

Навчальний посібник для тренерів

Польща

D2.4

Зміст

Вступ	3
Частина 1: Керівництво та поради для тренерів	5
Частина 2: Навчальна програма	19
Модуль 1: КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ДИТИНИ – ПОСІБНИК ДЛЯ АНАЛІЗУ ТА ДІЙ	19
Сесія 1.1: Права дитини: вичерпний посібник для аналізу та дії	20
А. Огляд сесії	21
Б. Посібник сесії	23
Сесія 1.2: Ризик і стійкість дітей: розуміння вразливості як концепції, що ґрунтується на правах і розширює можливості	28
А. Огляд сесії	28
Б. Посібник сесії	30
Сесія 1.3: Діти в русі: досвід міграції та життєві історії	37
А. Огляд сесії	37
Б. Посібник сесії	39
Модуль 2: ОПІКА В ІНТЕРЕСАХ ДИТИНИ	44
Сесія 2.1: Створення ефективних стосунків між опікуном і дитиною	45
А. Огляд сесії	45
Б. Посібник сесії	48
Сесія 2.2: Повноваження та завдання опікуна	51
А. Огляд сесії	52
Б. Посібник сесії	53
Сесія 2.3: Сприяння найкращим інтересам дитини у відносинах з державними органами та постачальниками послуг	57
А. Огляд сесії	57
Б. Посібник сесії	60
Модуль 3: ПІДТРИМКА ДИТИНИ ВІД ПРИБУТТЯ ДО НАДІЙНОГО РІШЕННЯ	65
Сесія 3.1: Від прибуття до довгострокового рішення: визначення та реагування на потреби дитини	67
А. Огляд сесії	68
Б. Посібник сесії	70

Сесія 3.2: Від прибуття до довгострокового рішення: визначення та реагування на потреби дитини	77
А. Огляд сесії	77
Б. Посібник сесії	80
Модуль 4: СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСЛУГ ОПІКИ	85
Сесія 4.1: Мережа підтримки для опікунів і підзвітності	86
А. Огляд сесії	86
Б. Посібник сесії	88
Сесія 4.2: Етичні стандарти в службах опіки	93
А. Огляд сесії	93
Б. Посібник сесії	95
Модуль 5: Інструменти роботи з дітьми під опікою	102
Сесія 5.1: Цілісний догляд за дітьми-мігрантами за допомогою інструменту «Подорож життя».	104
А. Огляд сесії	104
Б. Посібник сесії	105
Сесія 5.2: Зміцнення добробуту, стійкості та безпеки дітей	110
А. Огляд сесії	110
Б. Посібник сесії	111
ДОДАТОК 1: МЕТОДИЧНІ ПРИМІТКИ	118

Національний посібник для тренерів

Вступ

Посібник поділено на **п'ять модулів**, кожен з яких надає практичні інструменти та знання для тренерів у службах опіки. **Перші чотири модулі** є точною копією **Посібник Агентства з основних прав (FRA)**, розробленого спеціально для навчання опікунів. **П'ятий модуль** – це додатковий спеціальний модуль, який пропонує інструменти та методології, які допоможуть тренерам виконувати обов'язки опікунів **у дружній для дітей спосіб та за участі дітей, розроблений спільно з партнерами проекту GUIDE**.

Тому посібник розроблено відповідно до конкретних потреб тренерів із п'яти країн-членів ЄС — Польщі, Словаччини, Греції, Італії та Болгарії — які беруть участь **у проєкті GUIDE**. Він був розроблений у процесі спільного конструювання та обґрунтування, відображаючи внесок тренерів з цих країн, і був перевірений при **навчанні тренерів (ToT) (D2.2)** як онлайн, так і особистими сесіями, що проводилися в Брюсселі. Це сприяє створенню окремих національних посібників для кожної країни, які будуть додатково обґрунтовані та контекстуалізовані в умовах проєкту для кожної країни.

Цей посібник призначений для розширення повноважень координаційних центрів у кожній країні-учасниці, спорядження їх для проведення сесій **«навчання тренерів»**, забезпечуючи при цьому відповідність матеріалу їхнім національним системам опіки.

Посібник базується на ключових **міжнародних правових нормах і нормах ЄС**, зокрема:

- **Конвенція ООН про права дитини (КООНПД)**
- **Хартія основних прав Європейського Союзу**

Ці рамки гарантують, що служби опіки в державах-членах ЄС захищають права та найкращі інтереси дітей, приділяючи особливу увагу **індивідуальній історії, ресурсам і здібностям** дитини. Посібник надає інструкторам інструменти, які допоможуть опікунам діяти **незалежно, неупереджено та впевнено**, зокрема у взаємодії з:

- **Державні представники**
- **Постачальники послуг**
- **Члени спільноти**

Цей посібник не є окремим ресурсом; він ґрунтується на широкому наборі документів і рекомендацій, розроблених **Агентством Європейського Союзу з основних прав (FRA)**. Основні довідкові матеріали включають:

- **Посібники FRA щодо систем опіки**
- **Дослідження переселення та повернення дітей**
- **Посібники з прав дитини та права притулку**

Additional

Крім того, посібник містить посилання на **веб-платформу навчання**, побудовану на **Moodle**, яка доповнює навчальний посібник. Ця платформа пропонує:

- **Презентації**
- **Відео**
- **Інтерактивні вправи**
- **Додаткові матеріали для дистанційного навчання**

Учасникам (і читачам) пропонується отримати доступ до електронної навчальної платформи FRA для отримання більш повної інформації.

Ми також працювали у співпраці з іншими джерелами електронного навчання, напр. [Solentra Academy](#) та [WELL-U | ChildHub - Child Protection Hub](#) - Центр захисту дітей.

Наприкінці тренінгу, завершеного відповідно до цього Посібника, тренери отримують не лише знання та навички, але й впевненість у підтримці дітей та опікунів, які перебувають під їх опікою, гарантуючи, що всі вжиті дії спрямовані на найкращі інтереси дитини.

Тому особлива подяка **Агентству Європейського Союзу з основних прав (FRA)** за їхню підтримку, а також **Агентству Європейського Союзу з питань притулку (EUAA)**, **Європейському форуму з питань інвалідності (EDF)** та **органам опіки Бельгії**, які також надали час для підтримки початкової фази цього проекту GUIDE.

УСІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ТРЕНЕРІВ (кейси, роздаткові матеріали, презентації, засоби самооцінювання результатів навчання, глосарій і текст цього посібника) знаходяться в [цій](#) папці.

Частина 1: Інструкції та поради для тренерів

Навчальна програма складається з п'яти модулів, які складаються з 12 навчальних занять загальною орієнтовною тривалістю 30 годин. Ці заняття створені для того, щоб розвивати одне одного, поступово покращуючи розуміння та навички учасників.

Навчальні сесії посилаються на кілька ресурсів, доступних на платформі електронного навчання FRA, зокрема:

- Роздаткові матеріали: додаткові матеріали, які підтримують навчальні цілі кожного заняття.
- Глосарій: вичерпний перелік термінів і визначень, що стосуються навчання.
- Список ресурсів і додаткової літератури: додаткові матеріали та посилання для поглиблення розуміння та надання додаткового контексту.

Усі ці ресурси доступні на платформі електронного навчання FRA і призначені для доповнення посібника та збагачення досвіду навчання.

Структура навчальної програми

Модуль 1: Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини: посібник для аналізу та дій допоможе тренеру ознайомити опікунів із Конвенцією як правовим документом і можливостями, які вона пропонує як практичний посібник.

- **Сесія 1.1: Права дитини:** вичерпний посібник для аналізу та дії.
- **Сесія 1.2: Ризик і стійкість дітей:** розуміння вразливості як концепції, що ґрунтується на правах і розширює можливості.
- **Сесія 1.3: Діти в русі: досвід міграції та життєві історії.**

Модуль 2: Опіка в найкращих інтересах дитини знайомить із завданнями опікуна. Він представляє їхню роль сполучної ланки між дитиною та державними органами та службами. Опікуни дізнаються про послуги та процедури, до яких залучається дитина без супроводу, а також про механізми направлення.

- **Сесія 2.1: Створення ефективних стосунків** між опікуном і дитиною.
- **Сесія 2.2: Повноваження та завдання опікуна.**

- **Сесія 2.3: Сприяння найкращим інтересам дитини** у відносинах з державними органами та надавачами послуг.

Модуль 3: Підтримка дитини від моменту прибуття до довгострокового рішення містить покрокові вказівки щодо ролі опікуна в оцінці випадку, процесах прийняття рішень і офіційних процедурах щодо дитини. До них належать заходи з моменту прибуття до ідентифікації та впровадження тривалого рішення.

- **Сесія 3.1: Від прибуття до довгострокового рішення:** визначення та реагування на потреби дитини.
- **Сесія 3.2: Від прибуття до довгострокового рішення:** сприяння найкращим інтересам дитини в рішеннях і розглядах.

Модуль 4: Стандарти якості та підзвітність служб опіки зосереджується на мережі підтримки, на яку можуть або повинні мати змогу розраховувати опікуни, виконуючи свою роль. Він також досліджує етичні стандарти та питання підзвітності.

- **Сесія 4.1: Мережа підтримки** для опікунів і підзвітності.
- **Сесія 4.2: Етичні стандарти** в службах опіки.

Модуль 5: Інструменти для роботи з дітьми в широкому спектрі ситуацій. Це дає змогу зміцнити стосунки з дитиною, враховуючи культурний вимір, уразливість та особливі потреби наших дітей з обмеженими можливостями.

- **Сесія 5.1: Цілісний догляд за дітьми-мігрантами за допомогою інструменту «Подорож життям», активного слухання та ведення випадків: відкрите обговорення та активне слухання.** Дитина бере активну роль у визначенні своєї траєкторії та поглядів на свою ситуацію. Це робиться зручним для дітей і безпечним способом. Отримана інформація служить цілям, пов'язаним з оцінюванням (зокрема, пов'язаним із вразливістю, ризиками та сильними сторонами), ВІД, культурними компетенціями, розшуком сім'ї, а також виявленням і запобіганням проблемам відносин опіки та траєкторії, досвіду міграції та інвалідності.
- **Заняття 5.2: i) Зміцнення добробуту, стійкості та безпеки дітей: ii) розуміння травми, втручання в кризових ситуаціях, перша психологічна допомога; iii) Управління конфліктами, неналежна поведінка та позитивна дисципліна.**

Розробка навчання

Навчання було розроблено через комплексний та спільний процес, який складався з таких ключових кроків:

- П'ять звітів про аналіз потенціалу країни
- Звіт про рекомендації

- Рецензування проекту посібника
- Пілотна перевірка посібника

Вищезазначене означає, що підтримку також запитували та пропонували члени Консультативної ради GUIDE (Європейська опікунська мережа (EGN), Save the Children Europe та Save the Children Italy). Консультацію також надали Служба опіки SPF, органи юстиції Бельгії.

Знову ж таки, важливо підкреслити, що навчання було б неможливим без міцної основи, яку закладає посібник FRA щодо підготовки ToT.

Обладнання та інструменти, що сприяють інтерактивному навчанню

Для покращення інтерактивного навчання як під час особистого навчання, так і в режимі онлайн посібник рекомендує використовувати різне обладнання та інструменти. Ефективне використання технологій відіграє вирішальну роль у цьому процесі.

Дошка та/або фліп-чарт повинні бути доступні для кожного заняття. Він служить багатьом цілям, включаючи створення нотаток, малювання фігур і діаграм, а також відстеження внесків учасників, роздумів і обговорень.

Рекомендується звести до мінімуму обладнання, але підготувати роздатковий матеріал, зошити та ручки для нотаток ключових ідей, висловлених зауважень.

Соціальні працівники також повинні мати блокноти для відстеження ключових ідей і подій, а також служити основою для архівування та звітності.

Очне навчання

- Тренер працює з фліпчартом
- Тренер може зняти використані аркуші фліпчарта зі стенду та прикріпити їх до стін навчальної кімнати, щоб учасники могли звертатися до них під час заняття
- Наприкінці кожного заняття тренер фотографує аркуші фліпчарту. Фотографії можна зберігати та ділитися з групою
- Матеріали включають фліпчарт, нотатки Post-it різних кольорів та фломастери для тренера, щоб писати на фліпчарті та для кожного учасника
- Проектор/Великий екран

Онлайн навчання

Тренер використовує програму цифрового малювання як віртуальну дошку, наприклад:

- Скетчбук, сторінка, де тренер може писати або малювати

- Miro (або еквівалент), де учасники можуть писати та розміщувати наклейки на спільній дошці
- Програми Mentimeter або Slido, які дозволяють проводити інтерактивні презентації. Вони також дозволяють проводити живі опитування, вікторини або хмари слів для пошуку та отримання вхідних даних від учасників у режимі реального часу
- Тренер робить скріншот матеріалу, розробленого групою, і в кінці ділиться ним з учасниками

Деякі невіршені питання, можливо, доведеться вирішити пізніше. Деякі питання вимагають більше часу для роздумів і дослідження. Однак необхідно провести подальше спостереження. Учасники можуть запам'ятовувати їх і/або розміщувати їх на дошці, яку група розглядає та дотримується.

Створення сховища ресурсів

Щоб покращити навчальний досвід і підтримувати постійний обмін знаннями, тренер заохочує учасників надавати документи, матеріали та інші ресурси, пов'язані зі змістом тренінгу або до ролі опікуна. Для збору та зберігання цих ресурсів створюється репозиторій.

- **Налаштування репозиторію:** репозиторій може бути розміщений на різних платформах, таких як фліпчарт, віртуальна дошка або спільний диск. Головне — переконатися, що вміст залишається доступним для учасників навіть після завершення навчальної програми.
- **Типи ресурсів:** репозиторій може містити посилання на книги, звіти, газетні статті, юридичні документи, аналітичні документи, інформаційні бази даних країн, інструменти для опікунів, відео тощо.
- **Доступ до додаткових ресурсів:** Тренери та учасники також можуть отримати доступ до глосарію та списку літератури та додаткової інформації, доступної на платформі електронного навчання FRA.

Оцінювання тренінгу

Щоб оцінити ефективність тренінгу, після курсу рекомендується виконати вправу з оцінювання, керуючись **чотирма рівнями оцінки навчання Кіркпатріка:**

1. **Реакція:** цей рівень вимірює миттєвий відгук учасників про тренінг, зосереджуючись на його актуальності, корисності та інтерактивності.
2. **Навчання:** цей рівень оцінює підвищення рівня знань і навичок учасників у результаті навчання.
3. **Поведінка:** цей рівень оцінює здатність учасників застосовувати те, що вони навчилися з часом, у тому числі їхній успіх у передачі знань іншим.

4. **Результати:** на останньому рівні перевіряється, чи дозволило навчання учасникам досягти бажаних результатів.

Інструменти оцінювання: Тренер повинен надати принаймні аркуші оцінювання рівня 1 та рівня 2 наприкінці навчання. Крім того, можна провести оціночне онлайн-опитування.

Постійне вдосконалення: Зворотній зв'язок від цих оцінок дозволяє тренеру адаптувати та вдосконалювати навчальну програму, щоб краще відповідати потребам майбутніх цільових груп.

Інтерактивне оцінювання: Платформа електронного навчання FRA пропонує інтерактивні вправи, тести та інструменти оцінювання навчання, які полегшують як процес навчання, так і оцінювання результатів навчання.

План навчального заняття

Тренінги проходять за стандартизованою структурою. Кожна сесія проходить за тією ж схемою, що включає короткі презентації, пленарні дискусії та групові вправи. Таким чином учасники ознайомлюються з форматом сесій, а також сприяє взаємодії між учасниками. Наведений нижче загальний план містить огляд діяльності під час кожного навчального заняття. План сесії застосовується незалежно від того, чи є курс очним навчанням, дистанційним навчанням чи змішаною програмою.

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- **Методологічні міркування:** розпочніть сесію, привітавши учасників і коротко підсумувавши ключові моменти попередньої сесії. Це допомагає переорієнтувати учасників і задає позитивний тон.
- **Орієнтовний час:** 15 хвилин

2. Вправа «Біографічна розповідь».

- **Методологічні міркування:** залучайте учасників до вправи з біографічним оповіданням, щоб створити особистий зв'язок із тематичним полем. Ця діяльність допомагає учасникам пов'язати зміст сеансу зі своїм власним досвідом і посилює залучення.
- **Орієнтовний час:** 15-45 хвилин

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- **Методологічні міркування:** Ознайомтеся з ключовими темами та поняттями, які будуть розглянуті на занятті. Цей сегмент допомагає визначити тематичне поле та гарантує, що учасники розуміють фокус сесії.

- **Орієнтовний час:** 15-20 хвилин

Комфортна перерва

- **Методологічні міркування:** коротку перерву можна запланувати до, під час або після інтерактивної роботи в групі, залежно від перебігу сесії та потреб учасників. Ця перерва дозволяє учасникам відновити сили та підготувати їх до наступної інтенсивної діяльності.
- **Орієнтовний час:** 10 хвилин

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

- **Методологічні міркування:** Учасники беруть участь у груповій роботі, щоб поглиблено дослідити тематичне поле. Ця діяльність заохочує співпрацю, критичне мислення та практичне застосування концепцій.
- Приблизний час: 60 хвилин (або більше, якщо потрібно)

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

- **Методологічні міркування:** після групової роботи група знову збереться для пленарного обговорення, де учасники обмірковують і аналізують свої висновки. Цей сегмент допомагає консолідувати навчання та витягнути ключові ідеї з групової діяльності.
- **Орієнтовний час:** 25 хвилин

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

- **Методологічні міркування:** Завершіть сесію підсумовуванням ключових моментів, що обговорювалися, і відповіддю на будь-які відкриті питання. Це завершення допомагає зміцнити розуміння учасників і готує їх до наступної сесії.
- **Орієнтовний час:** 10 хвилин

Сеанси розраховані на **2,5-3 години**. Однак час, який ви витрачаєте, залежить від потреб, розміру групи, можливостей, середовища (на місці чи онлайн) та обмежень (скільки часу мають учасники).

Структура кожного заняття

1. Відкриття сесії (15 хв.)

Мета: вітання та підведення підсумків

Під час першого тренінгу тренер використовує перші 15 хвилин, щоб **представити програму тренінгу та привітати учасників**. Наступні заняття починаються з того, що тренер вітає учасників, після чого відбувається повторення попереднього заняття.

Кожна тренінгова сесія починається з цитат, що стосуються основних тем сесії. Ці цитати, зібрані під час розробки навчальної програми, надійшли від опікунів та дітей без супроводу батьків або молодих людей, яких підтримував опікун. Цитати ілюструють індивідуальні погляди та не обов'язково є репрезентативними для цих груп населення. Вони були анонімні згідно з інформованою згодою відповідних дітей і дорослих і з належною повагою до етичних стандартів і стандартів захисту дітей.

Основна діяльність:

- Тренер починає з використання **Колесо опіки**, щоб знайти навчальну сесію в межах взаємопов'язаних тем (див. Малюнок 1).
- Починаючи з другої тренінгової сесії, група учасників підсумовує ключові повідомлення та знання, отримані з попередньої сесії. Підсумовуючи, волонтери разом готують односторінкове резюме для групи. Вони розповсюджують це резюме на початку сеансу або надсилають його електронною поштою перед сеансом. Волонтери представляють своє резюме максимум за п'ять хвилин.
- Тренер гарантує, що всі учасники добровільно повторюють принаймні один раз протягом навчальної програми.
- Тренер збирає всі роздаткові **матеріали** для повторення в онлайн-ресурсному центрі, доступ до якого обмежено для учасників (наприклад, за допомогою Dropbox або подібних служб). Ці зібрані нотатки стають ресурсом, до якого учасники можуть звертатися після тренінгової програми, виступаючи в якості опікунів.
- Крім того, тренер може провести колективне повторення, залучаючи всіх учасників.
- У разі необхідності, в контексті академічної чи професійної підготовки, тренер може попросити учасників підготувати презентацію та короткий документ на конкретну тему. Учасники можуть вибрати тему зі списку, наданого тренером. Кінцевим терміном подання є дата, коли тема буде висвітлена в курсі.
- Національні звіти про спроможність, матриці та кабінетні огляди є корисними документами, з яких можна отримати відповідну інформацію та обґрунтувати сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь (30 хв.)

Мета: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

Повторення початкової вправи та цієї вправи для розминки сприяє залученню учасників на технічному рівні та в їхніх професійних якостях. Крім того, це заохочує їх зв'язуватися з матеріалом у світлі їхніх особистих історій та досвіду. Цю вправу можна адаптувати за потреби, щоб узгодити її з основною темою кожного заняття.

Основна діяльність:

- Тренер ставить запитання, пов'язане з темою тренінгу, пропонуючи учасникам поміркувати над ним на основі особистого досвіду та спогадів.

Стаціонарні тренінги:

- Тренер просить кожного учасника написати на листочку ключове слово, яке б містило їхню відповідь на поставлене запитання.
- Потім учасники розміщують свої нотатки Post-it на фліпчарті.
- Коли всі учасники виконують це завдання, тренер зачитує ключові слова одне за іншим.
- Потім тренер запрошує учасника, який написав кожне ключове слово, взяти слово та пояснити чи прокоментувати його.

Онлайн-тренінги

Тренер пропонує учасникам написати ключові слова у функції чату платформи для відеоконференцій. Після того, як усі учасники зробили це, тренер пропонує їм одного за іншим прокоментувати своє ключове слово. Крім того, тренер може запропонувати учасникам взяти слово та сказати своє ключове слово, не додаючи коментарів чи пояснень. Тим часом тренер пише слова на віртуальній дошці.

Наприкінці вправи тренер робить скріншот віртуальної дошки. Потім цей матеріал стає доступним для учасників через спільний диск або інший спільний простір.

Тренер повинен нагадувати учасникам кожного заняття, що від них не вимагається ділитися особистими історіями. Замість цього вони можуть посилатися на свій професійний досвід, предмети, третіх осіб, книги чи фільми.

3. Вступ (15 хв.)

Мета: Встановлення тематичного поля

Вступ тренера має на меті визначити тематичне поле тренінгу.

Основна діяльність:

- Тренер ділиться ключовими термінами, визначеннями та підказками щодо того, що група обговорюватиме під час заняття. Ці елементи пов'язані з цілями заняття, включаючи питання, на які спрямовано заняття, а також ключові терміни та визначення, які учасники мають вивчити.
- Тренер повинен ретельно вивчити зміст заняття та підготувати необхідні ключові факти, визначення та запитання для ефективного вступу до заняття. Ця підготовка дозволяє тренеру адаптувати навчальну програму до конкретного контексту та обстановки, враховуючи місцеві потреби та походження учасників.
- Тренер може звернутися до глосарію, списку літератури та відповідних національних джерел, щоб поінформувати про свою підготовку.

Перерва

Тренер вирішує, коли краще зробити перерву, виходячи з динаміки заняття. Перерва може бути до, під час або після інтерактивної групової роботи.

4. Інтерактивна робота в групах (60 хв.)

Мета: Вивчення тематичного поля

Тренер веде групову дискусію, зосереджену на основних темах і питаннях, які розглядаються під час заняття. Інтерактивна робота в групах спрямована на стимулювання критичного мислення та аналізу.

Основна діяльність:

- Тренер веде учасників через вправу, яка спонукає їх залучатися до тематичної сфери як індивідуально, так і колективно, спираючись на їхній особистий і професійний досвід.
- **Джерело:** див. Додаток 1, Методологічна примітка 5.

5. Заключні зауваження (25 хв.)

Мета: узагальнення ключових положень і відкритих питань

У підсумкових зауваженнях тренер залучає групу до спільного підведення підсумків, щоб визначити основні навчальні моменти та висновки з тренінгу.

Основна діяльність:

- Тренер починає з узагальнення ключових моментів і уроків із сесії, починаючи з фактів, ключових термінів і питань, представлених на початку.

- Потім тренер порівнює ці початкові елементи з результатами групового обговорення, включаючи питання, які поставили учасники, і їхні внески, засновані на їхньому досвіді.
- Далі тренер представляє Колесо опіки (див. Малюнок 1) і розміщує на колесі навчальну сесію.
- Тренер залучає учасників до обговорення того, як ця сесія пов'язана з попередніми та майбутніми сесіями, а також з іншими рівнями колеса.

Нарешті, тренер направляє учасників до платформи електронного навчання FRA та пояснює, як вони можуть використовувати цей інструмент у своєму навчальному процесі та в ролі опікунів.

6. Закриття сесії

Мета: Заключне слово, підготовка та оголошення наступної сесії

Основна діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу з двох-чотирьох волонтерів, які підготують і презентуватимуть підсумок на наступній сесії, подібно до процесу, описаного у вступній сесії.

Цих волонтерів просять зустрітися (фізично або онлайн) перед наступним тренінгом, щоб підготувати односторінковий підсумковий роздатковий матеріал. Цей роздатковий матеріал буде представлений іншим учасникам на наступній сесії.

Резюме повинно відповідати на такі питання:

1. Які основні знання ви отримали під час тренінгу?
2. Що ви дізналися про перспективу дитини?
3. Що ви дізналися про права та потреби дитини?
4. Які основні висновки ви можете зробити з тренінгу щодо вашої ролі опікуна?

Примітка: Тренер також може призначити додаткові завдання, які потрібно виконувати під час сесій або як домашнє завдання, залежно від навчальної обстановки та потреб. Додаткові практичні вправи, інтерактивні вправи, вікторини та тести для самооцінки прогресу навчання доступні на веб-платформі електронного навчання FRA.

Примітка: Сесії розраховані на тривалість від 2,5 до 3 годин. Однак час, який ви витрачаєте, залежить від потреб, розміру групи, можливостей, середовища (на місці чи онлайн) та обмежень (скільки часу мають учасники).

Роздаткові матеріали для сесії

Кожне тренінгове заняття, окрім заняття 2.1, використовує роздаткові матеріали для учасників. Ці роздаткові матеріали доступні за адресою <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

Тренер відповідає за завантаження роздаткових матеріалів і надання їх учасникам у вигляді друкованих копій або електронних PDF-файлів.

Усі матеріали для тренерів (включаючи тематичні дослідження, а також роздаткові матеріали, презентації, засоби самооцінювання результатів навчання, глосарій і текст цього Посібника) знаходяться [в цій папці](#).

Колесо опіки

Колесо опіки (Малюнок 1) візуально представляє різні тематичні сфери, охоплені тренінгом, і те, як вони взаємопов'язані. Кожен рівень колеса відповідає тренуванню, а деякі рівні поєднують два тісно пов'язані сеанси.

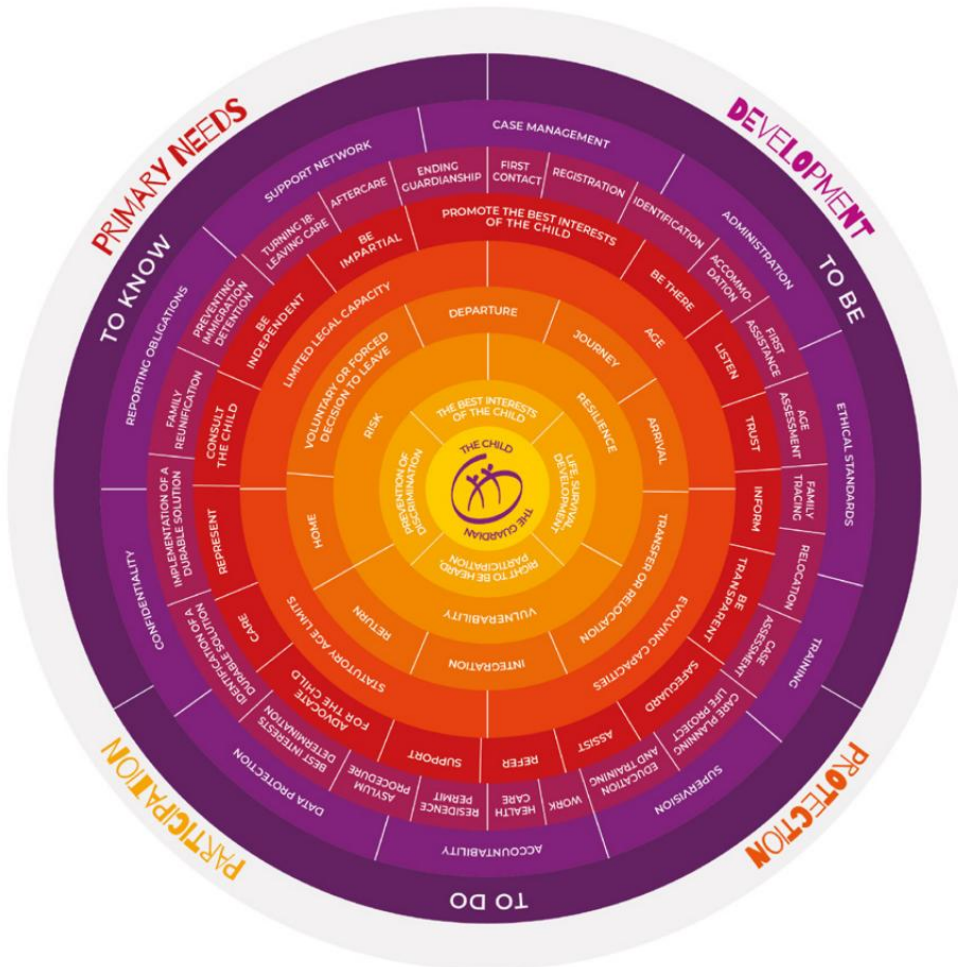
- Навчальна програма починається з фокусування на дитині як особистості з унікальними потребами та особистою історією життя. Потім вводиться концепція дитини як правовласника, досліджуються права людини, надані дітям відповідно до Конвенції ООН про права дитини.
- Різні рівні Колеса опіки поступово заглиблюються в конкретні історії, потреби та перспективи дітей без супроводу. Вони також стосуються ролі та завдань опікунів, а також різноманітних процедур, які діти без супроводу можуть пройти в країні прибуття.
- Нарешті, тренінг розглядає питання, пов'язані з підзвітністю опікунів та підтримкою, необхідною для їх життєво важливих функцій. Чотири виміри Конвенції ООН про права дитини забезпечують основну основу для восьми рівнів.

Посібник заохочує тренерів показувати Колесо опіки на початку та в кінці кожного навчального заняття. Його повторне використання допомагає тренерам і учасникам зрозуміти, як кожне конкретне питання вписується в ширший контекст послуг опіки. Колесо опіки також допомагає зрозуміти взаємозв'язок між різними темами.

- Користувачі можуть взаємодіяти з Колесом опіки онлайн, клацаючи на кожному рівні, щоб отримати доступ до основної інформації з конкретних тем, а також до додаткових матеріалів для подальших знань і навчання. Колесо опіки доступне на веб-сторінці FRA, присвяченій Колесу опіки.

Figure 1: The Guardianship Wheel

- Centre: The child and the guardian
- Level 1: Children's rights principles
- Level 2: Risk and resilience of the child
- Level 3: The child's migration story
- Level 4: Age and evolving capacities of the child
- Level 5: Mandate and tasks of the guardian
- Level 6: Promoting the rights and best interests of the child
- Level 7: Ethical standards, accountability and support network for the guardian
- Level 8: To know – to do – to be
- Level 9: Primary needs – development – protection – participation

Лекції від запрошених експертів

Навчальна програма розроблена як автономна та самодостатня. Однак його можна покращити, включивши внесок запрошених лекторів. Тренери можуть запросити досвідчених професіоналів з різних спеціалізацій, щоб поділитися інформацією та своїм досвідом на теми, що стосуються опікунів. Крім того, місцеві та регіональні запрошені викладачі можуть допомогти учасникам у створенні мереж підтримки з досвідченими професіоналами та відповідними установами та організаціями.

Рекомендації щодо запрошення лекторів:

- **Джерела:** Тренерам рекомендується запрошувати запрошених лекторів з національних або місцевих організацій, університетів, міжнародних організацій та постачальників послуг.
- **Типи експертів:** сюди входять інші обізнані експерти та досвідчені опікуни, які можуть запропонувати цінні ідеї та практичні знання.

Формат і тривалість:

- Включення гостьових лекцій збільшить загальну тривалість навчальної програми. Лекція від запрошеної особи зазвичай розраховані на 60 хвилин і мають базовий формат.

Формат лекції від запрошеного експерта

Активність	Головні дійові особи	Приблизний час (хвилини)
Відкриття сесії та привітання	Тренер	10
Лекція від запрошеної особи	Лекція запрошеного гостя	30
Обговорення питань і відповідей	Учасники та запрошений лектор, тренер як модератор	15
Закриття тренінгу	Тренер	5

Загальна тривалість: 60 хвилин

Залучення молоді як співтренерів

Деякі тренери можуть мати досвід залучення підлітків і молоді як співтренерів до своїх програм. Запрошення молодих дорослих, які нещодавно залишили опіку, але були підтримані опікуном як діти, може надати учасникам цінні ідеї та особистий досвід. Такий підхід дозволяє учасникам скористатися порадами та рекомендаціями осіб, які мають безпосередній досвід роботи з опікуном.

Міркування:

- **Етичні принципи та принципи захисту:** надзвичайно важливо забезпечити, щоб участь молодих людей поважала етичні принципи та принципи захисту. Тренери повинні бути в змозі підтримувати ці стандарти протягом усього періоду участі молодої людини в програмі.
- **Альтернативні методи:** Дитячі голоси також можна залучати до навчання за допомогою відео, фільмів або літератури, надаючи додаткові погляди на їхній досвід.

Підхід і методологія навчання

Методологічні примітки призначені для того, щоб орієнтувати тренерів у їхньому підході. Повну версію приміток до методології див. **у додатках** наприкінці цього документа.

Огляд методичних приміток для тренерів

Методологічна примітка 1: Заохочення прав дитини як основа для послуг опіки та навчання

Підхід до навчання ґрунтується на міжнародних стандартах і стандартах ЄС, зокрема Конвенції ООН про права дитини та законодавстві ЄС. Він пропонує інструмент, заснований на правах дитини, який допоможе опікунам аналізувати ситуації, оцінювати потреби дитини та відстоювати права та найкращі інтереси дитини.

Методологічна примітка 2: сприяння трансдисциплінарному підходу

Навчальна програма сприяє формуванню в службах опіки орієнтованого на дитину погляду, що ґрунтується на її правах. Він заохочує трансдисциплінарний підхід, який виходить за межі обмежень державних суб'єктів і постачальників послуг, які діють у межах своїх повноважень. Такий підхід дає можливість опікунам ефективно захищати права дитини серед різних державних службовців і постачальників послуг.

Методологічна примітка 3: Розширення можливостей опікунів захищати права дитини

Програма покращує обізнаність опікунів про сильні та слабкі сторони національних систем захисту та прийому дітей. Це озброює їх інструментами для оцінки того, як ці обмеження впливають на дитину, і готує їх до незалежного та неупередженого захисту прав дитини.

Методологічна примітка 4: Заохочення опікунів шукати та мобілізувати підтримку

Опікуни усвідомлюють важливість мобілізації підтримки як для дитини, так і для себе. У програмі підкреслюється, що опікуни не повинні самостійно вирішувати всі проблеми, а повинні шукати та використовувати доступну підтримку для вирішення складних багатомірних проблем.

Методологічна примітка 5: сприяння інтерактивному та дослідницькому процесу навчання

Навчальна програма сприяє інтерактивному навчальному середовищу, де учасники та тренери спільно отримують нові знання. Цей підхід залучає всі сторони до дослідницького процесу навчання.

Методологічна примітка 6: сприяння особистісно-орієнтованому навчанню за допомогою біографічної розповіді

Учасників заохочують долучитися до навчального змісту через їхні професійні ролі та особистий досвід. Програма включає вправи з біографічними розповідями на початку кожного заняття, щоб полегшити цей зв'язок.

Методологічна примітка 7: Посилення транскультурної компетентності опікунів

Програма підтримує розвиток транскультурної чутливості та компетентності серед опікунів. У ній наголошується на захисті прав та найкращих інтересів дитини, поважаючи її культурні права, самовираження та участь.

Методологічна примітка 8: сприяння комунікації та взаємодії на основі ресурсів

Тренінг заохочує спільне та дослідницьке спілкування між учасниками та тренерами. Він цінує та спирається на особистий і професійний досвід, знання та міркування кожного учасника, використовуючи ресурси кожного учасника.

Частина 2: Навчальна програма

Модуль 1: КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ДИТИНИ – ПОСІБНИК ДЛЯ АНАЛІЗУ ТА ДІЙ

Огляд модуля

Сесія 1.1: Права дитини: вичерпний посібник для аналізу та дій

Ця сесія містить поглиблений посібник з прав людини дитини, зосереджуючись на основі для аналізу та дій. Він досліджує основні принципи та правові стандарти, які лежать в основі прав дитини, пропонуючи всебічне розуміння, необхідне для ефективної опіки.

Сесія 1.2: Ризик і стійкість дітей: розуміння вразливості як концепції, що ґрунтується на правах і розширює можливості

Ця сесія заглиблюється в концепції ризику та стійкості, досліджуючи вразливість з точки зору прав людини. Він спрямований на розширення можливостей учасників, надаючи інструменти для розуміння та вирішення різноманітних проблем, з якими стикаються діти, одночасно сприяючи їх здатності до стійкості.

Сесія 1.3: Діти в русі: досвід міграції та життєві історії

Ця сесія присвячена досвіду та життєвим історіям дітей-мігрантів. Він дає уявлення про унікальні виклики та перспективи дітей, що перебувають у переїзді, допомагаючи опікунам краще розуміти та підтримувати цих дітей під час їхніх міграційних подорожей.

Цілі модуля 1

Модуль 1 представляє Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про права дитини (КООНПД) та її загальні принципи як основну основу для послуг опіки. Цей модуль допоможе тренерам і учасникам використовувати Конвенцію ООН про права дитини для картографування та аналізу потреб дитини та забезпечення відповідності рішень і дій стандартам, заснованим на правах.

Три навчальні сесії в цьому модулі дозволяють учасникам оцінити ризики та стійкість дитини. Це залежить від походження дитини, історії міграції, поточної ситуації та перспектив на майбутнє.

Учасники знайомляться з аналізом ризиків і стійкості з точки зору прав дитини та отримують інструменти для застосування цього розуміння на практиці. Ознайомлення з дитячими історіями про міграцію привертає увагу учасників до важливості почути історію дитини.

Загальні результати навчання:

1. Використовуйте Конвенцію ООН про права дитини як Вичерпний міждисциплінарний посібник для послуг опіки.
2. Проаналізуйте, як ризики та стійкість впливають на вразливість дитини без супроводу.
3. Визначте специфіку міграційних історій дітей.
4. Оцініть важливість почути історію дитини.

Сесія 1.1: Права дитини: вичерпний посібник для аналізу та дії

Колесо опіки, рівень 1: Принципи прав дитини

Цитата дитини

«Я завжди чув, як вони говорили про мої права, але це були лише слова, насправді це нікого не хвилювало. Коли мій опікун сказав мені, що він подбає про те, щоб люди в приймальнику поважали мої права, я подумав, що це знову лише слова, але потім він справді заступився за мене, ніхто ніколи цього не робив».

Цитати опікунів

«Я чув про права дитини стосовно дітей на війні та дітей, які страждають від голоду, я думав, що права дитини — це те, що стосується інших континентів».

«Коли я зрозумів, що це моє завдання — захищати права цього хлопця, я подумав, що це надто велике завдання для мене, і це може зробити лише адвокат. Але з часом я зрозумів, що думати й говорити про його права — це те, що мені потрібно постійно робити, і це добре, тому що це допомагає мені отримати чітке уявлення про ситуацію та те, що робити».

А. Огляд сесії

Co-funded by
the European Union

GUIDE: Supporting Guardians of Unaccompanied Children (101141170). Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейської Комісії. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

Ключові повідомлення

- Конвенція ООН про права людини визначає права людини до 18 років.
- Права Конвенції ООН про права дитини стосуються всіх аспектів життя дитини, є неподільними та взаємопов'язаними.
- Конвенція ООН про права дитини створює зобов'язання для органів державної влади та постачальників послуг.
- Гарантування прав дитини вимагає тісної співпраці між усіма дисциплінами, що стосуються розвитку, благополуччя та захисту дитини.
- Конвенцію ООН про права дитини можна читати як багатопрофільний посібник для опікунів. Це орієнтує їх щодо оцінки потреб, захисту прав та сприяння найкращим інтересам дитини.
- Конвенція ООН про права дитини набула чинності в Польщі Законом Dz.U. 1991 № 120 поз. 526 від 07.07.1991
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19911200526>

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Описувати права дитини, які надає Конвенція ООН про права дитини.
- Вміти пояснити значення та важливість підходу, заснованого на правах дитини.

РОБИТИ

- Оцінювати індивідуальні потреби дитини та періодично оновлювати цю оцінку в світлі потреб дитини, що розвиваються.
- Використовувати Конвенцію ООН про права дитини як керівництво для прийняття рішень і дій щодо дитини.

БУТИ

- Усвідомлювати потреби дитини, включаючи нормальні потреби та особливі потреби в світлі різноманітних життєвих історій.
- Бути відкритими до розгляду всіх потреб дитини як тісно взаємопов'язаних.

Підготовка

Тематична підготовка

Тренер готує основні факти, визначення та запитання, необхідні для вступу до цієї сесії. Тренер повинен адаптувати навчальну програму до конкретного навчального контексту, місцевих потреб і досвіду учасників. Тренер може використовувати глосарій (доступний на платформі електронного навчання FRA), списки літератури та національні джерела.

Лекції запрошених гостей

Ключові моменти обговорення

- Статус імплементації Конвенції ООН про права дитини: досягнення та виклики в країні, де проводиться навчання. (доповідь завантажити з комітету прав дитини)
- Інституції, відповідальні за формування політики, впровадження та моніторинг на національному, регіональному та місцевому рівнях у країні, де проводиться навчання.
- Роль акторів та організацій громадянського суспільства.

Особи, яких можна запросити

- Представник установи, комісії чи організації з прав дитини, як-от: національного чи регіонального офісу омбудсмена чи інституту прав людини; Викладацький склад університету з досвідом роботи в галузі прав дитини; Представник спеціалізованої установи ООН; Представник міжнародної, національної або місцевої неурядової організації (НУО).

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [ТУТ](#).

- **Роздатковий матеріал 1:** Права дитини у зв'язку з чотирма вимірами Конвенції ООН про права дитини.
- **Роздатковий матеріал 2:** Права дитини в законодавстві ЄС.
- **Роздатковий матеріал 3:** Загальні принципи Конвенції ООН про права дитини.

Тренер готує такі додаткові роздаткові матеріали державною мовою:

- Статут
- Конвенція прав дитини також доступна для дітей версія (документи) [ТУТ](#)
- Конвенція ООН про права дитини також доступна для дітей версія_ENG_PL_UKR (посилання) [ТУТ](#)
- Перелік ключових відповідальних установ [ТУТ](#)
- Національні документи закону про дітей [ТУТ](#)
- Національні документи закону про дітей (посилання) [ТУТ](#)
- Подорож життя [ТУТ](#)

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та вступ до курсу

- Відкриття програми тренінгу та привітання учасників.
- Знайомство з програмою навчання.

2. Вправа «Біографічний наратив»: представлення тренера та учасників, а також створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників поміркувати про когось, хто був важливим у їхньому житті як наставник чи іншу важливу роль, зосередившись на комусь важливому в дитинстві чи підлітковому віці.
- Учасники пишуть ключове слово, що описує цю людину, на листочку. Потім вони приклеюють свої нотатки Post-it до фліпчарту.
- Коли всі учасники виконують це завдання, тренер зачитує кожне ключове слово та просить учасника, який зробив внесок, прокоментувати його, пояснюючи, як воно стосується обраної ними особи та чому ця особа була важливою.
- Після того як учасники діляться цими спогадами, тренери визначають своє ключове слово, коментують його та представляють себе. Потім учасники представляють себе, вказуючи своє ім'я та будь-яку додаткову інформацію, якою вони бажають поділитися, наприклад свою професію.
- Для отримання додаткової інформації див. Додаток 1, Методологічна примітка 6.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які стосуватимуться тренінгу. Учасникам повідомляється, що завдяки заходам і спільним роздумам вони досліджуватимуть значення Конвенції ООН про права дитини та можливості, які вона пропонує для ролі опікуна.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: мозковий штурм щодо потреб дитини

- Тренер малює символ дитини посередині аркуша паперу на фліпчарті (див. Додаток 1, Методична примітка 1, Малюнок 3). Ця дитина представляє будь-яку дівчинку чи хлопчика віком від 0 до 17 років. Тренер пропонує учасникам провести колективний мозковий штурм щодо потреб дитини.

- Коли учасники діляться своїми думками, тренер записує ключові слова на фліпчарті.
- Якщо обговорення припиняється передчасно, тренер підказує учасникам певні аспекти життя дитини, які, можливо, не були згадані, такі як їжа, чиста вода та повітря, охорона здоров'я, зарахування до школи, дозвілля, ігри, спорт, релігія, контакт із родиною. членів, документи, що посвідчують особу, свідоцтва про народження та громадянство. Це триває, доки учасники не складуть відносно вичерпний список потреб дитини. Підкреслюється важливість сімей дітей без супроводу.

Другий крок: відмінності в потребах дітей і дорослих

- Тренер починає другу групову діяльність. Учасники розмірковують про потреби дорослої людини та про те, чим вони відрізняються від потреб дитини. Коли учасники діляться своїми коментарями, тренер перевіряє, чи визначені потреби вже перераховані на фліпчарті, і використовує маркер іншого кольору, щоб записати потреби, які ще не були згадані.
- Коли мозковий шторм закінчується, тренер просить учасників поміркувати, чи можуть визначені ними потреби дорослих бути потребами дитини. Тренер пропонує учасникам подумати, зокрема, про підлітків, які можуть мати дуже схожі потреби з дорослими. Наприклад, вони можуть мати однакові потреби в роботі та працевлаштуванні, грошах, сприянні сімейному доходу, інтимних стосунках і сексуальності.
- Вправа має на меті привернути увагу учасників до того факту, що дитячі потреби не обов'язково є інфантильними та специфічними для маленьких дітей. Швидше, вони дуже близькі до загальних людських потреб. Діти та дорослі можуть мати однакові погляди на життя та обов'язки.
- Після цього тренер просить учасників поставити себе на місце дитини чи підлітка. Як би молода людина описала свої власні потреби і чим її точка зору може відрізнитися від точки зору дорослих? Тренер додає на фліпчарт додаткові ключові слова, які виникають під час обговорення, знову використовуючи маркер іншого кольору.

Крок третій: організація потреб у кластерах

- Тренер та учасники переглядають карту потреб, яку вони створили. Тренер зазначає, що багато з визначених ними потреб дуже тісно пов'язані та взаємозалежні. Нездатність задовольнити одну потребу може створити труднощі для цілого ряду інших потреб, які залишаються без уваги. Важливо наголосити на важливості розшуку сім'ї та зазначити, що возз'єднання сім'ї, за умови, що воно відповідає найкращим інтересам дитини, може задовольнити деякі потреби.
- Тренер та учасники обговорюють, як можна згрупувати потреби, перелічені на фліпчарті, у кластери. Тренер направляє групову рефлексію на розуміння того, що потреби дітей можна розподілити на чотири основні кластери:

- **Основні потреби**, які необхідно задовольнити, щоб забезпечити здоров'я та виживання дитини (їжа, притулок, безпека).
  - Потреби, пов'язані з **розвитком дитини**, включаючи фізичний, емоційний, соціальний, когнітивний та інші сфери розвитку. Деякі з них можна вирішити через сім'ю. Також важливі однолітки та спільнота.
  - Потреби, пов'язані з **участю** дитини в суспільному та політичному житті, а також у прийнятті рішень, які стосуються дитини.
  - Потреби, пов'язані з безпекою, добробутом і **захистом** дитини.
- Тренер підкреслює важливість реагування на ці потреби цілісним способом. Послуги, доступні для дитини, такі як охорона здоров'я, освіта чи послуги розміщення, часто розглядають конкретні потреби окремо. Ці послуги зазвичай надаються з точки зору повноважень і професійної спеціалізації постачальника послуг. **Точка зору дитини або її сім'ї, природно, є більш цілісною та всебічною.**

Четвертий крок: чотири виміри Конвенції ООН про права дитини

- Тренер виставляє фліпчарт зі складеними потребами дитини на одній зі стін кімнати для зустрічі, де учасники та тренер можуть його добре бачити. Тренер бере інший аркуш фліпчарта і малює на ньому дві пересічні лінії, одну горизонтальну та одну вертикальну, утворюючи чотири квадранти, що представляють чотири кластери потреб, визначених вище. Символ дитини залишається в центрі діаграми. Тренер відзначає один вимір Конвенції ООН про права дитини в кожному з чотирьох квадрантів: основні потреби, розвиток, участь і захист. Тренер використовує чотири квадранти на фліпчарті як карту для оцінки потреб дитини. Кожен квадрант також представляє один із чотирьох основних аспектів прав дитини та зобов'язань держав, як це передбачено Конвенцією ООН про права дитини:
  1. Реагування на первинні потреби для забезпечення життя, виживання та здоров'я дитини.
  2. Сприяння розвитку дитини.
  3. Надання дитині можливості брати участь у сім'ї та суспільстві, а також бути почутою в усіх питаннях, що стосуються дитини.
  4. Забезпечення захисту дитини від усіх форм насильства, експлуатації та зневаги.
- Тренер розповідає учасникам, що кожен із цих параметрів є центральним для ролі опікуна, і що вони будуть звертатися до них неодноразово протягом усієї навчальної програми.

П'ятий крок: групова робота, щоб узгодити потреби дитини з правами дитини

- Тренер ділить учасників на чотири робочі групи. Їхнє завдання — обдумати потреби дитини без супроводу з точки зору прав дитини. Ключове питання: «Які права відповідають потребам дитини без супроводу?»
- Учасники використовують список потреб, прикріплений на стіні, як орієнтир для мозкового штурму. Через 20–25 хвилин групи доповідають на пленарному засіданні. Тренер записує їхні коментарі та висновки на фліпчарті, де зображено чотири виміри Конвенції ООН про права дитини. Роблячи це, тренер змушує учасників визначити, які права належать до кожного з чотирьох вимірів.
- Це обговорення консолідує розуміння учасниками аспектів Конвенції ООН про права дитини як аналітичної карти для оцінки потреб і прав дітей. Це також сприяє розумінню того, наскільки тісно пов'язані чотири виміри.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Тренер завершує заняття інтерактивною вправою, під час якої учасники беруть участь у спільній рефлексії та аналізі.

Перший крок: знайомство з правами дітей, передбаченими Конвенцією ООН про права дитини

- Тренер звертає увагу учасників на мапу потреб і прав дитини, створену під час заняття, зазначаючи, що ці права надає Конвенція ООН про права дитини.
- Тренер посилається на конкретні статті Конвенції ООН про права дитини, щоб узгодити права з чотирма розділами на фліпчарті, як описано в роздатковому [матеріалі 1](#). Вони пояснюють зміст цих статей і надають учасникам роздатковий [матеріал 1](#) для подальшого використання.
- Конвенція ООН про права дитини надає дітям, позбавленим батьківського піклування, право на опікуна, який відповідає певній потребі. Така ситуація виникає, коли батьки не в змозі або недоступні для догляду за дитиною, відповідальні за насильство чи експлуатацію або розлучаються зі своєю дитиною під час міграції.
- Конвенція ООН про права дитини охоплює спільні потреби всіх дітей, які перебувають у закладах альтернативного догляду, наголошуючи на право на піклування та захист (стаття 20). Розшук сім'ї є важливим початковим кроком, якщо він служить найкращим інтересам дитини. Чотири статті Конвенції про права дитини вважаються фундаментальними «загальними принципами», що стосуються реалізації всіх прав:
  - Право на **недискримінацію** (стаття 2)
  - **Найкращі інтереси** дитини як першочерговий фактор (стаття 3)
  - Право на **життя, виживання та розвиток** (стаття 6)

- Право дитини **бути почутою** та **врахувати її думку** (стаття 12)
Ці принципи підсумовано в Роздатковому [матеріалі 3](#).

Тренер також інформує учасників про відображення прав дітей у законодавстві ЄС, представляючи Хартію та відповідні статті (статті 14(3), 24, 32 та 33) про права дитини (див. [Роздатковий матеріал 2](#)).

Другий крок: підхід на основі потреб проти підходу на основі прав

- Тренер та учасники міркують про відмінності між підходами, що ґрунтуються на потребах, і підходах, що ґрунтуються на правах. Учасники діляться своїми думками, а тренер представляє еволюцію від підходу, що ґрунтується на потребах, до підходу, що ґрунтується на правах, як підсумовано в таблиці 2.
- Тренер наголошує, що статті Конвенції про права дитини є правовими стандартами, які зобов'язують держави поважати, захищати та виконувати всі права дитини. Хоча Конвенція про права дитини є юридичним документом, вона також слугує **керівництвом для опікунів і постачальників послуг**. Він є мультидисциплінарним, визнаючи, що потреби та права дітей взаємопов'язані та неподільні. Ефективне впровадження Конвенції ООН про права дитини потребує співпраці між усіма відповідними державними суб'єктами та постачальниками послуг.

Таблиця 2: Порівняння підходу на основі потреб і підходу на основі прав

ПІДХІД, ОСНОВАНИЙ НА ПОТРЕБАХ	ПІДХІД, ЗАСНОВАНИЙ НА ПРАВАХ
Підхід відповідає потребам.	Цей підхід захищає право – у законі чи на практиці.
Потреби не пов'язані з обов'язками відповідальних осіб.	Права людини завжди пов'язані з обов'язками відповідальних осіб.
Потреби можуть бути універсальними та індивідуальними.	Права людини універсальні.
Потреби можна зрозуміти відповідно до ієрархії та пріоритету.	Права людини неподільні, тобто одна група прав не може бути використана без інших.
Потреби можна задовольнити через благодійні ініціативи.	Права людини не можуть бути забезпечені благодійністю; вони пов'язані із зобов'язаннями держави, а також із зобов'язаннями батьків, опікунів і приватних служб соціального захисту, як зазначено в Конвенції ООН про права дитини.

Джерело: FRA (2022), на основі Джонссона, У. (2003), Підхід до прав людини до програмування розвитку, Нью-Йорк, Дитячий фонд ООН.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Повторіть основні думки та висновки сесії, виділяючи ключові моменти, які обговорювалися.
- Визначте та запишіть будь-які невирішені питання або питання, які не досягли консенсусу серед учасників.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб проілюструвати, як ця сесія пов'язана з тематичними областями майбутніх сесій у навчальній програмі.
- Представте ключову тему для майбутнього тренінгу.

Подальша діяльність

- Попросіть учасників сформувати групу волонтерів для підготовки підсумку поточної сесії. Ця група представить підсумок на наступному тренінгу.

Сесія 1.2: Ризик і стійкість дітей: розуміння вразливості як концепції, що ґрунтується на правах і розширює можливості

Колесо опіки, рівень 2: Ризик і стійкість дитини

Цитата дитини

«Є одна жінка, яка приходить до мого місця, щоб поговорити з нами, дітьми. Мені вона не дуже подобається, тому що вона завжди каже нам, які ми бідні і як їй шкода за все, через що ми пройшли, щоб потрапити сюди».

«Я віддаю перевагу проводити час з Крістіною, тому що вона ставиться до мене не так, як до всіх інших. Вона підбадьорює мене і розуміє, що я все можу! Іноді ми навіть намагаємося разом з'ясувати, хто може допомогти з певною проблемою».

Цитата опікуна

«Доглядач сказав, що Джума — жорсткий хлопець, враховуючи все, через що він пройшов у своїй подорожі, і що він може багато чого впоратися, тому вони не хвилюються за нього. Але я бачив, як він плаче».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Людина, яка наражається на ризик, вразлива до зазнання шкоди.
- Стійкість допомагає людині впоратися з ризиком і уникнути шкоди. Люди з сильною стійкістю часто краще підготовлені до боротьби з ризиками і тому вважаються менш вразливими.
- Стійкість залежить від власних ресурсів людини та життєвої ситуації, але її також можна посилити підтримкою з боку інших і доступними службами.
- На вразливість дітей без супроводу впливає історія їхнього життя, їхній міграційний статус, їхні можливості реалізувати свої права та доступ до підтримки.

- Державні службовці та постачальники послуг також впливають на ризик та стійкість дітей. Те, як вони визначають ризики для дітей і реагують на них, а також ступінь, до якого вони можуть посилити стійкість дітей, залежить від їхніх знань, навичок, поведінки та ставлення.
- Опікун є важливою фігурою, яка допомагає зменшити ризики для дитини та зміцнити її стійкість. Таким чином опікун може допомогти зменшити вразливість дитини та запобігти шкоді.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Пояснити поняття та природу вразливості.
- Оцінити, як контекст впливає на ризик і стійкість дітей без супроводу.

РОБИТИ

- Визначити ключових учасників і служби, які можуть допомогти зміцнити стійкість дитини та зменшити ризики.
- Зменшити ризики та зміцнити стійкість дитини з точки зору прав дитини.

БУТИ

- Будьте чутливі до своєї власної ролі, а також до ролі інших суб'єктів і служб у збільшенні чи зменшенні вразливості дитини.

Підготовка

Практична підготовка

- Тренер знайомиться з екологічною та правозахисною моделлю вразливості дитини без супроводу (див. Малюнок 2, стор. 33).
- Під час тренінгу тренер малює на фліпчарті п'ять концентричних кіл, що представляють екологічну модель. До гуртків входять:
  1. Дитина (центральне коло)
  2. Безпосередні стосунки дитини з родиною, однолітками, друзями
  3. Громада і суспільство
  4. Навколишнє середовище
  5. Відповідні закони, політика та служби, що стосуються дитини

- Тренер записує ключові терміни у відповідних колах під час заняття разом із ключовими словами, коментарями та запитаннями, які ставлять учасники.

Тематична підготовка

- Тренер збирає ключові факти, визначення та запитання щодо ризиків та стійкості дітей без супроводу, враховуючи специфічний контекст країни, міста чи регіону, де проводиться навчання.
- Якщо можливо, тематичне введення може надати тренер з відповідними знаннями та досвідом. Крім того, запрошений лектор може бути запрошений для представлення вступу.
- Презентація про фактори ризику та стійкості може посилатися на потреби дитини, визначені під час першого навчального заняття.

Лекції від запрошених експертів

Ключові моменти обговорення

- **Ризики та стійкість дітей-мігрантів, шукачів притулку та біженців у приймаючій країні:** обговоріть конкретні виклики, з якими стикаються ці діти, та ознайомтеся з прикладами передового досвіду в країні, де проводиться навчання.
- **Ризики та стійкість уздовж міграційного маршруту:** досліджуйте ризики та фактори стійкості, які впливають на дітей-мігрантів, шукачів притулку та дітей-біженців з їхніх країн і регіонів походження під час їхньої подорожі та після прибуття до ЄС та приймаючої країни.

Можливі запрошені:

- Представник постачальників послуг, які працюють з мігрантами, шукачами притулку та біженцями, як-от ті, що пропонують психосоціальну підтримку, медичну допомогу та лікування, соціальні послуги, захист дітей, аутич-програми або спеціалізовані послуги в громаді.
- Представник спеціалізованої установи ООН або міжнародної, національної чи місцевої неурядової організації, яка займається підтримкою дітей-мігрантів, шукачів притулку та дітей-біженців.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [ТУТ](#).

- **Роздатковий матеріал 4:** На шляху до розуміння вразливості на основі прав.
- **Роздатковий матеріал 5:** Типові фактори ризику та стійкості дітей без супроводу.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та вступ до курсу

- Відкриття програми тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників і вступ до основної теми сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Учасників просять поміркувати над власними життєвими історіями. Їм слід пригадати час дитинства, підліткового чи дорослого життя, коли вони зіткнулися з ризиком або важкою ситуацією.
- Основна увага зосереджена на моменті, коли вони отримали підтримку від когось іншого, щоб подолати ризик або труднощі.
- Учасникам пропонується згадати, що вони відчували щодо підтримки, яку вони отримали.
- Вони виражають це почуття як ключове слово.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання тренінгу.
- Учасникам повідомляється, що вони вивчатимуть фактори ризику, перешкоди чи бар'єри, з якими стикаються діти без супроводу в конкретній країні, місті чи регіоні, де проводиться навчання.
- Сесія включатиме заходи та спільну рефлексію.
- Також обговорюватимуться фактори стійкості та джерела захисту та підтримки дітей без супроводу.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

- Тренер просить учасників подумати про ризики, з якими стикаються діти без супроводу, та джерела стійкості, які допомагають їм впоратися.
- Учасникам пропонують визначити одне ключове слово для факторів ризику та одне для факторів стійкості або джерел захисту.
- Вони пишуть ці ключові слова на листочках Post-it, використовуючи різні кольори для факторів ризику та стійкості.
- Учасникам дається кілька хвилин, щоб поміркувати та записати свої ключові слова.

- Після написання учасники розміщують свої нотатки Post-it на концентричних колах, намальованих тренером на фліпчарті.
- Розміщення листівок у певних колах відображає те, з чим учасники пов'язують фактор ризику чи стійкості: з дитиною, оточенням дитини, громадою, суспільством, навколишнім середовищем або державою та її законами/політикою.
- Тренер зачитує кожне ключове слово вголос і запрошує учасника, який його написав, поділитися своїми думками з групою.
- Учасники обговорюють, як конкретні фактори ризику або стійкості в одному колі співвідносяться з іншими колами.
- Обговорення зосереджено на тому, як різноманітні чинники, такі як історія дитини, сім'я, однокласники, громада, суспільство та державна політика, впливають на ризики та стійкість дитини (захисне середовище).
- Тренер підкреслює динамічні взаємодії та зв'язки між цими колами, можливо, малюючи лінії на фліпчарті, щоб проілюструвати зв'язки.
- Від учасників запитуються додаткові коментарі, щоб забезпечити повну карту факторів ризику та стійкості.
- Тренер заохочує учасників розглянути фактори, пов'язані з розміщенням, досвідом із рідною спільнотою та подорожжю дітей без супроводу.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

- Тренер завершує сесію посиланням на поняття вразливості, ризику та стійкості.

Перший крок: типові стереотипи щодо вразливості дітей без супроводу

- Діти, особливо діти без супроводу, часто вважаються «вразливими» та потребують особливого захисту.
- Уразливість зазвичай розуміється в сенсі позбавлення можливостей, пов'язаного зі слабкістю, злиднями або залякуванням, що призводить до потреби в допомозі.
- Це упередження може призвести до припущення, що діти, які виглядають сильними, відвертими та незалежними, не могли зазнати насильства чи експлуатації та не перебувають у групі ризику.
- Ці стереотипи можуть вводити в оману, заважаючи тим, хто спілкується з дитиною, посправжньому почути її історію та щиро прислухатися до того, що вона говорить.

Другий крок: пом'якшення вразливості через стійкість

- Термін «вразливість» має інше значення в інших дисциплінах, таких як охорона здоров'я та соціальний захист, і його можна розуміти як концепцію розширення можливостей.

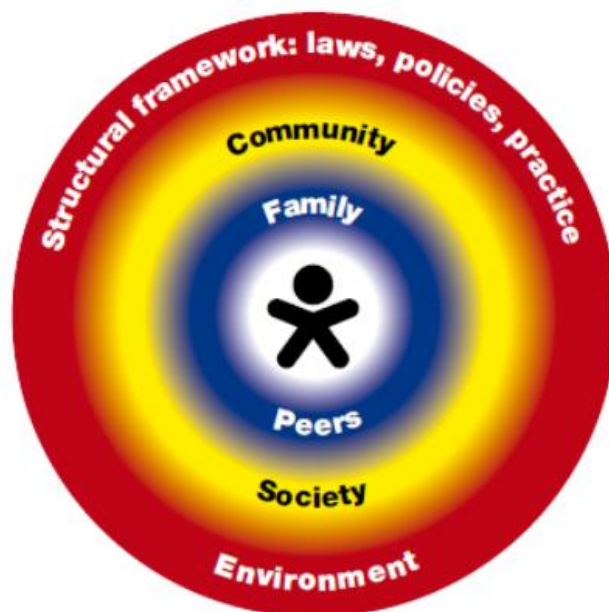
- Він визнає, що кожен може захистити себе від шкідливого впливу конкретних ризиків. Здатність зменшувати ризик називається стійкістю.
- Кожен протягом життя стикається з ризиками. Те, чи призведуть ці ризики до шкоди, залежить від ресурсів, можливостей і доступу людини до підтримки та засобів виправлення.
- Коли особистих ресурсів недостатньо для зменшення ризику, доступ до підтримки є життєво важливим.
- Тренер пояснює поняття стійкості, яка у фізиці розуміється як здатність об'єкта чи тіла протистояти зовнішньому фізичному впливу (і повертатися до нормального стану).
- У людей стійкість означає здатність:
  - Боротися зі стресом і факторами ризику.
  - Справитися з руйнівними змінами.
  - Долайте перешкоди та бар'єри, які заважають їм задовольнити свої потреби чи реалізувати свій життєвий проект.
  - Зберігайте позитивні характеристики.
  - Підтримуйте позитивні стосунки.
  - Продовжуйте будувати та просувати свій життєвий проект.
- Вразливість — це сукупне поняття, спричинене ризиком і збалансоване стійкістю. Ризик і стійкість динамічно взаємодіють, розвиваючись у міру того, як дитина росте та розвиває свої здібності.
- Ризик і стійкість змінюються під час досвіду міграції. У громаді, яка приймає дітей без супроводу, зусилля, спрямовані на запобігання уразливості, яка може призвести до шкоди, спрямовані на зменшення ризиків, одночасно зміцнюючи стійкість окремої дитини та дітей без супроводу як групи (отже, інструмент подорожі життям для оцінки ризиків і факторів стійкості).

Третій крок: Екологічне розуміння вразливості

- Ризик і стійкість визначають вразливість. Вони динамічні і різним чином впливають на дитину.
- Це розуміння відоме як «екологічна модель». «Екологія» дитини відноситься до всіх соціальних контактів і стосунків дитини, її положення в сім'ї та суспільстві.
- Він також охоплює ширші соціальні, економічні, правові та політичні проблеми та їхній вплив на життя та перспективи дитини.

- Особисті ризики та стійкість дитини можуть бути пов'язані з її фізичним, когнітивним станом та станом здоров'я, характером та історією життя. Вони тісно переплітаються з ризиками та стійкістю, що виникають через прямі та непрямі стосунки, соціальні контексти та середовище дитини відповідно до екологічної моделі.
- У результаті ризики та стійкість людини взаємодіють на багатьох рівнях і накопичуються.
- Після ознайомлення з цими поняттями тренер роздає учасникам [Роздатковий матеріал 4](#) і [Роздатковий матеріал 5](#).
- Потім тренер повертається до графіка на фліпчарті з усіма ключовими словами та коментарями. Тренер підсумовує обговорення учасників, використовуючи деякі з їхніх ключових слів, що вказують на фактори ризику та стійкості. Вони нагадують групі про взаємодію між ризиками та стійкістю через прямі та непрямі стосунки дитини (див. Малюнок 2).
- Якщо група визначила фактори ризику та стійкості, не згадані в [роздатковому матеріалі 5](#), тренер може запропонувати учасникам зазначити ці додаткові фактори в роздатковому матеріалі.
- Якщо групове обговорення не виявило деяких факторів, зазначених у роздатковому матеріалі, тренер може використати цю можливість, щоб повідомити учасникам про ті моменти, які залишилися нерозглянутими.

Figure 2: Risk and resilience influence the child's vulnerability and interact at different levels

Source: FRA (2022).

Четвертий крок: роль приймаючої громади у зниженні вразливості

- Розповідь історії свого життя може допомогти дитині опрацювати та примирити несприятливий досвід, трансформуючи цей досвід у майбутні перспективи. Приймаюча спільнота може підтримати цей процес, розуміючи та реагуючи на потреби дитини та взаємодіючи з нею таким чином, щоб поважати її права. *(Якісні стосунки принаймні з одним дорослим життєво важливі для стійкості дітей).*
- Здатність приймаючої громади захищати права дітей є важливою для зменшення вразливості. Ця спільнота повинна розуміти, як потреби та права дитини пов'язані та взаємодіють на всіх рівнях їхніх соціальних відносин.
- Тренер повторює чотири основні аспекти Конвенції ООН про права дитини, представлені під час першого тренінгу, які разом сприяють зниженню ризиків і зміцненню стійкості дитини.
- На завершення тренер підкреслює, що поняття вразливості, ризику та стійкості — і те, як вони розуміються — впливають на те, як людину сприймають і ставляться до неї.
- Розуміння вразливості з екологічної та правозахисної точки зору може допомогти змінити ставлення та мислення щодо дітей без супроводу. Вони розглядаються не як особи, позбавлені повноважень, які потребують допомоги, а як особи, що володіють ресурсами, потенціалом і навичками справлятися з проблемами, які є самоефективними та роблять внесок у громаду, що приймає, як активні та компетентні люди.

П'ятий крок: роль опікуна у зниженні вразливості

- Опікун може підтримати дитину, постачальників послуг і громаду в кращому розумінні ризиків і стійкості дитини.
- Виявлення та розпізнавання ризиків дозволяє опікуну та приймаючій спільноті краще мобілізувати належну підтримку для пом'якшення цих ризиків. Ці зусилля мають важливе значення для запобігання або зменшення шкідливого впливу ризиків і зміцнення стійкості дитини.
- Тренер може поставити наступні два запитання, щоб скерувати підсумкову дискусію з учасниками:
  1. Що може зробити опікун, щоб зменшити ризики дитини без супроводу?
  2. Що може зробити опікун, щоб зміцнити стійкість дитини?
- Participants discuss what they can do as guardians to influence the child's vulnerability, specifically how to help reduce and mitigate risks and strengthen the child's resilience.
- Тренеру слід звернути увагу, що поняття вразливості використовується в законодавстві ЄС, у тому числі щодо жертв злочинів та осіб, які шукають міжнародного захисту. Уразлива особа потребує особливого захисту та потребує адресної підтримки. Діти визнаються внутрішньо вразливою групою.

- Це визнання в поєднанні із зобов'язанням держав-членів надавати особливу підтримку та захист є важливим фактором у прийомі дітей без супроводу. Це зміцнює їхні права та гарантії в багатьох сферах їхнього життя, включаючи житло, допомогу, представництво та процесуальні права, які будуть розглянуті в модулях 2 і 3.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальнення ключових моментів, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Звернути увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використання Колеса опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголошення ключової теми наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Сесія 1.3: Діти в русі: досвід міграції та життєві історії

Колесо опіки, рівень 3: історія міграції дитини

Цитата дитини

«Мені доводилося йти від одного моменту до іншого. Я навіть не встигла розповісти друзям і попрощатися з бабусяю».

«Коли ми проводимо час з іншими хлопцями, ми іноді говоримо про повернення додому і про те, яким воно може бути. Я хотів би повернутися додому, побачити своїх батьків, своїх братів і сестру, своїх друзів і знову прогулятися вулицями мого міста, але я боюся. Можливо, все зміниться, і іноді в майбутньому для мене буде безпечно повернутися, навіть просто в гості».

Цитата опікуна

«Коли я прочитав матеріали справи Тео, я був шокований тим, через скільки насильства і гонимих речей йому довелося пройти, і це почалося в місці, де він жив зі своєю сім'єю, і продовжувалося протягом усієї подорожі, навіть у Європі. . Ви не повірите, коли побачите його, він цього не покаже».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Конвенція ООН про права дитини надає дітям-мігрантам і шукачам притулку без супроводу ті самі права, що й іншим дітям.
- Діти без супроводу стикаються з багатьма ризиками, включаючи ризики насильства та експлуатації. Вони стикаються з цим на всіх етапах своєї міграції: у рідних громадах, під час подорожі, під час транзиту та в країні прибуття.
- Розуміння міграційного досвіду дитини є ключовим для визначення належної відповіді. Це включає ризики та джерела захисту на всіх етапах міграції.
- Важлива інформація про життєву ситуацію дитини в рідній громаді та досвід під час подорожі. Це гарантує, що підтримка, що надається, є значущою та відповідною для дитини, включно з урахуванням статі та культури дитини та ситуації в країні її походження.

- Опікун відіграє важливу роль у забезпеченні того, щоб державні службовці та постачальники послуг ґрунтували свої рішення на правильній інформації про дитину.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Описувати фактори ризику та стійкості, які формують досвід міграції дитини з дому до місця прибуття.
- Визначати окремі чинники спонукання та притягування, що спонукають до міграції дітей, і зрозумійте, як вони пов'язані з більш широкими, загальними факторами підштовхування та притягування.
- Визначати, що дитячі історії життя та міграції різноманітні та унікальні.

РОБИТИ

- Визначати проблеми та можливості, пов'язані з минулим дитини та історією міграції.
- Переконаватися, що офіційні особи та спеціалісти, залучені до прийняття рішень щодо дитини, були поінформовані про історію дитини та відповідні деталі міграції.
- Вживати заходів, якщо рішення щодо дитини приймаються без урахування історії та поглядів дитини.
- Допомогати дитині розглядати свій досвід міграції як цінний ресурс для її розвитку та розвитку здібностей.

БУТИ

- Бути активним і уважним слухачем, коли дитина розповідає свою історію.
- Цінувати міграційний досвід дитини як ресурс для її розвитку та здібностей.

Підготовка

Тематична підготовка

- Тренер готує сесію, збираючи ключові факти, визначення та запитання щодо міграційного досвіду дітей, які прибувають до країни та/або міста чи регіону, де відбувається навчання. Підготовча робота або вступ експерта допомагає тренеру вести та направляти дискусію з учасниками.
- Презентація довідкової інформації про міграційний досвід дітей може посилатися на права та потреби дитини, які учасники визначили на попередніх тренінгах.
- Ключові факти, визначення та запитання щодо ризиків та стійкості українських дітей без супроводу в Польщі [ТУТ](#).
- Основні законодавчі рамки, переклад міжнародного захисту та процедури проживання [ТУТ](#).

Лекція від експерта

Ключові моменти обговорення

- **Факти та цифри про міграцію:** дані та статистика щодо мігрантів, шукачів притулку та біженців, які прибувають до ЄС та конкретної країни, де проводиться навчання. Включає дані про дітей без супроводу.
- **Правова база:** Огляд законодавчої бази щодо дітей-мігрантів без супроводу, шукачів притулку та дітей-біженців у країні, де проводиться навчання.
- **Процедури міжнародного захисту та проживання:** інформація про міжнародний захист або процедури дозволу на проживання у відповідній країні.

Можливі запрошені гості

- **Представник постачальників послуг:** особи з організацій, які працюють з мігрантами, шукачами притулку та біженцями, наприклад, з охорони здоров'я, соціальних служб, захисту дітей, інформаційних служб або спеціалізованих громадських організацій.
- **Представник спеціалізованої агенції ООН або НУО:** представники міжнародних, національних або місцевих НУО, науково-дослідних інститутів або академічних кіл.
- **Організація, що представляє спільноти мігрантів:** представники організацій, що представляють спільноти мігрантів і групи діаспори.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- **Роздатковий матеріал 6:** приклади до сесії 1.3
- **Роздатковий матеріал 7:** Типові фактори підштовхування та притягування для міграції дітей без супроводу

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття програми тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників і вступ до основної теми сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників поміркувати над прямою чи непрямою історією міграції в їхньому житті.
- Тренер просить їх назвати ключовим словом особистий міграційний досвід. Це може стосуватися фактичної міграції, подорожі чи метафоричної подорожі з точки зору вивчення нових тематичних сфер чи контактів, або досвіду навчання.
- Тренер просить учасників поділитися з групою своїми ключовими словами. Вони можуть прокоментувати своє слово, якщо хочуть.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які розглядатимуться під час тренінгу, і розповідає учасникам, що, виконуючи заходи та спільне обмірковування, вони вивчатимуть міграційний досвід дітей, які прибувають без супроводу до країни чи міста/регіону, де проводиться навчання. Вони також охоплюють те, наскільки досвід дитини на шляху міграції стосується поточної ситуації та перспектив дитини на майбутнє.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

- Тренер знайомить із груповою роботою та розділяє учасників на групи.
- Тренер може вибрати роботу з одним тематичним дослідженням або з деякими чи всіма тематичними дослідженнями. Це залежатиме від конкретного контексту, де відбувається навчання. Наведені нижче випадки пропонуються як приклади. Їх можна адаптувати до національного та/або місцевого контексту.

Тренер роздає роздатковий **матеріал 6** і знайомить з інструкціями для роботи в групах

- Уявіть, що ви опікун дитини, описаної в прикладі, і дайте відповідь на такі запитання:
  - Які основні чинники спонукання та спонування в історії міграції цієї дитини?
  - Чи можете ви визначити фактори підштовхування та притягнення з прикладу, а також фактори, про які вам, як опікуну, може знадобитися зібрати більше інформації?
  - Як ці фактори підштовхування та притягування впливають на потреби дитини?

Групи мають близько 15–20 хвилин на читання та обговорення кейсу. Після цього вони звітують на пленарному засіданні. Тренер модерує обговорення.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Перший крок: стимулюючі та тягнучі фактори для міграції дітей

- Тренер зазначає, що дитяча міграція відбувається в ширшому контексті соціальних, економічних та політичних чинників. Для опікуна важливо розуміти ширший контекст дитячої міграції. Він надає важливі базові знання для ролі опікуна.
- Тренер фасилітує обговорення з учасниками, щоб визначити фактори стимулювання та притягнення, пов'язані з дитячою міграцією, і те, як ці фактори можуть бути організовані відповідно до різних соціальних, економічних, політичних та екологічних умов.
- Тренер може звернутися до **роздаткового матеріалу 7**, щоб керувати цим обговоренням. Вони могли б проілюструвати це обговорення, намалювавши таблицю факторів на

фліпчарті (як у роздатковому матеріалі) і заповнивши таблицю ключовими словами та аргументами, наданими учасниками.

Другий крок: фази міграції

- Міграція – це процес, який починається ще до виїзду з країни походження. Люди, які виїжджають на міграційний проект, часто мають попередній досвід міграції. Це прямо чи опосередковано пов'язане з «рішенням піти».
- Міграція може бути добровільною, тобто особа мотивована виїхати і вирішує це зробити, або вимушеною, якщо обставини чи дії третіх осіб роблять міграцію необхідною. Іноді людина, яка вже вирішила піти, також відчуває примус до цього – поєднуючи добровільну та вимушену мотивацію. Рішення виїхати та емоції, пов'язані з міграцією, відрізняються в цих трьох сценаріях.

Тренер може поділитися цими роздумами, представивши **історію життя та міграції дитини (Життєва подорож)** у наступних **основних фазах**:

- Побутова ситуація дитини
- Рішення про від'їзд або обставини, які призвели до від'їзду
- Від'їзд
- Подорож дитини
- Прибуття в країну, де проходить навчання
- Переїзд або переміщення дитини в межах країни прибуття
- Поточна життєва ситуація дитини
- Перспективи та прагнення дитини на сьогоднішній та майбутній день
- Думки дитини про свій дім і країну походження, в тому числі про можливе чи реальне повернення.

Для отримання додаткової інформації відвідайте веб-сторінку FRA на колесі опіки.

- Представляючи міграційний процес, тренер може повторити деякі ключові факти та цифри з тематичного вступу до цієї сесії, а також ключові поняття, такі як люди, які потребують захисту, притулок, статус шукачів притулку та біженців, незаконне переміщення мігрантів і дітей, торгівля людьми. Ці поняття ґрунтуються на визначеннях, наданих міжнародним законодавством, законодавством ЄС і національним законодавством (доступне на платформі електронного навчання FRA).

Третій крок: ризики та стійкість в історії міграції дитини

- Тренер має підкреслити, що на кожній фазі міграції дитина є частиною соціального середовища, яке може запропонувати захист і підтримку, або представляти ризики, перешкоди та бар'єри (і ми повинні це розуміти). Багато дітей можуть мати як позитивний, так і негативний досвід соціального контексту та людей, з якими вони стикаються. Так відбувається на всіх етапах міграції: покидання рідної громади; під час подорожі та прибуття та поселення в новій країні.
- Цей позитивний і негативний досвід, ризики та джерела стійкості можуть впливати на дитину навіть після того, як вона приїде до країни, де відбувається навчання, і навіть на все життя. Наприклад, дискримінація за ознакою статі може мати стримуючий і знеохочувальний вплив на дитину, який триватиме до дорослого життя.
- Акти насильства вдома та під час подорожі можуть спричинити фізичну та емоційну шкоду, проблеми з психічним здоров'ям, інвалідність, постійне погіршення здоров'я та травми. Ризик постійних порушень і шкоди є особливо високим, коли системи прийому та підтримки в країні прибуття не відповідають індивідуальним потребам дитини.

Четвертий крок: актуальність історії міграції дитини для опікуна

- Процес міграції слід розуміти в світлі історії, прагнень і життєвого проекту дитини. Необхідно також враховувати безліч суб'єктивних і об'єктивних аспектів, які визначають життя дитини.
- Для опікунів важливо враховувати минуле, теперішнє та майбутнє дитини. Усвідомлення безперервності в житті та розвитку дитини допомагає розширити фокус від «тут і зараз». Це часто домінує під час першого прийому та відповіді на дітей без супроводу. Натомість вони повинні прийняти довгострокову перспективу розвитку дитини та її переходу до дорослого та самостійного життя.
- Для опікунів особливо важливо стежити за тим, чи продовжують впливати досвід і ризики, пов'язані з втечею дитини, під час подорожі та в країні прибуття. Дії, рішення та ставлення опікуна значною мірою переривають безперервність негативного досвіду. Це ініціює перехід до більш позитивного досвіду для дитини в поєднанні з реальним поглядом на майбутнє.
- Опікун повинен знати про зв'язки дитини з домом і місцевою громадою або місцем проживання її сім'ї, а також про якість стосунків дитини з членами сім'ї, а також про становище дитини в родині та загальній соціальній спільноті, середовище. Це дозволяє опікуну краще зрозуміти динаміку та складність історії дитини.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.

- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Додаткові ресурси для сесій:

- Тематичні вправи Модуль 1
- Презентації до модуля 1 (з приміткою або без)
- Самооцінювання результатів навчання Модуль 1
- Глосарій

Модуль 2: ОПІКА В ІНТЕРЕСАХ ДИТИНИ

Огляд модуля

- **Сесія 2.1: Створення ефективних стосунків між опікуном і дитиною**
- **Сесія 2.2: Повноваження та завдання Опікуна**
- **Сесія 2.3: Сприяння найкращим інтересам дитини у відносинах з державними органами та постачальниками послуг**

Цілі модуля 2

- Модуль 2 спирається на теоретичні та практичні концепції, представлені в Модулі 1. Він має на меті навчити опікунів застосовувати ці концепції в контексті їхніх власних повноважень та по відношенню до інших державних органів та постачальників послуг, які контактують з дитиною.
- Модуль представляє конкретні завдання опікуна. Тренер допомагає учасникам набути впевненості в ролі опікуна та в їхній здатності діяти як захисник дитини, захищаючи права та найкращі інтереси дитини під час взаємодії з відповідними державними органами та службами.
- Учасники навчатимуться оцінювати складність послуг, з якими має мати справу дитина без супроводу, і процедур, яким вони піддаються.
- Вони отримають знання про механізми направлення, зобов'язання щодо звітності, правила конфіденційності та захисту даних.
- У цьому модулі підготовка інформує опікунів про важливість адаптації поведінки та спілкування до конкретної ситуації та походження дитини.

Загальні результати навчання

- **2.1.** Зрозуміти, чим принципом найкращих інтересів дитини можуть керуватися служби опіки та піклування.
- **2.2.** Опишіть завдання та обов'язки опікуна та набудьте впевненості у виконанні ролі опікуна.
- **2.3.** Ознайомтеся з ключовими поняттями, що описують професійні та особисті стосунки опікуна та дитини.

- **2.4.** Опишіть концепцію механізму перенаправлення дітей, його основних учасників та служби, включаючи офіційних і неформальних учасників, які надають підтримку дитині.
- **2.5.** Будьте готові активувати механізм направлення для дитини без супроводу відповідно до її потреб і прав.
- **2.6.** Зрозуміти складність послуг і процедур, що стосуються дитини без супроводу.

Сесія 2.1: Створення ефективних стосунків між опікуном і дитиною

Колесо опіки, рівень 4: Вік і здібності дитини, що розвиваються

Цитата дитини

«Спочатку я думав, що вона одна з багатьох соціальних працівників, які запитують про мою історію. Після того, як ми провели разом день у сільській місцевості, я зрозумів, що можу відкритися з нею».

«Іноді ми сміємося разом, іноді ми займаємося серйозними речами, наприклад, працюємо над моїм резюме».

Цитата опікуна

«Перш ніж стати опікуном, я думав знати, що потрібно підлітку. Познайомившись з Алі ближче, я зрозумів, що багато моїх ідей непридатні, і мені довелося змінити та розширити свою перспективу».

«Багато разів я засмучувалася, тому що він не робив того, що ми разом вирішили. Зараз усе покращується, і я краще розумію, що все працює, коли це має сенс для нього».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Компетентні, відповідальні та турботливі дорослі важливі для дітей і можуть бути прикладом для наслідування.

- На стосунки дитини з опікуном впливатиме їхній попередній досвід спілкування з дорослими, включаючи членів громади, постачальників послуг і державних службовців. Подібний досвід може статися вдома дитини, під час подорожі або в приймаючій громаді.
- Вік, стать, культурне походження та історія життя дитини та опікуна впливають на їхні професійні та особисті стосунки.
- Відкритий діалог і активне слухання можуть допомогти опікуну та дитині побудувати довіру та ефективні стосунки.
- Дитина має право на доступ до інформації, спілкування та підтримки. Вони повинні бути адаптовані до віку дитини та її здібностей, що розвиваються, мови, культури та досвіду.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Пояснити важливість дорослого для розвитку дитини та як орієнтир.
- Розмежувати ролі батьків, професійних опікунів, соціальних працівників та опікунів щодо дитини без супроводу.

РОБИТИ

- Ставитися до дитини етично та гуманно, враховуючи, як стать, культура, мова та історія життя дитини впливають на її здібності, що розвиваються.
- Діяти впевнено та будуйте довірливі стосунки з дитиною.
- Адаптувати спілкування до віку та здібностей дитини, що розвиваються.

БУТИ

- Бути готовими діяти для дитини як дорослий орієнтир.
- Бути уважними до потреб дитини з урахуванням її віку, статі, культурного та мовного походження та досвіду.

Підготовка

Тематична підготовка

- Команда тренерів (або тренер) готує тематичний вступ до заняття. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми тренінгу. Зокрема, вони збирають відповідні закони та нормативні акти країни та/або міста чи регіону, де відбувається навчання. Вони передбачають різні вікові обмеження та вимоги щодо мінімального віку, а також визначають права, права та обов'язки дітей. Для цього корисними є національні звіти про спроможність, матриці та кабінетні огляди.
- Представлення різних законодавчо встановлених вікових обмежень і пов'язаних з ними прав і обов'язків може посилатися на права та потреби дитини. Він також може посилатися на фактори ризику та стійкості, які учасники визначили на попередніх тренінгах.

Різні вікові обмеження та мінімальний вік, визначені в національному законодавстві, можуть стосуватися наступного: (підготовка до навчання учасників)

- Обов'язкове шкільне навчання;
- Мінімальний вік прийняття на роботу та правила праці та зайнятості дітей різного віку;
- Право бути почутим під час адміністративних і судових проваджень, наприклад, щодо сімейного права, влаштування альтернативної опіки, провадження щодо надання притулку та кримінального провадження;
- Право на інформовану згоду на лікування;
- Вік статевої згоди;
- Мінімальний шлюбний вік;
- Вік кримінальної відповідальності.
- [Інформація про інвалідність у Польщі](#)

Лекція від експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Ознайомлення з принципами чутливого до дитини спілкування, практичні рекомендації та спеціальні методи роботи для:
  - Ведення делікатної розмови з дитиною, включаючи розмови про насильство, експлуатацію та травми;
  - Передача дітям-мігрантам зручної для дітей інформації, включаючи як хороші, так і погані новини;
  - Спілкування та взаємодія з дітьми, які постраждали від травми;
  - Боротьба зі складною поведінкою дітей, як-от агресія.
- Знайомство з роллю перекладачів і культурних посередників, а також як з ними ефективно працювати.

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- Професіонал із досвідом розвитку дитини, дитячої психіатрії чи психології.
- Професіонал із досвідом спілкування з дітьми, опитування дітей різного походження та проведення (криміналістичних) опитувань дітей.
- Культурний медіатор з досвідом роботи з дітьми без супроводу батьків.
- Представник національного, регіонального чи місцевого органу влади, який відповідає за послуги опіки, досвідчений опікун або представник асоціації чи мережі опікунів.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться тут. [Роздатковий матеріал 13 для модуля 2.](#)

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття програми тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників і вступ до основної теми сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер пропонує учасникам поміркувати над власними життєвими історіями.
- Учасники думають про особисті стосунки, які були важливими при вирішенні проблеми в дитинстві чи підлітковому віці. Це можуть бути стосунки з членом родини чи домогосподарства, кимось у їхній громаді, другом чи незнайомцем.
- Тренер просить учасників визначити слово, яке описує їхні стосунки з цією людиною.
- Тренер запитує, чи хтось із учасників хоче поділитися своїми думками з групою. Вони можуть пояснити, чому обрали ключове слово, і описати свої стосунки з людиною.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які стосуватимуться під час тренінгу, і розповідає учасникам, що, виконуючи вправи та спільне обмірковування, вони досліджуватимуть, наскільки дорослі та підтримуючі люди важливі в житті кожної дитини. Вони також дослідять, як компетентний, відповідальний і турботливий дорослий може змінити життя дитини без супроводу.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: позначення ситуацій, коли дітям потрібна підтримка дорослого

- Тренер **малює модель потреб** (з попереднього заняття) на фліпчарті, що представляє чотири основні виміри Конвенції ООН про права дитини (див. Додаток 1, Методологічна примітка 1). Вони нагадують учасникам модель, представлену на першому тренінгу.
- Тренер пропонує учасникам уявити дитину, яка живе в їхній громаді. Це може бути дівчина чи хлопець, і будь-якого віку чи сім'ї. Тренер ставить учасникам такі запитання:

- Чи можете ви згадати ситуації, в яких ця дитина потребує підтримки дорослого?
- Які ситуації спадають вам на думку? Подумайте про повсякденне життя та виняткові ситуації.
- Коли учасники відповідають на запитання, тренер записує на фліпчарті ключові слова, узагальнюючи їхні відповіді. Тренер просить учасників вказати, який із чотирьох вимірів найбільше підходить для кожного ключового слова.
- Ключові слова розподіляються відповідно до екологічної моделі, представленої в Сесії 1.2 (див. **Малюнок 2 соціальна екомодель**):
  - Ключові слова, які найбільше стосуються **особистого та безпосереднього контексту дитини**, наприклад, приготування здорової їжі чи надання допомоги, розташовані ближче до центру концентричних кіл.
  - Ключові слова, які стосуються **громади та суспільства**, наприклад, організувати транспортування дитини на день народження друга або допомогти знайти відповідний спортивний клуб, розміщені в середніх колах.
  - Ключові слова, що стосуються **державної сфери, державних послуг, юридичних, адміністративних чи судових справ**, розміщені у зовнішніх колах. Це може включати, наприклад, відновлення посвідчення особи дитини або реєстрацію дитини в школі.
- Тепер фліпчарт покритий ключовими словами, і обговорення закінчується. Потім тренер просить учасників визначити, хто відповідає за підтримку дитини в кожній із зазначених вище сфер. Учасники, швидше за все, визначать батьків як найважливіших дорослих для дітей у їхніх громадах. Проте деякі діти матимуть прийомних батьків або прийомних батьків, або професійних опікунів. При залученні дітей до адміністративного чи судового провадження можуть бути залучені опікуни та представники або адвокати. Учасники також можуть згадати членів дальньої родини, сусідів і батьків найкращого друга дитини як важливих дорослих.
- Поки учасники думають про тих, хто відповідає за задоволення різних потреб дитини, тренер записує ключові слова на фліпчарті.
- На завершення цієї вправи тренер залучає учасників до групової рефлексії. Це зосереджено на багатогранному малюнку, який вони створили на фліпчарті. Підсумкова дискусія має на меті привернути увагу учасників до мережі підтримки компетентних, відповідальних і турботливих дорослих, на яких може розраховувати дитина в їхній громаді.

Другий крок: визначення дорослих, відповідальних за підтримку дитини без супроводу

Після цього обговорення тренер просить учасників поміркувати над тим, **якою була б ситуація, якби дитина була без супроводу:**

- Хто може задовольнити ці потреби, коли дитина без супроводу?
- Хто несе відповідальність за забезпечення задоволення їхніх потреб?

Тренер ділить учасників на три-чотири групи і пропонує кожній групі відповісти на ці запитання. Групи мають 10–15 хвилин для мозкового штурму, а потім звітують на пленарному засіданні.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Тренер та учасники узагальнюють мережу підтримки компетентних, відповідальних та турботливих дорослих, які піклуються про дитину.

Перший крок: мережі підтримки для дітей без супроводу: відмінності між домом і приймаючою спільнотою

- Тренер просить учасників пам'ятати, що діти без супроводу мали **ту саму мережу підтримки, що й місцеві діти в приймаючій спільноті**, мережу, що складалася з важливих дорослих, однолітків, членів родини та інших членів їхніх рідних громад. Ці дорослі або деякі з них все ще можуть бути поруч з дитиною. Однак вони можуть виконувати свою допоміжну роль лише на відстані. **(Див. інструмент Подорож Життя і роздаткові матеріали в модулі 5)**
- У приймаючій громаді дитина може мати таку саму потребу в підтримці дорослих, як і інші діти. Вони також можуть мати інші особливі потреби/зобов'язання. Вони стосуються мови та культури, упорядкування статусу, надання притулку чи імміграції, розміщення та ряду процедур, що стосуються дитини.

Другий крок: роль опікуна у забезпеченні підтримки дитини

- Підсумкова дискусія має на меті підвищити обізнаність учасників про головних дорослих у житті дитини без супроводу. Це також має на меті попередити їх про важливість того, щоб опікуни знали, хто відповідальний або готовий виконувати важливі функції для дитини. Опікун має знати про всі сфери, у яких дитина без супроводу потребує підтримки з боку дорослого, навіть якщо опікун не несе відповідальності за всі з них.
- Опікуни повинні розуміти, що батьки, професійні опікуни, соціальні працівники та опікуни мають різні ролі та обов'язки щодо дітей без супроводу. Опікун має хорошу позицію, щоб спостерігати за потребами дитини. Вони можуть помітити, як потреби задовольняються різними суб'єктами, і чи є відповіді відповідними та ефективними.
- Опікун має попросити вжити заходів, якщо його немає. Тому опікун відіграє важливу роль у плануванні, нагляді, моніторингу та пошуку відповідей на потреби дитини. **(Див. Роздатковий матеріал 31 з управління випадками).**
- Опікун також може бути готовим пояснити свою роль дитині та іншим постачальникам послуг. Можливо, їм доведеться пояснити, чим це відрізняється від батьків дитини, професійних опікунів або соціальних працівників. Якщо конкретні повноваження та розподіл завдань нечіткі, опікуни можуть зіткнутися з запитаннями, критикою та сумнівами інших учасників. Отже, з'ясування відмінностей між цими особами та їхніми

GUIDE: Supporting Guardians of Unaccompanied Children (101141170). Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейської Комісії. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності.

ролями є важливим, якщо всі учасники хочуть впевнено співпрацювати та доповнювати один одного.

- Тренер повідомляє, що питання про служби підтримки для дітей без супроводу та механізм перенаправлення будуть розглянуті на наступних тренінгах.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Сесія 2.2: Повноваження та завдання опікуна

Колесо опіки, рівень 5: повноваження та завдання опікуна

Цитата дитини

«Мій опікун знає те, чого я не знаю. Вона дуже ніжна людина, але я був щасливий, коли вона твердо пояснила притулку, що я не зацікавлений у тому, щоб стати пекарем».

«Я соромився пояснити проблеми з подразненням шкіри. Вона все пояснила, і ми разом пішли до лікаря. Тепер почуваюся добре».

Цитата опікуна

«Речі щодо моєї функції поступово стали зрозумілішими, коли я зрозумів, що мушу більше прислухатися до його точки зору на ситуацію».

«Коли я починав, я намагався зрозуміти все про закон, і це було дуже важко, тому що я не був впевнений, що робити правильно. Було добре отримати допомогу від спеціалізованого юриста – все стало зрозуміліше».

«Ви повинні враховувати багато аспектів, як вони пов'язані один з одним і наскільки вони мають сенс для досвіду та бажань Розі».

A. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Законодавство ЄС та національне законодавство регулюють ролі та обов'язки опікуна та законного представника. Міжнародні організації та установи ЄС надають додаткові вказівки.
- Завданням опікуна є захист прав та найкращих інтересів дитини. Вони повинні робити це, зважаючи на індивідуальні потреби та історію життя дитини.
- Опікун повинен дотримуватися національних норм, що визначають їхні повноваження. Принципи та права, передбачені Конвенцією ООН про права дитини та іншими міжнародними стандартами та стандартами ЄС, також є важливим довідником для опікунів. Це може скеровувати опікунів у виконанні їхньої ролі.
- Для виконання своїх завдань опікунам потрібен різноманітний набір навичок і знань. Права дитини повинні орієнтувати їхнє ставлення.
- Опікуни є частиною ширшої мережі установ, постачальників послуг і членів громади, які працюють з дитиною та підтримують її.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Описувати повноваження та завдання опікуна відповідно до національного законодавства та міжнародних стандартів.
- Пояснювати, наскільки повноваження опікуна в їхній країні відповідають законодавству ЄС, а також міжнародним стандартам і стандартам ЄС.

РОБИТИ

- Виконувати завдання, дійте природно та впевнено.
- Ставитися до дитини, інших представників громади, постачальників послуг та державних службовців як компетентний опікун.
- Виконувати роль опікуна відповідно до Конвенції ООН про права дитини.

БУТИ

- Бути відкритими для вказівок, які національні, міжнародні та європейські джерела пропонують опікунам.
- Пам'ятати про обмеження завдань опікуна.

Підготовка

Тематична підготовка

- Команда тренерів готує тематичний вступ до заняття. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми тренінгу.
- Зокрема, вони визначають чинні закони в країні та/або місті чи регіоні, де відбувається навчання. Вони регулюють повноваження опікунів дітей без супроводу, включаючи конкретні завдання та обов'язки. Вони також визначають будь-які конкретні нормативні акти на регіональному чи місцевому рівні або існуючі керівні принципи.
- [Визначення найкращих інтересів дитини в національному перекладі Конвенції ООН про права дитини.](#)
- Роздаткові матеріали 3.

Лекція від запрошеного експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Ознайомлення з повноваженнями та завданнями опікуна в країні, де проводиться навчання.
- Досвід і уроки: практичні поради досвідченого опікуна або опікунської асоціації.

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯДАТИ

- Представник національного органу опіки, якщо це можливо, або представник подібної установи чи організації, відповідальний за управління та нагляд за службами опіки для дітей без супроводу.
- Досвідчений опікун або представник асоціації чи мережі опікунів.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [ТУТ](#).

- [Роздатковий матеріал 8](#): Агентство Європейського Союзу з основних прав – інструкції щодо ролі та обов'язків опікунів дітей без супроводу:
- [Роздатковий матеріал 9](#): Комітет з прав дитини – вказівки щодо ролі та обов'язків опікунів дітей без супроводу:
- [Роздатковий матеріал 10](#): Рада Європи – вказівки щодо ролі та обов'язків опікунів дітей без супроводу:
- [Роздатковий матеріал 11](#): Міжнародні неурядові організації – вказівки щодо ролі та обов'язків опікунів дітей без супроводу:

- **Роздатковий матеріал 12:** Короткий виклад міжнародних та європейських інструкцій щодо ролі та обов'язків опікунів дітей без супроводу:
- [Модуль 2](#)

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття програми тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників і вступ до основної теми сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників поміркувати над значенням довіри в особистих чи професійних стосунках і придумати ключове слово для поведінки, навичок або компетенції, які допомагають будувати та підтримувати довіру в цих стосунках.
- Тренер просить учасників поділитися з групою своїми ключовими словами. Вони можуть коментувати своє ключове слово, якщо і як хочуть.
- Варто розкрити питання довіри і трохи заглибитися в нього, оскільки воно містить багато нюансів, парадоксів і дилем, важливих для ролі опікуна.
  - Наприклад, один приклад, який повертається, полягає в тому, що існує «ринок» для розповідей про шукачів притулку»

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які розглядатимуться під час тренінгу, і розповідає учасникам, що, виконуючи заходи та спільне обмірковування, вони дослідять, як різні міжнародні та європейські актори визначають повноваження опікунів дітей без супроводу.
- Вони також дізнаються, як це регулюється в країні, регіоні чи місті, де відбувається навчання.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

4. Інтерактивна групова робота: Вивчення тематичного поля. Перший крок: міжнародні та європейські рекомендації щодо ролі та обов'язків опікунів

- Тренер ділить учасників на чотири групи. Кожна група отримує роздатковий матеріал, який представляє вказівки міжнародної чи європейської організації чи установи щодо служб опіки (див. Роздаткові матеріали 8–10).

- Тренер просить чотири групи описати роль і обов'язки опікуна, використовуючи їхні роздаткові матеріали. Вони складають список ключових моментів на фліпчарті. Групи працюють близько 25 хвилин.
- Після цієї вправи групи звітують на пленарному засіданні. Вони представляють ключові моменти, які вони визначили щодо ролі та обов'язків опікуна. Чотири фліпчарти груп вишикуються один біля одного, щоб групи могли їх порівняти.
- Далі тренер проводить групову дискусію, щоб визначити сфери, де деякі або всі набори вказівок збігаються. Вони також визначають відмінності між ними. Під час цього обговорення тренер записує ці спостереження на новий фліпчарт.
- Коли цей порівняльний аналіз вичерпано, тренер запитує учасників, чи не вистачає якихось питань і чи варто їх додати. Тренер завершує словами, що цей новий об'єднаний список, який описує роль та обов'язки опікуна, є вичерпним посібником для опікунів дітей без супроводу. Посібник ґрунтується на міжнародних стандартах і рекомендаціях ЄС.

Другий крок: національні правила щодо ролі та обов'язків опікунів у порівнянні з міжнародними стандартами та стандартами ЄС

- Тренер ділиться з учасниками положеннями національного законодавства (див. [Роздаткові матеріали 8–12](#)) та будь-якими іншими національними нормативними актами, політикою чи інструкціями, доступними для опікунів. Тренер надає стислий огляд ключових моментів, які впливають із національного законодавства. Учасники мають кілька хвилин, щоб прочитати роздатковий матеріал із коротким викладом національних законів і правил.
- Тренер веде групову дискусію з учасниками. Обговорення має на меті виявити синергію та відмінності між національними та міжнародними стандартами, якими керуються служби опіки. Обговорення інформує учасників про можливості, які надають міжнародні та європейські стандарти, настанови та рекомендації.
- Під час обговорення тренер та учасники досліджують, наскільки опікуни можуть дотримуватися європейських і міжнародних стандартів у місцевому та національному контекстах. Вони обговорюють такі питання:
  - Як опікун може отримати користь від європейських і міжнародних стандартів, якими він керується під час виконання своїх повноважень, як це визначено в національному та місцевому контекстах?
  - Чи може опікун мати проблеми, якщо він дотримується європейських і міжнародних стандартів на додаток до національних правил?
- *Мета цієї вправи — дослідити, наскільки гнучким є мандат опікуна в національному чи місцевому контексті. Учасники також досліджують, чи можуть служби опіки скористатися*

міжнародними та європейськими рекомендаціями, поважаючи національне законодавство.

- Тренер роздає учасникам **роздатковий матеріал 12** як довідковий документ. Цей роздатковий матеріал містить огляд стандартів ЄС, що регулюють повноваження опікуна. Учасники можуть продовжувати посилалися на це, коли працюють як опікуни.
- **Примітка:** у нас є вичерпне ТЗ на 12 пейджерів щодо ролі опікуна, яке розробили бельгійські органи влади, яке ми можемо обговорити під час нашого початкового ТТ.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Перший крок: знання, навички та ставлення опікунів

- Тренер веде обговорення з учасниками, щоб дослідити, які знання, навички та ставлення були б корисними для опікуна у виконанні його повноважень.
- Тренер запрошує учасників до відкритого мозкового штурму на пленарному засіданні. Коментарі та зауваження записуються на фліпчарт, а відповіді пропонуються за допомогою запитань, якщо необхідно.
- Коли групова рефлексія закінчується, тренер пропонує учасникам оцінити свої сильні та можливі слабкі сторони у світлі їхніх особистих можливостей та життєвих історій.
- Учасники не зобов'язані ділитися своїми думками, але ті, хто бажає, можуть це зробити.

Другий крок: розуміння ролі опікуна

- Тренер завершує заняття, нагадуючи учасникам, що опікуни виконують свої ролі та обов'язки різними способами.
- Для опікунів вкрай важливо отримати відчуття впевненості щодо своєї ролі та пов'язаних з нею дій і завдань.
- Права та найкращі інтереси дитини становлять загальну основу. Проте кожен опікун працює на основі власних ресурсів, можливостей і мереж підтримки.
- Важливо розглядати і дитину, і опікуна як осіб зі своїми історіями, потребами, навичками, здібностями та компетенціями.
- Розуміння власних повноважень і обов'язків допомагає опікунам обмежити свої дії з дитиною та для неї. Хоча роль опікуна збігається з роллю батьків або опікуна, вона відрізняється.
- Це основна основа, на якій опікуни виконують свою важливу функцію: сприяють якнайкращому забезпеченню інтересів дитини в усіх питаннях, що стосуються дитини.
- Опікун також є частиною ширшої мережі, яка включає інших опікунів, інституційну структуру, батьків дитини та опікунів, громаду та постачальників послуг.

- Важливих орієнтирів дитини можна знайти в приймаючій спільноті, спільноті походження або спільноті діаспори. Ці групи можуть надати суттєву підтримку опікуну. Для кожного опікуна важливо налагодити з ними, як і з дитиною, робочі стосунки. Звідси важливість вправи Подорож Життя.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Сесія 2.3: Сприяння найкращим інтересам дитини у відносинах з державними органами та постачальниками послуг

Колесо опіки, рівень 5: повноваження та завдання опікуна

Цитата дитини

«Іноді ми намагаємося разом зрозуміти, що найкраще зробити. Система складна і не завжди слова відповідають дійсності».

«Я не могла спати, постійно думаючи про свої документи. Зрештою ми вирішили ситуацію, і тепер я почуваюся спокійніше».

«Тіна робить те, що зробила б моя мама, якби була тут».

Цитати опікунів

«Вперше я зрозумів, що мені необхідно зайняти тверду позицію, щоб знайти рішення. Мені було нелегко, я досить сором'язлива людина, але врешті-решт я це зробив».

«Іноді важко співпрацювати з владою, але мені довелося знайти спосіб, а в системі також можна знайти людей, які дійсно небайдужі».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Багато державних установ і приватних постачальників послуг контактують з дитиною без супроводу з моменту прибуття до тих пір, поки не буде визначено та реалізовано довгострокове рішення.
- Опікун підтримує дитину в її взаємодії з усіма цими суб'єктами, завжди зосереджуючись на захисті прав і просуванні найкращих інтересів дитини.
- Опікун повинен зберігати незалежну та неупереджену роль під час взаємодії з різними державними органами та постачальниками послуг, керуючись насамперед найкращими інтересами дитини.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Визначати учасників і служби національних і місцевих механізмів перенаправлення, їхні конкретні повноваження та те, що вони означають для дитини без супроводу.
- Визначати відповідні механізми подання звітів і скарг для подальших дій у випадках порушення прав дитини або професійної неправомірної поведінки державних осіб і постачальників послуг.
- Описувати процеси та процедури прийняття рішень за участю дитини без супроводу.

РОБИТИ

- Отримати контактні дані всіх державних органів і постачальників послуг, пов'язаних з дитиною, і регулярно зустрічатися з цими людьми.
- Захищати права дитини перед державними установами, приватними постачальниками послуг та особами, з якими дитина контактує.
- Діяти незалежно та неупереджено, керуючись насамперед правами та інтересами дитини.

БУТИ

- Бути впевненими в тому, щоб діяти як сполучна ланка між дитиною та відповідними державними та приватними особами, які працюють з нею.
- Бути готовими захищати права та найкращі інтереси дитини, навіть якщо система прийому створює перешкоди та бар'єри.

Підготовка

Тематична підготовка

- Тренери готують тематичний вступ до заняття. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми тренінгу. **Зокрема, вони описують механізм перенаправлення** дітей без супроводу в країні та/або на місцевому/регіональному рівні. Вони також **перераховують відповідних учасників, служби та правила, про які повинен знати опікун.**
- З цією метою тренер визначає відповідні державні органи, постачальників послуг та громадські служби, установи чи організації, які надають послуги дітям без супроводу в країні, регіоні та/або місті, де проводиться навчання, наприклад:
- [Карти сервісів в Польщі:](#)
  - Проживання
  - Харчування, основні засоби існування
  - Соціальне забезпечення та захист

- Охорона здоров'я та лікування, включаючи сексуальне та репродуктивне здоров'я
- Психосоціальна підтримка (підхід до благополуччя VS чисто клінічний, психопатологічний)
- Мовна підготовка
- Освіта
- Основні адміністративні питання, такі як реєстрація, документи, що посвідчують особу, та дозволи
- Процедури імміграції та надання притулку
- Професійне навчання, робота та працевлаштування
- Правова допомога, представництво та юридична допомога
- Послуги усного перекладу
- Дозвілля, спорт, відпочинок, гра
- Спеціалізовані послуги консультування та допомоги
- Лікування та профілактика токсикоманії
- Культурна діяльність
- Знайомство з релігійними групами
- Знайомство з групами діаспори
- Правоохоронні органи

На основі цього відображення тренер готує **Роздатковий матеріал 13b**:

Це відображає національні та, де це можливо, місцеві механізми перенаправлення дітей без супроводу. Список має бути якомога детальнішим, включаючи контактні дані, контактних осіб і години роботи, якщо це можливо. Цього можна досягти різними способами:

- Тренери, достатньо обізнані з національними та місцевими механізмами направлення, готують роздатковий матеріал перед заняттям.

- Крім того, місцевий запрошений лектор може надати цю карту. Вони повинні бути достатньо обізнаними, щоб представити існуючі місцеві, регіональні та національні державні органи, постачальників послуг і послуги на рівні громади.
- У разі необхідності тренер може скласти цю карту разом з учасниками. Крім того, вони можуть призначити це як групову роботу, яка буде виконана в позаурочний час. Групи з чотирьох або п'яти учасників можуть співпрацювати, щоб визначити відповідних акторів.

Лекція від запрошеного експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Вступ до ролі соціальних працівників: роль і значення найкращих інтересів дитини в національних соціальних службах та службах захисту дітей
- Права та найкращі інтереси дитини в транскордонних ситуаціях: міркування та гарантії для роботи з дітьми-мігрантами, шукачами притулку та дітьми-біженцями

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- Соціальний працівник або працівник із захисту дітей, який має досвід визначення найкращих інтересів дітей у приймаючій громаді
- Досвідчений опікун або представник асоціації чи мережі опікунів

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- **Роздатковий матеріал 13:** Тематичні дослідження для сесії 2.3 : [Роздатковий матеріал 13 для модуля 2](#).
- **Роздатковий матеріал 13b:** Тренер готує додатковий роздатковий матеріал 13b, як описано в Тематичній підготовці вище.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників.
- Ознайомлення з основною темою сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників подумати про час, коли вони користувалися або отримували послуги від державного чи приватного постачальника послуг, чи то в їхній громаді, чи в іншому місті чи країні. Це може бути медична, освітня, соціальна чи інша послуга.

- Учасники описують послугу за допомогою ключового слова та визначають позитивні чи негативні сторони цієї послуги.
- Учасники діляться своїми ключовими словами з групою, за бажанням маючи можливість прокоментувати своє ключове слово.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які стосуватимуться тренінгу. Учасники ознайомляться з державними та приватними послугами, доступними для дітей без супроводу в країні, регіоні чи місті, де проходить навчання.
- Учасники також дослідять, як ці служби взаємодіють з дитиною та опікуном.

Примітка. Тут у вас є можливість провести мозковий штурм і усунути проблеми, які виникнуть під час розмови пізніше щодо сприйняття надання послуг, проблем, які виникають у наданні послуг, і пошуку інноваційних способів надання послуг, напр. Психічне здоров'я є класичним прикладом.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: Знайомство з групою роботою

- Тренер ділить учасників на чотири групи, кожна отримує приклад.
- Групи беруть на себе роль опікуна дитини, описаної в прикладі, і визначають відповіді на такі запитання:
  - Який тип підтримки потрібен цій дитині?
  - Які учасники відповідають або готові надати цю підтримку?
  - Чи можна розглядати підтримку у зв'язку з чотирма вимірами потреб і прав дитини: основними потребами, розвитком, участю та захистом (див. Додаток 1, Методологічна примітка 1, Рисунок 3)?
- Робота в групах розрахована на 30 хвилин, після чого виступають на пленарному засіданні.

Другий крок: визначення суб'єктів підтримки в локальному контексті

- Після того, як групи презентують свою роботу, тренер залучає учасників до обговорення з метою визначення сфер, де визначені потреби не задовольняються.
- У цій вправі тренер працює з Комітетом ООН з прав дитини як керівництвом для оцінки та аналізу випадку. Щоб візуалізувати це, тренер малює малюнок 3 (чотиривимірну модель) на фліпчарті, згадуючи, як він використовувався на попередніх тренінгах. Тренер нагадує учасникам, що опікуни можуть використовувати Конвенцію ООН про права

дитини як вичерпний посібник для аналізу потреб і прав дитини, але завжди повинні враховувати особисту історію дитини.

- Тренер роздає роздатковий матеріал 13b сервісну карту (ми можемо назвати його роздатковий матеріал 13b), який був підготовлений до заняття. Цей роздатковий матеріал охоплює національні та/або місцеві механізми перенаправлення дітей без супроводу. Тренер проводить учасників через **роздатковий матеріал**. Мета полягає в тому, щоб визначити, чи всі відповідні учасники, визначені в їхніх групах, представлені та доступні через національні та/або місцеві механізми перенаправлення дітей, чи такі відсутні.
- Під час обговорення тренер відмічає кожного учасника, визначеного як присутній чи відсутній на фліпчарті, використовуючи різні кольори. Кожен актор розподіляється за виміром, який учасники вважають найбільш підходящим. Перегляд роздаткового матеріалу також допомагає оцінити, чи під час групової роботи не були ураховані будь-які доступні актори.

Третій крок: роль опікуна

- Тренер пояснює, що роль опікуна дуже специфічна. Вони уважні до особистих справ дитини, соціальних стосунків і безпосереднього соціального оточення.
- Опікуни також повинні знати про ширші соціальні, економічні та політичні питання, такі як ставлення та стереотипи щодо мігрантів і шукачів притулку, які прибувають до країни, де відбувається навчання. Опікуни повинні бути в курсі повідомлень ЗМІ, наявності державного фінансування розміщення та інших послуг для дітей без супроводу, а також ефективності державної системи щодо дотримання національних законів і законів ЄС щодо прийому дітей без супроводу.
- Тренер ілюструє ці рівні відповідно до концентричних кіл екологічної системи, представлених у Сесії 1.2 (див. Малюнок 2).
- Тренер зазначає, що учасники можуть опинитися в складних і складних ситуаціях як опікуни. Іноді потреби дитини не ідентифікуються, не розпізнаються або не задовольняються контекстом розміщення. Статус дитини як дитини-мігранта без супроводу, дитини-шукача притулку чи дитини-біженця може створити ці труднощі. Крім того, вони можуть бути пов'язані з третіми особами чи бюрократією, усталеними поглядами чи мисленням, а також неадекватним чи неефективним спілкуванням з дитиною.
- Державні органи та надавачі послуг будують свою роботу на інформації про дитину, яку вони вважають правдивою. Опікуни можуть виявити, що ця інформація не завжди збігається з тією, якою ділиться дитина, що породжує сумніви та занепокоєння. Опікунам може бути важко позиціонувати себе по відношенню як до дитини, так і до органів державної влади.
- Опікун може дізнатися конфіденційну інформацію про дитину, яку дитина приховує від державних органів або постачальників послуг. У таких ситуаціях опікун повинен подумати,

як відповідально поводитися з цією інформацією. Вони також повинні діяти відповідно до принципу найкращих інтересів дитини.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Тренер завершує заняття обговоренням понять неупередженості та незалежності опікуна.

Перший крок: пошук орієнтації у складних ситуаціях

- Тренер пригадає складні ситуації та рішення, виявлені в груповій роботі.
- Учасників запитують, як опікун може визначити, що є правильним, а що неправильним, коли утримує дитину.
- Обговорення стосується того, де опікун може отримати орієнтацію.
- Конвенцію ООН про права дитини визначено як керівництво для оцінки справи дитини та аналізу ситуації.
- Розповідь дитини також наголошується як важливе джерело інформації.
- Учасники обговорюють, як ця орієнтація допомагає вирішувати критичні питання та труднощі, виявлені під час групової роботи.

Другий крок: розуміння незалежності та неупередженості опікуна

- Учасників запитують, що означає неупередженість і незалежність опікуна.
  - Від кого повинен бути незалежний опікун?
  - Чи дозволяється опікуну ставати на бік будь-якої конкретної особи, наприклад, персоналу догляду за дитиною, соціального працівника, учителя, поліції чи офіцера імміграційної служби? (Примітка: концепції триангуляції, посередника, буфера та каркасу)
- Обговорення ведеться до розуміння того, що опікун повинен керуватися в першу чергу правами та найкращими інтересами дитини.
- Незалежність і неупередженість ролі опікуна залежить від здатності та бажання опікуна захищати інтереси та права дитини, особливо коли система не задовольняє ці потреби.
- Тренер пояснює, що опікун має виступати сполучною ланкою між дитиною та службами та державними органами, особливо в контексті, де існують перешкоди для захисту прав дитини.
- У таких ситуаціях опікуни розглядаються як вектори прав людини.
- Кожен опікун виконує свою роль по-різному через різні можливості, навички, знання, життєві історії, досвід і мережі підтримки.

- Опікуни діють у рамках, визначених національними законами та правилами, керуючись стандартами ЄС та міжнародними стандартами прав дитини.
- Національна система опіки враховує та цінує індивідуальність та різноманіття опікунів.
- Опікуни повинні почуватися впевнено та комфортно у своїй ролі та знати, куди звернутися за порадою та досвідом у конкретних ситуаціях.
- Інформуємо учасників, що ці питання будуть більш детально розглянуті на наступних сесіях.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені питання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Додаткові посилання на ресурси для сесій:

- Тематичні вправи Модуль 2: [посилання](#)
- Презентації до модуля 2 (з приміткою або без) : [посилання](#)
- Самооцінювання результатів навчання Модуль 2 : [посилання](#)
- Глосарій: [посилання](#)

Модуль 3: ПІДТРИМКА ДИТИНИ ВІД ПРИБУТТЯ ДО НАДІЙНОГО РІШЕННЯ

Огляд модуля

Сесія 3.1: Від прибуття до довгострокового рішення: визначення потреб дитини та реагування на неї

Сесія 3.2: Від прибуття до довгострокового рішення: просування найкращих інтересів дитини в рішеннях і процедурах

Цілі модуля 3

Модуль 3 зосереджується на різних процесах, з якими може зіткнутися дитина без супроводу, від її прибуття в країну до визначення та впровадження тривалого рішення. Для дитини без супроводу етапи оцінювання, прийняття рішень і процедури в цьому модулі не обов'язково є хронологічними. Вони можуть бути послідовними, але вони можуть так само легко накладатися або бути одночасними. Деякі фази можуть бути невідповідними для дитини. Деякі з них можуть бути пропущені або з'явитися на пізнішому етапі процесу прийому дитини.

Цілі занять у цьому модулі:

- **Зрозуміти релевантність:** дозвольте учасникам зрозуміти релевантність різних оцінок і процесів прийняття рішень, необхідних для правильного визначення потреб дитини та надання належних послуг.
- **Дослідіть вплив:** дослідіть, як ці процедури впливають на благополуччя, безпеку, розвиток і майбутні перспективи дитини.
- **Роль опікуна:** передайте розуміння ролі опікуна стосовно державних службовців і постачальників послуг. Опікун не потребує глибокої технічної експертизи, але має бути кваліфікованим і проактивним у мобілізації професійного досвіду та моніторингу діяльності посадових осіб і постачальників послуг.
- **Спілкування з урахуванням інтересів дитини:** підкресліть важливість спілкування з урахуванням інтересів дитини, переконавшись, що досвід дитини враховує надання послуг і прийняття рішень.
- **Моніторинг якості:** здобудьте впевненість у моніторингу якості офіційної оцінки справ і процесів прийняття рішень.

- **Процесуальні гарантії:** роз'яснити роль опікуна у забезпеченні найкращих інтересів дитини під час провадження та запровадити процесуальні гарантії, які гарантують, що ці інтереси враховуються під час адміністративного та судового розгляду.

На цьому просунутому етапі навчальної програми учасники залучаються більш активно. Їм доручено сформувати невеликі групи для підготовки та проведення презентацій на основі роздаткового матеріалу, що допомагає розвивати навички збору, узагальнення та представлення інформації. Ці навички необхідні для ефективною опіки.

Загальні результати навчання

- **3.1 Роль опікуна:** розуміти роль опікуна на різних етапах ідентифікації, прийому та направлення дітей без супроводу.
- **3.2 Процесуальні гарантії:** ознайомтеся з процесуальними гарантіями в адміністративних і судових провадженнях за участю дітей.
- **3.3 Делікатні розмови:** розвивайте навички ведення делікатних розмов з дітьми.
- **3.4 Захист найкращих інтересів:** здобути впевненість у заохоченні найкращих інтересів дитини під час офіційного прийняття рішень і процедур.
- **3.5 Особливі потреби:** отримати знання щодо виявлення та реагування на особливі потреби дитини без супроводу в рамках повноважень опікуна.
- **3.6 Мобілізація підтримки:** будьте готові мобілізувати спеціалізовану підтримку для дитини без супроводу.
- **3.7 Представлення інформації:** набувайте впевненості в зборі, узагальненні та представленні інформації про конкретні теми групі.

Сесія 3.1: Від прибуття до довгострокового рішення: визначення та реагування на потреби дитини

Колесо опіки, рівень 6: Захист прав та найкращих інтересів дитини

Цитата дитини

«Мені було некомфортно розповідати про себе. З часом я зрозумів, що можу довіряти Марії, і почав розмовляти з нею так, ніби вона була членом моєї родини».

«Навіть коли я розмовляв мовою, іноді я не міг зрозуміти, що відбувається і чому вони не оприлюднюють документи. Я проводив цілі ночі без сну».

Цитата опікунів

«Коли я тренувався, я хвилювався, але також був досить впевненим, тоді я справді зрозумів речі, познайомившись ближче з Валідом».

«Мені не вдалося змусити соціального працівника зрозуміти, наскільки важливо було визнати здібності Ері. Зрештою я це зробив, але це зайняло багато часу».

«Я відчув, що офіцер погано ставиться до нього, і подумав, наскільки діти можуть постраждати від такого ставлення».

«На щастя, ми встановили хороші стосунки з юристом, який допоміг нам із процедурами отримання документів на проживання».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Діти без супроводу можуть мати особливі потреби, які потребують цільових служб підтримки.
- Особливі потреби дитини без супроводу можуть бути пов'язані з її віком, розлукою з родиною, досвідом у рідній країні, під час міграції та після прибуття.
- Служби підтримки мають важливе значення, щоб захистити дитину від шкоди та дозволити їй брати участь у розгляді, що її стосується.
- Дитина має право на отримання послуг підтримки, які враховують її особливі потреби.
- Говорити про особливі потреби може бути делікатним і важким для дитини, опікуна та всіх інших учасників.
- Адаптація спілкування до потреб дитини є важливою для виявлення особливих потреб. Необхідно враховувати мову, культуру, вік, стать, стан здоров'я та можливий досвід насильства.
- Щоб забезпечити правильне визначення особливих потреб, потрібні довірчі робочі стосунки з дитиною.
- Опікун відіграє ключову роль у забезпеченні того, щоб компетентні органи та постачальники послуг виявляли та реагували на особливі потреби дитини.
- Дітей без супроводу можуть неодноразово попросити розповісти свої історії під час опитування різними державними органами та постачальниками послуг. Їхня розповідь може відрізнятися залежно від обстановки співбесіди та інтересів і потреб особи, яка запитує.
- Повторні опитування та слухання дітей без супроводу можуть бути стресом і повторно травмувати дитину. Особливо це стосується дітей, які є жертвами насильства та експлуатації. Його слід уникати, наскільки це можливо.
- Опікун може інакше розуміти історію дитини, ніж інші постачальники послуг. Опікун повинен поводитися з інформацією про дитину відповідально, відповідно до своїх повноважень щодо захисту прав та найкращих інтересів дитини.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Визначати діапазон особливих потреб дітей без супроводу.
- Пояснювати, як незадоволені особливі потреби можуть негативно вплинути на здоров'я, благополуччя, розвиток дитини та співпрацю з державними органами та постачальниками послуг.
- Описувати методи роботи та інструменти, які опікун та інші постачальники послуг можуть використовувати для виявлення, оцінки та реагування на особливі потреби дитини.

РОБИТИ

- **Чути**, що говорить дитина.
- Визначати конкретні ризики та потреби шляхом змістовної взаємодії з дитиною.
- **Направляти** дитину до відповідних служб.

БУТИ

- **Бути** активним слухачем.
- **Бути** уважними до знаків і натяків, які можуть вказувати на особливі потреби дитини без супроводу.

Підготовка

Тематична підготовка

- Команда тренерів готує тематичний вступ до тренінгу. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми сесії. Вони відображають існуючі служби для дітей з особливими потребами на національному та/або місцевому/регіональному рівнях, де відбувається навчання. Вони також перераховують усіх відповідних суб'єктів і нормативні акти, про які повинен знати опікун.
- Тренер з відповідними знаннями та досвідом або, як альтернатива, запрошений лектор може провести тематичне вступ. Ця робота повторює або спирається на відображення національних та/або місцевих механізмів перенаправлення, розроблене під час попереднього тренінгу. Там, де це можливо, тренер може ще раз роздати учасникам **роздатковий матеріал 13b** («карта послуг», [посилання](#)).

Лекція від запрошеного гостя

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

Вступ до конкретних процедур:

- Реєстрація та ідентифікація
- Оцінка віку

- Розшук родини
- Планування догляду
- Визначення довговічного рішення
- Передача, переміщення або повернення дітей без супроводу
- Факти та цифри, виклики, приклади хорошої практики та рішення з країни, де проходить навчання

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- **Представник постачальників послуг:** робота з мігрантами, шукачами притулку та біженцями; Охорона здоров'я та лікування; Служби соціального захисту та захисту дітей; Виїзні послуги; Спеціалізовані громадські організації, що надають послуги.
- **Представник спеціалізованої агенції ООН або міжнародної, національної чи місцевої неурядової організації**

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- **Роздатковий матеріал 14:** Належний рівень життя, включаючи належне житло та матеріальну допомогу.
- **Роздатковий матеріал 15:** Охорона здоров'я.
- **Роздатковий матеріал 16:** Освіта та навчання.
- **Роздатковий матеріал 17:** Забезпечення безпеки дитини.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників.
- Ознайомлення з основною темою сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників поміркувати над власними життєвими історіями та згадати випадок, коли хтось попросив їх розповісти про якусь подію.

- Це могла бути неофіційна ситуація, коли їх попросили описати, наприклад, члену сім'ї, другу, члену громади, вчителю, колезі, роботодавцю чи лікарю те, що з ними сталося. Крім того, це могло бути в більш офіційній ситуації, коли, наприклад, поліцейський, адвокат або суддя попросили їх зробити заяву.
- Тренер запитує учасників, чи відчували вони себе почутими та зрозумілими, і чи свідомо вони вирішили поділитися певними фактами та замовчувати інші.
- Тренер нагадує учасникам, що від них не очікується ділитися всіма деталями з групою, і просить їх визначити ключове слово, пов'язане з цим досвідом. Тренер запитує, чи хочуть деякі учасники поділитися, чому вони обрали ключове слово та як воно описує їхній досвід.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

Тренер представляє основні теми та питання, які стосуватимуться тренінгу. На сесії буде розглянуто дії, оцінки та процеси прийняття рішень, які зазвичай відчуває дитина без супроводу після прибуття в країну. Це також стосується ролі опікуна у забезпеченні того, щоб ці дії та рішення виявляли та відповідали особливим потребам дитини.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: визначення різних заходів, через які проходять діти без супроводу в країні прибуття

- Тренер запрошує учасників обміркувати різні дії, які передбачає прийом дитини, від появи дитини до моменту, коли їй виповниться 18 років. Поки учасники перераховують дії, тренер робить нотатки на фліпчарті, розміщуючи дії в хронологічному порядку.
- Коли обговорення закінчується, тренер виставляє Колесо Опіки. Тренер виділяє область колеса, яка вказує на дії, які можуть відбутися від моменту прибуття дитини в країну до впровадження довгострокового рішення. Тренер та учасники порівнюють дії та фази, зазначені на колесі, з тими, які склала група. Тренер виділяє ключові терміни, вказані на колесі, які учасники ще не визначили.
- Тренер інтегрує ці терміни в огляд ключових дій на фліпчарті. При цьому тренер пояснює – або просить учасників пояснити – як ці дії пов'язані між собою та чому вони важливі для дитини чи влади приймаючої країни.

Другий крок: Організація різних заходів відповідно до фаз

- Тренер прагне пояснити учасникам, що деякі дії можуть відбуватися одна за одною, оскільки дії та фази будуються одна на одній. Тренер залучає учасників до обговорення того, як ці дії можна згрупувати у фази, і спрямовує обговорення на визначення наступних чотирьох фаз.

1. **Перший контакт та ідентифікація:** прибуття дитини та перший контакт із державними органами ініціює кілька заходів, спрямованих на ідентифікацію та реєстрацію дитини. Далі слід початкове направлення до служб, які відповідають безпосереднім потребам дитини.
2. **Оцінка випадку та планування догляду:** після цієї початкової фази починається процес більш поглибленої оцінки та планування догляду. Мета полягає в тому, щоб краще зрозуміти ситуацію дитини, включно з конкретними потребами дитини та будь-якими ризиками, і реагувати на них належним чином. посилання **Інструмент подорожі життям**.
3. **Визначення довгострокового рішення (визначте) у найкращих інтересах дитини (визначте):** потім необхідно розпочати процес розуміння перспектив дитини на майбутнє та визначення довгострокового рішення для дитини. Це робиться за допомогою процедури визначення найкращих інтересів. Необхідно вирішити, чи відповідає подача заяви на міжнародний захист або інший дозвіл на проживання в інтересах дитини. Крім того, дитина може бути передана або переміщена до іншої країни-члена ЄС або повернена на батьківщину. / Гість-доповідач Нільде Роботті (Агенція Європейського Союзу з питань притулку – EUAA).
4. **Впровадження довгострокового рішення в найкращих інтересах дитини:** після прийняття довгострокового рішення для дитини починається новий етап, етап впровадження. Ця дитина може залишитися в країні прибуття з новим статусом визнаного біженця або особи з міжнародним захистом з гуманітарних міркувань. Як альтернатива, можливо, було вирішено, що дитина має повернутися до країни походження. У деяких країнах дитині може бути надано дозвіл на проживання до 18 років. Однак це не є довгостроковим рішенням, якщо процедура визначення найкращих інтересів не встановить, що це відповідає найкращим інтересам дитини. Органи влади можуть вирішити, що це в найкращих інтересах дитини, щоб її переселили або передали до іншої країни-члена ЄС. Це може бути, наприклад, якщо батьки або члени сім'ї дитини отримали там статус біженця або резидента. Незалежно від рішення органів влади, дитина має право на отримання належної та ефективної підтримки для реалізації довгострокового рішення. Отже, необхідно зробити нові оцінки та прийняти рішення, щоб забезпечити підтримку інтеграції дитини в країні прибуття, переміщення, повернення та реінтеграції в країні повернення, а також для моніторингу безпеки та благополуччя дитини в подальших діях.

Третій крок: заходи щодо дітей, які стали жертвами насильства чи експлуатації

- Тренер запрошує учасників поміркувати над тим, чи змінилися б визначені ними дії та фази, якби дитина стала жертвою насильства чи експлуатації. Тренер робить додаткові записи на фліпчарті, відображаючи коментарі учасників. Тренер спрямовує обговорення на визначення дій і заходів, які є особливо важливими у випадку дітей, які стали жертвами насильства та експлуатації, у тому числі в контексті торгівлі дітьми або торгівлі ними.

- Тренер звертає увагу на коментарі учасників, які можуть ідентифікувати, наприклад:
  - Послуги консультування та допомоги жертвам для захисту, відновлення та реабілітації;
  - спеціальні заходи захисту під час участі дитини в розслідуванні та провадженні у кримінальних справах як потерпілого та свідка;
  - Збір свідчень від дитини з урахуванням потреб дитини (**див. Модуль 5**).
  - Оцінка ризиків та оцінка індивідуальних потреб для запобігання вторинній і повторній віктимізації, залякуванню чи помсті під час кримінальних розслідувань і проваджень, а також після них.
    - **Якщо ви виконуєте вправу «Подорож життям», це означає, що дитині не потрібно повторювати, і опікун може зробити це за неї, якщо це необхідно (наприклад, переписати малюнок, обговорення в текст).**
- Тренер наголошує, що деякі конкретні дії щодо дітей, які стали жертвами насильства та експлуатації, залежать від того, що дитина розповіла та чи знають компетентні органи про те, що сталося.
- Багато дітей без супроводу зазнають насильства чи експлуатації у своїй країні походження, під час подорожі чи після прибуття в приймаючу країну. Це може набувати форми не лише фізичного насильства, а й сексуального насильства чи експлуатації, піддатися шкідливим традиційним практикам, таким як калічення жіночих статевих органів, дитячі шлюби чи експлуатація озброєними групами, або примушення працювати чи брати участь у жебракуванні чи незаконній діяльності. Щоб визначити, чи зазнавала дитина актів насильства чи експлуатації, важливо почути історію дитини.

Четвертий крок: роль опікуна у підтримці дітей, які стали жертвами насильства чи експлуатації

- Опікун відповідає за те, щоб компетентні органи виявляли та реагували на особливі потреби дітей, які стали жертвами насильства чи експлуатації. Діти, які стали жертвами насильства або експлуатації, можуть мати особливі правові, соціальні, медичні та медичні, психологічні, матеріальні та освітні потреби. У багатьох країнах лише ті діти, які офіційно визнані жертвами злочинів, мають доступ до спеціалізованих служб підтримки жертв.
- Незважаючи на це, загальні служби захисту дітей та соціального забезпечення повинні бути в змозі реагувати на потреби дитини, незалежно від статусу дитини чи офіційного визнання дитини жертвою злочину.
- Тренер нагадує учасникам вправу, яку вони виконували під час Сесії 2.3, відображаючи ключових учасників, які надають послуги дітям у їхньому місті та/або регіоні.
- Тренер наголошує, що під час прийому дитини потрібно оцінювати потреби дитини та реагувати на них відповідно до її прав та найкращих інтересів. Тренер нагадує учасникам

про чотири виміри Конвенції ООН про права дитини, представлені на занятті 1.1 – основні потреби, розвиток, участь і захист (див. Додаток 1, Методологічна примітка 1, Рисунок 3). Опікуни можуть використовувати цю модель як орієнтир під час оцінки потреб дитини в таких сферах, як проживання, охорона здоров'я, безпека, освіта, робота, дозвілля, соціальні контакти та контакти з родиною дитини.

Знову ж таки, це типовий життєвий матеріал, який можна зібрати.

П'ятий крок: групова робота над послугами підтримки дітей з особливими потребами

- Тренер ділить учасників на чотири групи та призначає кожній групі одну з наступних тем:
  - Належний рівень життя, включаючи належне житло та матеріальну допомогу
  - Охорона здоров'я
  - Освіта та навчання
  - Забезпечення безпеки та захисту дитини.
- Тренер пропонує кожній групі уявити, що вони є опікунами в країні, де проходить навчання, дитини, яка стала жертвою насильства чи експлуатації. Кожну групу просять знайти відповіді на таке запитання:
  - Що вам, як опікуну, потрібно знати, робити та бути, допомагаючи дитині подолати її досвід насильства чи експлуатації?
- Учасники використовують один або кілька аркушів фліпчарта, щоб зробити нотатки свого обговорення та висновків. Робота в групах розрахована на 40 хвилин. Потім групи звітують на пленарному засіданні та представляють свої нотатки та висновки. Тренер сприяє обговоренню, залучаючи всіх учасників.
- Після завершення вправи тренер роздає учасникам **роздаткові матеріали 14–17** і пояснює, що роздаткові матеріали, які базуються на роботі FRA, містять вказівки та контрольні списки для опікунів щодо кожної з тем, які вони обговорювали.
- Більше вказівок доступно в FRA та Європейській комісії (2015), «Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування: Посібник для зміцнення систем опіки для задоволення особливих потреб дітей, які стали жертвами торгівлі людьми». Додаткову інформацію також можна знайти в серії практичних посібників Агентства Європейського Союзу з питань притулку. Доступ до цих та інших ресурсів можна отримати через платформу електронного навчання FRA та пов'язаний Центр системних ресурсів Колеса опіки.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Перший крок: групове обговорення важливості слухання розповіді дитини

- Тренер завершує це заняття обговоренням ролі та значення історії дитини для опікуна. Група обговорює таке питання:
  - **Як розповідь дитини стосується знань, дій і ставлення опікуна, які обговорюються під час групової роботи?**
  - Групове обговорення визначає елементи для зміцнення спроможності опікуна та інших постачальників послуг почути та підтримати дитину, яка розповідає свою історію.
  - Коли учасники діляться своїми коментарями та спостереженнями, тренер робить записи на фліпчарті. Вони спрямовують дискусію на визначення комунікації як наскрізного елемента.
  - Комунікація є актуальною та важливою для всіх різних тем, які обговорювалися в навчальній програмі. Для опікуна важливо мати можливість вести довірливу та шанобливу розмову з дитиною. Це дозволяє їм почути історію дитини. Комунікація також гарантує, що відповідні державні органи та постачальники послуг, які приймають рішення щодо дитини, почують історію дитини та беруть її до уваги.
  - Активне слухання – це інструмент, який використовується для розвитку якісного спілкування (див. Модуль 5)

Другий крок: роль опікуна в підтримці дитини в розповіді її історії

- Тренер зазначає, що багато державних чиновників і постачальників послуг зазвичай просять дітей без супроводу надати інформацію та **розповісти про свій досвід**. Для дитини, як і для будь-кого, може бути важко і стресово, коли її знову і знову просять розповісти свою історію, особливо якщо ця історія включає неприємні, сумні або насильницькі події. Повторне перерахування актів насильства та експлуатації може створювати перешкоди процесу відновлення та реабілітації та сприяти повторній травматизації.
- Інформаційні потреби державних органів та постачальників послуг, які слухають дитину, часто визначають питання, які вони ставлять дитині. Оповідання, яке випливає з цих інтерв'ю та слухань, може бути дуже фрагментованим. Він також може бути обмежений лише певними елементами, не відображаючи **цілісно** історію та перспективи дитини.
-
- **Опікун може бути одним із небагатьох людей, які мають повніше розуміння історії дитини. Особливо це стосується випадків, коли опікун успішно встановив довірчі стосунки з дитиною.** Це також стосується випадків, коли вони супроводжують дитину на всіх слуханнях, співбесідах і зустрічах із постачальниками послуг, які входять у процес оцінки справи.
- Опікун може поговорити з дитиною про ці зустрічі, слухання та співбесіди та про те, що дитина до них ставиться. Вони можуть переглядати рішення, які впливають із цих процесів, разом із дитиною. Роблячи це, опікун отримує важливу інформацію про погляди

дитини. Вони можуть виявити важливі елементи розповіді дитини, які не почули компетентні державні органи чи постачальники послуг.

- Опікун несе відповідальність за розумне поводження з інформацією про дитину відповідно до застосовних правил конфіденційності. Однак опікун також зобов'язаний повідомляти, якщо дитина перебуває в небезпеці або в небезпеці. Розуміння того, як працювати з конфіденційною та чутливою інформацією про дитину, є складним завданням.
- Опікун може проконсультуватися з адвокатом дитини щодо будь-яких делікатних питань, які впливають із розмов опікуна з дитиною. Адвокат добре обізнаний з правовою ситуацією дитини та поточними процедурами, а також зобов'язаний дотримуватись правил професійної конфіденційності.
- Опікун повинен завжди говорити про те, як дитина обробляє інформацію, якою ділиться дитина. Зокрема, опікун повинен поінформувати дитину про національні правила щодо конфіденційності та зобов'язань щодо звітності. Ці моменти будуть обговорені більш детально в Сесії 4.2.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Крім того, тренер розповідає про роботу в групах, яку учасники повинні виконати до Сесії 3.2. Групова робота вимагає від учасників доступу до інформації з інтерактивного Центру системних ресурсів Колеса опіки на платформі електронного навчання FRA. Вони повинні вивчити цю інформацію та підготувати резюме та короткий роздатковий матеріал для презентації на сесії 3.2. Додаткові відомості наведено в огляді сесії для сесії 3.2. Цю групову роботу можна запровадити раніше, щоб дати учасникам більше часу.

Сесія 3.2: Від прибуття до довгострокового рішення: визначення та реагування на потреби дитини

Колесо опіки, рівень 6: Захист прав та найкращих інтересів дитини

Цитата дитини

«Усі розпитували мене про мою історію та заповнення паперів, але вони насправді не були зацікавлені в тому, щоб з'ясувати, що сталося».

«Я тисячу разів повторював, що мені 17, але потім мене відправили до лікаря, бо мені не повірили».

Цитата опікуна

«Якби я не наполягав, у Амарільдо сьогодні не було б жодного шансу».

«Те, що я був поруч, заспокоїло його також тому, що я пояснював значення запитань, і ми підготувалися заздалегідь».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- З того моменту, як дитина без супроводу прибуває в країну, багато акторів оцінюють ситуацію, історію та історію дитини.
- Ці оцінки сильно залежать від інформації, яку надає дитина.
- Для проведення цих оцінок компетентні органи та постачальники послуг мають збирати інформацію від різних учасників. Це актори в країні прибуття, країні походження дитини та, можливо, також у країнах транзиту.
- Від якості цих оцінок залежать важливі рішення. Вони вирішують сьогоднішнє та майбутнє дитини.
- Офіційні процеси прийняття рішень мають враховувати дітей і дотримуватися процедурних гарантій.

- Опікун має хорошу позицію, щоб захищати права та найкращі інтереси дитини. Опікун також перевіряє, чи поважають дитину в процесі оцінювання та прийняття рішень щодо неї.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Перелічувати і пояснювати різні оцінки, які державні органи та постачальники послуг проводять для збору інформації про дитину.
- Пояснювати, як ці оцінки впливають на різні процеси прийняття рішень.
- Пояснювати, як процесуальні гарантії гарантують, що офіційний процес ухвалення рішень поважає права та найкращі інтереси дитини.

РОБИТИ

- Контролювати, чи відповідають оцінки та рішення щодо дитини її правам та найкращим інтересам.
- Втручатися, коли офіційні процеси прийняття рішень або процедури не відповідають процесуальним гарантіям для дітей.

БУТИ

- Бути хорошою та впевненою підтримкою дитини в оцінці ситуації та прийнятті рішень.

Підготовка

Тематична підготовка

- Команда тренерів готує тематичний вступ до заняття. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми сесії. Зокрема, вони відображають відповідні національні та/або місцеві/регіональні оцінки, процедури та рішення щодо дітей без супроводу в країні та/або на місцевому/регіональному рівні, які стосуються майбутніх опікунів. Вони також перераховують відповідних учасників, служби та правила, про які повинен знати опікун.

Підготовка групової роботи

- Тренер представляє групову діяльність для сесії 3.2 або на попередній сесії, або раніше в програмі навчання. Це дає учасникам достатньо часу для підготовки цієї діяльності в малих робочих групах.
- Оголошуючи захід, тренер ділить учасників на невеликі групи по троє-чотири. Кожній групі призначається одна з процедур, розглянутих у Сесії 3.2, і відповідні роздаткові матеріали ([Роздаткові матеріали 18–24](#)). Тренер підбирає процедури, виходячи зі складу групи, національного контексту та інтересів учасників. Сесію може знадобитися продовжити, якщо тренер вирішить розглянути всі процедури, описані в роздаткових матеріалах.
- Тренер роздає роздатковий матеріал відповідним групам учасників, які працюють над конкретними темами. Тренер просить групи прочитати роздатковий матеріал, який вони

отримали. Він містить інформацію про процедуру, яку вони збираються представити.

Тренер повідомляє групі, що вони можуть звернутися до Guardianship Wheel і електронної навчальної платформи FRA, щоб отримати додаткову інформацію, якщо це буде потрібно.

- Тренер пропонує групам уявити допомогу дитині без супроводу в цій процедурі. У своїх групах учасники обговорюють процедури та намагаються відповісти на такі запитання (**це буде групова робота**):
  - Про що йдеться в процедурі? Чому це необхідно? Які основні етапи процедури? Які особи беруть участь?
  - Що повинен знати, робити та бути опікун, щоб захищати права та найкращі інтереси дитини в цій процедурі?
  - Куди може звернутися опікун, щоб отримати інформацію, пораду чи допомогу щодо цієї процедури?
- Тренер запрошує робочі групи самостійно організувати свою роботу перед заняттям 3.2. Вони повинні підготувати спільну презентацію та короткий підсумковий запис, щоб поділитися з іншими учасниками. Їхні виступи мають бути зосередженими та обмежуватися 10 хвилинами; підсумкова записка не повинна перевищувати двох сторінок. Тренери можуть адаптувати ці інструкції відповідно до конкретних умов і потреб навчального середовища.

Лекція від запрошеного експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Специфічні потреби дітей-мігрантів, шукачів притулку та дітей-біженців та специфічні ризики, наприклад, ризики, пов'язані з контрабандою, торгівлею дітьми, сексуальною експлуатацією дітей, залученням дітей до незаконної діяльності та насильством за статтю. Інші включають шкідливі традиційні практики, такі як дитячі шлюби та калічення жіночих статевих органів, дитяча праця, зниклі діти, возз'єднання сімей тощо.

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- Представник прокуратури, адвокат або представник організації правової допомоги, що спеціалізується на представництві інтересів дітей-мігрантів, шукачів притулку чи дітей-біженців без супроводу
- Представник спеціалізованої установи ООН або міжнародної, національної чи місцевої НУО

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [ТУТ](#).

- **Роздатковий матеріал 18: Процедура розшуку родини.**
- **Роздатковий матеріал 19: Процедура визначення віку.**

- **Роздатковий матеріал 20:** Процедура визначення найкращих інтересів.
- **Роздатковий матеріал 21:** Процедура надання притулку.
- **Роздатковий матеріал 22:** Процедура переведення або переміщення.
- **Роздатковий матеріал 23:** Процедура отримання дозволу на проживання.
- **Роздатковий матеріал 24:** Процедура повернення.
- **Роздатковий матеріал 25:** Процедурні гарантії, що враховують інтереси дітей.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників.
- Ознайомлення з основною темою сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер просить учасників поміркувати над власними історіями.
- Учасники згадують час, коли інша сторона, наприклад державний орган, постачальник послуг, суд, роботодавець, школа чи університет або інша установа чи організація, прийняли рішення, яке їх стосувалося.
- Рішення могло бути дуже важливим або менш важливим, з більшим чи меншим значенням.
- Тренер просить учасників придумати слово, яке описує, що вони відчували, коли чекали або отримали рішення.
- Крім того, тренер може попросити учасників подумати про важливе рішення, прийняте в житті когось із знайомих.
- Тренер запитує, чи хтось із учасників хоче поділитися своїми думками з групою.
- Учасники можуть пояснити, чому вони обрали саме це слово, і описати свої відчуття від нього.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які стосуватимуться тренінгу.
- Навчання стосуватиметься формальних процедур і процесів прийняття рішень, які зазвичай проходять без супроводу дитини після прибуття в країну.

- Це також стосується ролі опікуна. Завдання опікуна – захищати права та найкращі інтереси дитини в цих процедурах.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: групові презентації та обговорення

- Тренер відкриває слово для доповідей із роботи в групах.
- Кожна група представляє свої основні знахідки та висновки щодо конкретної процедури щодо дитини без супроводу.
- Вони також діляться підготовленими ними резюме та оригінальними роздатковими матеріалами.
- Тренер стежить за часовими обмеженнями.
- Після кожної презентації тренер дозволяє іншим учасникам коментувати або ставити запитання.

Другий крок: відповідність різних заходів для дитини та роль опікуна

- Коли всі групи представили свою роботу, тренер завершує цю вправу.
- Учасники визначили різні етапи оцінювання, рішень і процедур під час свого першого спільного мозкового штурму на сесії 3.1.
- Тепер вони почули більш глибокі презентації щодо деяких із них.
- Тренер пояснює, що на практиці ці фази не обов'язково слідують чіткій послідовності чи шаблону.
- Вони можуть відбуватися послідовно, але вони можуть так само легко накладатися і бути одночасними.
- Деякі з фаз можуть бути невідповідними для дитини. Деякі можуть бути пропущені або з'явитися на пізнішому етапі прийому дитини.
- Різні оцінки та процеси прийняття рішень пов'язані та взаємозалежні.
- Наприклад, діти, які очікують результатів процедури оцінки віку, можуть бути не в змозі переїхати з центру первинного прийому до розміщення в громаді, отримати доступ до школи чи подати заяву про надання притулку в дитинстві, оскільки вони не можуть представити підстави для дитини. притулок.
- Влада країни прибуття видає посвідчення особи, що підтверджує статус біженця дитини.
- Дитина може не мати доступу до певних послуг або шукати роботу, очікуючи на отримання статусу біженця.

- Якщо дитина не отримала статусу біженця, вона не зможе подати заяву на возз'єднання сім'ї. Це право також зазвичай закінчується, коли дитині виповнюється 18 років.
- Ці оцінки, рішення та процедури мають відношення до благополуччя, безпеки, розвитку та майбутніх перспектив дитини.
- Вони залежать від спілкування з дитиною та інформації, яку дитина надає.
- Вони також залежать від готовності надавачів послуг та державних службовців вислухати, почути історію дитини та щиро взяти її до уваги.
- Тренер підкреслює, що деякі з перших дій на етапі прибуття можуть відбуватися до призначення опікуна.
- У цих випадках тимчасовий або тимчасовий опікун повинен підтримувати дитину до призначення опікуна, але це не завжди можливо.
- Іноді соціальний працівник, працівник приймальні або громадський волонтер допомагають дитині без офіційної ролі та повноважень опікуна.
- Тому важливо, щоб опікун з'ясував під час першої зустрічі з дитиною, чи були якісь оцінки та рішення прийняті до чи за відсутності підтримки опікуна.
- Якщо опікуну стане відомо про будь-які помилки або недогляди в цих оцінках і рішеннях, він повинен їх прояснити та виправити.
- Вони повинні вимагати перегляду рішень і відповідного оновлення файлів дитини.
- Крім того, вони можуть ініціювати процедуру подання скарг.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Перший крок: моніторинг процесів прийняття рішень щодо дитини

- Тренер завершує сесію, нагадуючи різні рішення в основі процедур, які обговорювалися під час цієї сесії.
- Тренер зазначає, що багато важливих аспектів життя дитини залежать від рішень державних органів та постачальників послуг, а також від того, як ці органи та постачальники взаємодіють із дитиною та підтримують її.
- Тренер просить учасників вивчити ключові елементи правильного та сильного рішення. **(Кожен роздатковий матеріал діє як контрольний список і рамка для моніторингу).**
- Мета полягає в тому, щоб зрозуміти, як опікун може контролювати, чи відповідальні державні органи чи постачальники послуг добре керують формальними процесами прийняття рішень.
- Вони також прагнуть зрозуміти, як вони можуть контролювати, чи процеси відповідають правам та найкращим інтересам дитини.

- Тренер запрошує учасників поділитися своїми думками. Вони деякий час дозволили дискусії текти. Під час обговорення тренер записує на фліпчарт ключові слова, визначені учасниками. Коли обговорення закінчується, тренер підсумовує та групує ключові слова учасників.
- Вони нагадують учасникам про концепцію найкращих інтересів дитини. Це обговорювалося на попередніх тренінгах (сесії 1.1, 2.2 і 2.3). Згідно зі статтею 3 Конвенції ООН про права дитини найкращі інтереси дитини є першочерговим фактором у всіх діях щодо неї.
- Найкращі інтереси дитини вважаються основним правом, і, як загальний принцип, це допомагає тлумачити інші права та закони. Це керівництво з тлумачення є важливим, оскільки воно допомагає зосередитися на правах дитини в складних ситуаціях. Це також гарантує, що дитина перебуває в центрі всіх процесів прийняття рішень.
- Проте найкращі інтереси дитини також розуміються як правило процедури. Це означає, що провадження за участю дитини має відбуватися таким чином, щоб забезпечити повагу та підтримку потреб і прав дитини в будь-який час. У юридичному та судовому плані це загальне правило виражається концепцією «процесуальних гарантій».

Другий крок: процесуальні гарантії з урахуванням інтересів дитини та роль опікуна

- Повинні бути запроваджені процедурні гарантії, щоб гарантувати, що офіційні процеси прийняття рішень відповідають принципам верховенства права та належної процедури. Ці процеси включають, наприклад, визначення найкращих інтересів, процедури надання притулку, процедури визначення віку або будь-які судові розгляди.
- Якщо процесуальні гарантії відсутні, законність провадження може бути оскаржена. Ці гарантії впливають з міжнародних стандартів прав людини. Вони застосовуються до всіх формальних процесів прийняття рішень, включаючи адміністративні та судові процедури.
- Процесуальні гарантії захищають права учасників адміністративного чи судового розгляду. Вони застосовуються незалежно від того, чи є залученими людьми дорослі чи діти, і незалежно від їх статусу. Коли діти беруть участь в адміністративному чи судовому розгляді, процесуальні гарантії мають враховувати їхні потреби та права.
- Тренер завершує заняття, представляючи огляд процедурних гарантій. Вони роздають учасникам **роздатковий матеріал 25**. (Проходимо разом).
- Тренер коротко пояснює процедурні гарантії на роздатковому матеріалі. Що вони чуйно ставляться до прав і потреб дитини.
- Представляючи роздатковий матеріал, тренер встановлює зв'язки з ключовими словами, які учасники згадали під час роздумів про те, що робить правильним і сильним рішенням.
- Тренер нагадує учасникам, що як опікуни їх роль полягає у підтримці дитини та доповненні її обмеженої дієздатності. Це саме по собі вважається процесуальною

гарантією для дітей без супроводу, залучених до адміністративних чи судових проваджень та інших формальних процесів прийняття рішень.

- Роль опікуна є важливою для моніторингу наявності інших процедурних гарантій.
- Опікун також контролює, чи вони адаптовані до потреб і прав дитини.
- Тренер нагадує учасникам, що з дитиною контактує багато різних акторів. Ці актори були ідентифіковані під час деяких попередніх тренінгів. До них входять державні службовці, державні чи приватні постачальники послуг і професіонали з різних галузей. Усі вони мають різні професійні знання та різні ролі по відношенню до дитини.
- Опікун повинен мати базове уявлення про ролі та повноваження цих посадових осіб і спеціалістів. Однак опікун не зобов'язаний мати глибокі знання або бути заміною цих спеціалістів. Натомість опікуни стежать за ролями цих різних акторів.
- Робота опікуна полягає в тому, щоб переконатися, що ці суб'єкти виконують свої завдання відповідно до прав та найкращих інтересів дитини.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Додаткові посилання на ресурси для сесій:

- Тематичні вправи Модуль 3: [посилання](#)
- Презентації до модуля 3 (з приміткою або без) : [посилання](#)
- Самооцінювання результатів навчання Модуль 3 : [посилання](#)

Модуль 4: СТАНДАРТИ ЯКОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСЛУГ ОПІКИ

Огляд модуля

Сесія 4.1 Мережа підтримки для опікунів і підзвітності

Сесія 4.2 Етичні стандарти в службах опіки та піклування

Цілі модуля 4

- Модуль 4 спрямований на те, щоб опікуни усвідомили важливість їх власної професійної мережі та роль національних органів опіки та інших компетентних органів, відповідальних за організацію та нагляд за службами опіки.
- Навчання сприяє розумінню того, як безперервне навчання та розвиток приносить користь опікунам, незалежно від того, чи працюють вони як професіонали чи волонтери. Навчання стосується адміністративних завдань, які повинні виконувати опікуни, а також етичних і професійних стандартів послуг опіки. Він також розглядає питання, пов'язані з підзвітністю, гарантуючи, що опікуни дотримуються міжнародного законодавства, законодавства ЄС і національного законодавства.

Загальні результати навчання

- 4.1. Закріпити знання про повноваження опікуна та пов'язані з ним конкретні права й обов'язки.
- 4.2. Зрозумійте роль та обов'язки опікуна щодо конфіденційності, звітності та направлення.
- 4.3. Ознайомтеся з чинним законодавством про захист даних.
- 4.4. Ознайомтеся з етичними стандартами в службах опіки.
- 4.5. Розуміти завдання опікуна щодо документації справи, адміністрування та бюрократії.
- 4.6. Розвивайте знання про те, як використовувати та мобілізувати підтримку для опікуна.

Сесія 4.1: Мережа підтримки для опікунів і підзвітності

Колесо опіки, рівень 7: Етичні стандарти, підзвітність і мережа підтримки для опікуна

Цитата дитини

«Я знаю, що мій опікун знає багато речей, яких я не знаю».

«Інша справа, коли хтось щось робить, бо йому не байдуже, що з тобою станеться. Ймовірно, вони можуть зробити це краще».

Цитата опікуна

«Навіть через кілька років я розумію, що ніколи не можу перестати інформувати себе та розуміти».

«Я намагаюся робити все якомога обережніше, тому що кожна моя дія стосується не лише мене, а й іншої людини».

«Через деякий час я створив карту, яка допомагає мені зрозуміти, з ким мені потрібно спілкуватися, щоб задовольнити потреби Фатоса. Я не міг би добре працювати як опікун, якби я був сам».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Професіонали та волонтери, які виконують функції опікунів, повинні відповідати певним вимогам і кваліфікації. Вони можуть підлягати процедурі перевірки.
- Опікуни зобов'язані дотримуватися правил, які регулюють їхню кваліфікацію, навчання та зобов'язання звітувати.
- Опікуни мають певні зобов'язання щодо документування справи, звітності перед органами опіки та піклування або органами призначення та ведення справ.
- Опікуни повинні дотримуватися відповідних положень щодо професійної таємниці та конфіденційності, захисту даних і зобов'язань щодо звітності відповідно до національного законодавства.
- Для опікунів важливо просувати свій особистий і професійний розвиток шляхом постійного навчання та навчання.

- Оскільки опікуни повинні виконувати складні та складні завдання, вони отримають користь від мережі підтримки, яка може надати спеціальні професійні поради, консультації, нагляд, навчання та наставництво.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Описувати необхідні кваліфікації та навчання для опікунів дітей без супроводу.
- Пояснювати обов'язки опікуна у сфері документування справи, звітності та адміністрування.

РОБИТИ

- Створювати мережу підтримки серед опікунів дітей без супроводу та використовуйте її активно.
- Звертатися за допомогою, коли це необхідно.
- Поважати та застосовуйте закон про захист даних.

БУТИ

- Бути відкритими до безперервного навчання та особистого та професійного розвитку.

Підготовка

Тематична підготовка

- Команда тренерів готує тематичний вступ до сесії. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми тренінгу. Вони збирають інформацію про завдання з адміністрування справ, які повинні виконувати опікуни дітей без супроводу, відповідно до національних або регіональних/місцевих вимог. Вони також збирають інформацію про підтримку, яку пропонує орган опіки та піклування або інший компетентний орган чи організація.
- Тренер визначає будь-які існуючі мережі для опікунів дітей без супроводу в країні, регіоні чи місті/муніципалітеті, де проводиться навчання. Тренер також визначає будь-які інші мережі серед опікунів, які допомагають дітям-націоналам і дітям-резидентам.
- Стандарти якості та підзвітність служб опіки в Польщі [тут](#).

Лекція від запрошеного експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Ознайомлення з національною системою опіки або нормативно-правовою базою, включаючи кваліфікацію та вимоги до опікунів, а також правила, що стосуються управління справами та звітності, механізмів нагляду та підзвітності, джерел підтримки для опікунів та можливостей для подальшого навчання та професійного розвитку

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- Представник національного органу опіки, якщо це можливо, або подібної установи чи організації, відповідальної за управління та нагляд за службами опіки для дітей без супроводу
- Досвідчений опікун або представник мережі чи асоціації опікунів

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- [Роздатковий матеріал 26](#): Керування справами.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників.
- Ознайомлення з основною темою сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер пропонує учасникам поміркувати над власними життєвими історіями та пригадати час, коли їм доводилося спілкуватися з державним службовцем чи постачальником професійних послуг і були вражені професіоналізмом чи поведінкою цієї людини. Тренер просить учасників визначити ключове слово, яке описує, як вони відчували цю взаємодію.
- Крім того, тренер може попросити учасників подумати про професіонала чи чиновника, про якого вони чули чи читали в своїх особистих чи професійних мережах або бачили у фільмі.
- Тренер запитує, чи хтось із учасників хоче поділитися своїми думками з групою. Ті, хто це робить, повинні пояснити, чому вони вибрали ключове слово, і описати, що вони відчувають щодо досвіду.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та питання, які розглядатимуться під час тренінгу, і розповідає учасникам, що, виконуючи заходи та спільне обмірковування, **вони вивчатимуть адміністративні завдання опікуна**. Крім того, вони дослідять, як опікуни дітей без супроводу звітують перед органом опіки чи іншим компетентним національним

органом, і обговорять можливість створення опікунами мережі підтримки для своєї діяльності.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: знайомство з адміністративними завданнями опікуна

- Тренер ставить наступне запитання та сприяє груповій дискусії у відповідь на нього:
  - Яку інформацію, дані та факти має занести опікун у справу дитини без супроводу?
- Тренер зазначає на фліпчарті ключові слова, що представляють коментарі та внески учасників.
- Коли обговорення добігає кінця, тренер роздає учасникам **роздатковий матеріал 26** і переглядає документ разом з ними. Тренер може додати будь-які додаткові пункти з роздаткового матеріалу на фліпчарт і зазначити будь-які завдання, які учасники знайшли, але які не включені в роздатковий матеріал.
- Тренер нагадує учасникам, що вони повинні повідомити дитині про адміністративні завдання опікуна. Опікун також повинен повідомити дитині, яку інформацію вони записують і як ця інформація передається органу опіки та піклування чи іншому компетентному органу.
- Опікун повинен сказати дитині, що вона має право на доступ і перегляд матеріалів справи, які зберігають на неї різні державні службовці та постачальники послуг. Якщо дитина бажає отримати доступ і переглянути свої файли, опікун готовий підтримати дитину в запиті на доступ. Вони також можуть допомогти дитині попросити інформацію для роз'яснення будь-яких питань щодо матеріалів справи дитини.

Другий крок: групова робота над джерелами підтримки опікунів

- Тренер пропонує учасникам сформувати **чотири** (або більше чи менше) **групи** та **обговорити** наступні питання:
  - У яких конкретних сферах ви хотіли б отримати підтримку, допомагаючи дитині без супроводу?
  - З якою ініціативою ви як опікуни можете отримати цю підтримку? До кого можна звернутися?
- У деяких країнах, регіонах чи містах учасники можуть бути дуже задоволені підтримкою та вказівками, які пропонує орган опіки та піклування. У цьому випадку тренер може запропонувати учасникам поміркувати про додаткові джерела підтримки з інших джерел. Вони можуть розглянути, зокрема, багатопрофесійну та міждисциплінарну підтримку або джерела підтримки на рівні громади чи неформальні мережі підтримки.

- В інших місцях очікування опікунів щодо органу опіки та інших компетентних органів можуть не виправдатися. У цьому випадку тренер повинен попросити учасників намалювати на фліпчарті альтернативну мережу людей підтримки, агентств і служб.
Примітка: у проєкті GUIDE підтримка буде структурована через однорангову мережу, координовану та організовану партнерами проєкту (перша фаза), а потім поступово передана місцевим засобам координації та організації в країні.
- Тренер просить кожну групу коротко обміркувати додаткові джерела підтримки, які могли б дати їм поради як опікунам, як мобілізувати цю підтримку та як вони та інші опікуни можуть запропонувати взаємну підтримку.
- Кожна (чотири) групи розглядають одну з наступних тематичних областей:
  1. Підтримка з документацією справи та адміністративними завданнями, включаючи управління фінансами та бюджетними питаннями.
  2. Підтримка щодо доступу до безперервного навчання та навчання для сприяння їхньому особистому та професійному розвитку.
  3. Підтримка в отриманні порад від спеціалістів, таких як юрист, дитячий психіатр, соціальний працівник або культурний посередник. Доступ до таких ресурсів дозволяє опікуну краще підтримувати дитину без супроводу в конкретних питаннях, таких як особливі потреби чи ризики, зобов'язання щодо звітності, направлення та захист даних.
  4. Супервізія, коучинг і наставництво у важких, делікатних або особливо складних випадках.
- Робота в групах розрахована на 20 хвилин. Потім учасники звітують на пленарному засіданні. Тренер модерує їхню дискусію та запрошує інші групи поділитися своїми поглядами та коментарями щодо кожної теми. Тренер записує на фліпчарті ключові слова.
- Тренер керує обговоренням, щоб визначити, як мінімум, такі сфери та джерела підтримки, як визначено FRA та Європейською комісією (2015), Опіка над дітьми, позбавленими батьківського піклування: Посібник для зміцнення систем опіки для задоволення конкретних потреб. потреби дітей, які постраждали від торгівлі людьми:
  - Органи опіки та піклування повинні безпосередньо надавати або сприяти доступу опікунів до послуг підтримки. Як хороша практика, опікуни повинні мати доступ до міждисциплінарної команди професіоналів. Це допомагає їм звертатися за експертною інформацією, консультацією та допомогою під час виконання своїх обов'язків опікуна.
  - Опікуни повинні мати доступ до юридичних порад і консультацій від спеціалізованих юристів та/або інших кваліфікованих фахівців з права, наприклад,

спеціалізованих організацій громадянського суспільства, які надають юридичні консультації мігрантам і дітям-шукачам притулку та їхнім опікунам. Це гарантує, що вони належним чином поінформовані про правові питання, пов'язані з адміністративними та кримінальними процедурами, до яких може бути залучена дитина. Це можуть бути, наприклад, заяви про міжнародний захист або дозвіл на тимчасове проживання, кримінальні провадження та вимоги про компенсацію.

- У разі необхідності повинні бути надані професійні перекладачі та/або культурні посередники. Це сприяє регулярному спілкуванню між дитиною та опікуном.
- Опікуни повинні отримувати систематичний професійний нагляд і психосоціальну підтримку. Це запобігає вигоранню і забезпечує якість їх роботи. Супервізія допомагає опікунам здобувати знання. Це також допомагає формувати та розвивати навички, необхідні для ефективнішого та результативного виконання роботи.
- Опікуни можуть діяти лише в межах систем захисту дітей та нормативної бази, в рамках якої вони діють. Опікуни повинні усвідомлювати межі своєї компетенції, в тому числі з емоційної точки зору.
- Умови роботи професіоналів, державних службовців і волонтерів, включаючи винагороду або відшкодування витрат і, у випадку опікунів, кількість випадків, повинні бути такими, щоб максимізувати мотивацію, задоволення від роботи та безперервність. Хороші умови праці та контрольоване навантаження сприяють максимальному налаштуванню опікунів на виконання своїх функцій найбільш відповідним і ефективним способом.
- Опікуни виграють від взаємодії з колегами, обміну досвідом і підтримки один одного через мережі. Так буде і в нашому проекті.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

- У підсумковій дискусії тренер спрямовує дискусію на шляхи, за допомогою яких учасники будуть контактувати через встановлення мереж з іншими опікунами з їхнього регіону та/або по всій країні, або на рівні ЄС.
- Тренер нагадує учасникам про важливість підтримки однолітків, а також про мобілізацію та використання особистих і професійних мереж та інших відповідних ресурсів для побудови спільноти практиків, що пропонує різноманітні знання, спеціалізацію та досвід. Ця спільнота практиків, формальна чи неофіційна, може запропонувати важливу, практичну та швидку підтримку опікунам і значно допомогти їм у виконанні їх складної ролі.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Тренер веде учасників через підсумкову рефлексію до:

- Узагальніть ключові моменти, які учасники та тренер візьмуть під час цього заняття.
- Зверніть увагу на спірні питання та невирішені запитання чи теми, щодо яких не було досягнуто консенсусу.
- Використовуйте Колесо опіки, щоб зв'язати це заняття з тематичними полями інших навчальних занять, включаючи попередні та майбутні заняття.
- Оголосіть ключову тему наступного тренінгу.

Подальша діяльність:

Тренер просить учасників визначити групу волонтерів, щоб підготувати підсумок цього заняття та представити його на наступному тренінгу.

Сесія 4.2: Етичні стандарти в службах опіки

Колесо опіки, рівень 7: Етичні стандарти, підзвітність і мережа підтримки для опікуна

Цитата дитини

«Ми багато спілкувалися, щоб вирішити, як підійти до проблеми. Я бачив, що мій опікун не знав, що робити. Потім ми це разом вирішили».

«Є речі, які мені потрібно вирішити самостійно, хоча знання про те, що можна зателефонувати Бет, мене заспокоює».

Цитата опікуна

«Супервізія — це дуже важливий момент для розуміння напрямку».

«Мені довелося бути сміливим і випробувати себе, щоб поговорити з суддею і сказати йому, що його рішення не в інтересах Джона».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення

- Опікуни можуть опинитися в дуже чутливих ситуаціях, у яких їм доведеться приймати важкі рішення.
- Опікуни несуть відповідальність за свої дії та бездіяльність.
- Етичні стандарти забезпечують орієнтацію для діяльності опікуна, в тому числі у складних і чутливих ситуаціях.
- Контролюється робота опікунів.
- Якщо опікуни не дотримуються стандартів етики та якості, дитина, інші опікуни, державні органи та постачальники послуг мають право та зобов'язані повідомити про неналежну поведінку.
- Опікуни можуть помітити, що державні службовці, постачальники послуг або інші опікуни не дотримуються правових, етичних стандартів і стандартів якості. Вони повинні висловитися та спробувати виправити неналежну поведінку, у тому числі шляхом повідомлення про неї, відповідно до національного законодавства та правил.

Очікувані результати навчання

Після успішного завершення цього тренінгу учасники повинні досягти наступних результатів:

ЗНАТИ

- Пояснювати етичні стандарти для опікунів дітей без супроводу.
- Закріплювати знання про роботу в рамках механізму перенаправлення дітей, чиї потреби не задоволені або чиї права не дотримуються чи порушуються.

РОБИТИ

- Вирішувати делікатні та ризиковані ситуації правильно та етично.
- Стежити за дотриманням етичних стандартів іншими постачальниками послуг.

БУТИ

- Бути самокритичними, намагаючись вчинити правильно.
- Бути взірцем для інших опікунів, дотримуючись етичних стандартів

Приготування

Матеріали

- Для групової вправи потрібен клубок вовни. Це використовується для надання відгуку про навчальний курс наприкінці сесії.

Тематична підготовка

- Команда тренерів готує тематичний вступ до заняття. Вони збирають основні факти, визначення та запитання, що стосуються теми тренінгу. Зокрема, вони збирають інформацію про етичні стандарти чи кодекси поведінки для опікунів дітей без супроводу, що стосуються тих на національному та/або місцевому/регіональному рівнях, де відбувається навчання.
- Якщо ці стандарти або кодекси недоступні, інструктори можуть вдатися до стандартів інших професійних груп, таких як соціальні працівники чи медичні працівники. У деяких країнах національний комітет з етики або аналогічний орган може розробити рекомендації з професійної етики.
- Якщо стандарти чи кодекси є, тренери готують роздатковий матеріал національною мовою. Тут має бути представлений огляд етичних стандартів для опікунів ([див. Роздатковий матеріал 27](#)).

Лекція від запрошеного експерта

КЛЮЧОВІ МОМЕНТИ ОБГОВОРЕННЯ

- Вступ до етики: як приймати етичні рішення в складних ситуаціях і відповідна підтримка опікунів.

МОЖЛИВІ ЗАПРОШЕНІ БУДУТЬ РОЗГЛЯНУТИ

- Представник державного, регіонального чи місцевого органу влади, який відповідає за опіку та/або досвідчений опікун.

- Учасник місцевого механізму захисту дітей, компетентний пояснювати національні зобов'язання щодо звітності та правила конфіденційності щодо опікунів дітей без супроводу.
- Професор або викладач факультету етики університету або суміжного факультету, який викладає етику, наприклад філософію чи медицину.
- Вчитель етики середньої школи.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- **Роздатковий матеріал 27:** Тематичні дослідження для Сесії 4.2.

Команда тренерів розглядає приклади, запропоновані для групової роботи на цьому занятті. Вони розробляють тверді міркування та підхід до реагування на ці випадки. Єдиної відповіді на випадки немає. Підхід і можливі відповіді відрізняються між країнами та в залежності від конкретного контексту та тлумачення справи.

Тренери готуються прийняти позицію щодо різних підходів і можливих рішень у кожному з представлених випадків, відповідно до відповідних національних законів і правил, етичних стандартів, а також європейських і міжнародних стандартів.

Б. Посібник сесії

1. Вступна сесія: вітання та підсумок

- Відкриття тренінгу та привітання учасників.
- Повторення попередньої сесії групою учасників.
- Ознайомлення з основною темою сесії.

2. Вправа на біографічну розповідь: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- Тренер пропонує учасникам поміркувати над власними життєвими історіями та пригадати час, коли їм довелося прийняти важке рішення. Це могло бути рішення, яке вони вважали важливим, але мало б неприємні наслідки для іншої людини або для них самих.
- Тренер просить учасників визначити слово, яке описує основне міркування або елемент, який допоміг їм прийняти рішення.
- Крім того, тренер може попросити учасників подумати про складне рішення чи етичну дилему з політики, книги чи фільму.

- Тренер запитує, чи хтось із учасників хоче поділитися своїми думками з групою. Ті, хто вирішив це зробити, повинні пояснити, чому вони вибрали ключове слово і як воно описує ситуацію.

3. Вступ: Встановлення тематичного поля

- Тренер представляє основні теми та запитання та розповідає учасникам, що, виконуючи заходи та спільне обмірковування, вони вивчатимуть етичні стандарти послуг опіки.
- Вони також дослідять, як вони можуть допомогти забезпечити орієнтацію для опікунів у складних і делікатних ситуаціях.

4. Інтерактивна робота в групах: вивчення тематичного поля

Перший крок: групова робота над вирішенням складних ситуацій етичним шляхом

- Тренер представляє групову роботу, як зазначено в роздатковому матеріалі 27. Групова робота базується на прикладах. Деякі описують ситуації, коли опікуни стикаються з ризиками або повідомляють про акти насильства щодо дитини без супроводу. Інші вважають поведінку чи поведінку порушенням закону. Треті описують ситуації, які можуть створити труднощі для дитини та опікуна з інших причин.
- Тренер ділить учасників на три-чотири групи і роздає кожній групі кейс. Робота в групах розрахована на 45 хвилин. Ви також можете і повинні використовувати тематичні дослідження та ситуації, про які учасники знають і які б хотіли розглянути та обговорити.
- Тренер пропонує учасникам прочитати кейс і уявити, що вони є опікунами дитини, описаної в історії. Група повинна спробувати відповісти на такі запитання:
  - Які можливі варіанти Ваших дій у даному випадку як опікуна дитини?
  - Якими можуть бути наслідки для дитини та для вас у випадку вибору кожного варіанту?
  - До кого б ви звернулися, щоб дізнатися більше про цю справу?
  - Де ви можете отримати підтримку для свого рішення?
  - Що ви вирішили зробити в цьому випадку і чому?
- Після роботи в групах учасники доповідають на пленарному засіданні про обговорений кейс. Вони повідомляють свої відповіді на запитання. Тренер модерує обговорення та заохочує інших учасників до коментарів та роздумів. Вони також звертають увагу на основні моменти, які порушують групи, зокрема на мотиви своїх рішень.
- Тренер запитує інших учасників, чи прийняли вони таке саме рішення. Тренер запитує, чому і як би вони пояснили своє рішення. Якщо учасники приходять до різних висновків, тренер сприяє обговоренню, щоб виявити аргументи для кожної позиції.

Другий крок: використання принципів прав людини та прав дитини для керівництва етичними діями опікуна

- Тренер вказує, які аргументи та аргументи учасників ґрунтуються на правах та найкращих інтересах дитини, як це передбачено Конвенцією ООН про права дитини.
- Тренер нагадує учасникам, що Конвенція ООН про захист прав дитини має майже універсальне застосування та діє як правова база та як посібник, який дає орієнтири для опікунів під час виконання ними своїх ролей, у тому числі у складних та чутливих ситуаціях.
- Тренер зазначає, що деякі професійні асоціації розробили етичні стандарти, кодекси поведінки чи деонтологічні кодекси. Вони пропонують правила, вказівки та принципи поведінки професіоналів. Етичні стандарти та кодекси поведінки часто ґрунтуються на міжнародному праві прав людини. Вони можуть бути частиною юридичних повноважень опікунів; тому опікуни зобов'язані їх поважати та виконувати.
- Етичні стандарти можуть діяти для опікунів або інших постачальників послуг, таких як медичні працівники чи соціальні працівники. Якщо так, тренер може представити їх групі. Вони можуть залучити учасників до дискусії, порівнюючи ці стандарти з основними висновками та висновками, зробленими під час групової роботи.
- Тренер пропонує, щоб учасники завжди переглядали існуючі етичні стандарти, кодекси поведінки чи деонтологічні кодекси критично, аналітично, щоб зрозуміти, чи відповідають ці стандарти правам та найкращим інтересам дитини та принципам, передбаченим Європейською і міжнародне право.
- Тренер спрямовує обговорення на визначення принципів прав людини та прав дитини, які є основою для розробки етичних стандартів. До них належать:
  - Дотримання національного законодавства, зокрема:
    - Дотримання правил конфіденційності та приватності;
    - Дотримання зобов'язань щодо звітності;
    - Етичне використання технологій, медіа та соціальних мереж;
  - Захист прав дитини, зокрема:
    - Заохочення прав дитини на життя, виживання та розвиток;
    - Запобігання дискримінації та боротьба з нею, коли вона має місце;
    - Врахування найкращих інтересів дитини в першу чергу в усіх питаннях, що стосуються дитини;
    - Сприяння прав дитини бути почутою та враховувати її думку;

- Повага до притаманної особистості гідності;
  - Повага до різноманіття людей;
  - Ставлення до людини з повагою до її фізичних, психологічних, соціальних та будь-яких інших характеристик.
- На завершення тренер зазначає, що повага до етичних стандартів вкорінена в європейських і міжнародних стандартах і національному законодавстві та легітимізує дії та рішення опікуна. Важливо добре знати етичні стандарти та як застосовувати їх на практиці в службах опіки для дітей без супроводу. Це дозволяє опікунам впевнено виконувати свою роль.
  - Етичні норми зміцнюють послугу, оскільки забезпечують юридичну визначеність дій опікунів та інших надавачів послуг. Опікуни, які мають тверде та тверде розуміння етичних стандартів і діють відповідно до них, швидше за все, будуть спілкуватися та взаємодіяти з іншими зацікавленими сторонами з належною рішучістю, захищаючи права та найкращі інтереси дитини. Вони також отримують повагу.
  - Навчання розуміти та поважати етичні стандарти є безперервним процесом розвитку. Опікуни можуть опинитися в нових і складних ситуаціях навіть після багатьох років досвіду.
  - Тренер заохочує учасників підтримувати контакти з іншими опікунами, досвідченими професіоналами, тренерами чи наставниками та говорити з ними про делікатні питання. Вони можуть використовувати дебати з іншими, щоб розвинути свої знання, розуміння та впевненість у застосуванні та просуванні етичних стандартів.

5. Висновки: Роздуми та аналіз інтерактивної роботи в групах

Перший крок: нагадування про значення незалежності та неупередженості

- Тренер завершує це заняття, нагадуючи учасникам про концепцію незалежності та неупередженості опікуна. Тренер просить їх поділитися тим, що вони пам'ятають під час обговорення під час Сесії 2.3.
- Тренер запитує коментарі від учасників і спрямовує обговорення на дослідження значення прав і найкращих інтересів дитини як керівної основи, яка може допомогти визначити незалежність і неупередженість опікуна по відношенню до інших постачальників послуг і державних органів.
- Незалежність і неупередженість вимагають від опікунів позиції. Особливо це стосується складних і чутливих ситуацій.

Другий крок: визначення основних навчальних цілей курсу

- Тренер просить учасників визначити основні навчальні моменти з програми. Тренер нагадує їм, що, будучи опікунами, вони, ймовірно, опиняться в складних ситуаціях і повинні будуть мобілізуватись і використовувати кілька або всі ці елементи навчання, такі як:
  - Знання національних, європейських та міжнародних стандартів щодо прав дитини; закони про захист дітей від насильства; право притулку та імміграції; звітні зобов'язання; правила конфіденційності; професійна таємниця та захист даних; та механізми перенаправлення дітей;
  - Навички та техніки взаємодії з дитиною, такі як комунікативні навички, спілкування з чутливістю до дитини та емпатією, а також активне слухання;
  - Аналітичні навички для оцінки ситуації та потреб дитини у зв'язку з чотирма параметрами Конвенції ООН про права дитини (див. Малюнок 3), беручи до уваги розповідь дитини;
  - Навички моніторингу дій та рішень державних службовців та надавачів послуг щодо дитини;
  - Впевненість у знанні та виконанні своїх повноважень і відповідальності за свої дії;
  - Активні навички спілкування, щоб знати, до кого звертатися, коли шукають і мобілізують підтримку та технічну експертизу для дитини та себе;
  - Сміливість кинути виклик поглядам і установкам, які можуть завдати шкоди або стати перешкодою для дитини та для них самих як опікунів.

Третій крок: висновки про наскрізну важливість спілкування та слухання розповіді дитини

- Тренер завершує заняття та навчальну програму підсумовуючи ключові моменти щодо важливості спілкування, активного слухання та розповіді дитини. Це найактуальніші наскрізні завдання опікуна. Хороша комунікація є ключем до ролі опікуна як незалежного та неупередженого суб'єкта, який захищає права та найкращі інтереси дитини.
- Навички спілкування та слухання є основою, на якій опікун створює стосунки з дитиною. Вони також є основою їхніх відносин з усіма відповідними державними суб'єктами та залученими постачальниками послуг.
- Опікун завжди повинен буде взаємодіяти з установами, службами та агентствами в країні прибуття. Вони також можуть спілкуватися з тими, хто перебуває в країні походження та транзиту дитини, а також із сім'єю дитини. Опікун має бути відкритим і чуйним до різних культур, методів роботи та підходів, рівня знань, мислення та досвіду посадовців і спеціалістів. Вони також повинні бути чуйними до людей, які займаються дитиною в приватній якості.

- Історія дитини без супроводу та поточна ситуація складні. Це означає, що дитина, швидше за все, матиме змішане почуття ідентичності та приналежності. Дітину також, ймовірно, сприймають по-різному залежно від професійних перспектив або особистого ставлення тих, з ким вона контактує. Через цю дитину буде важко набутти почуття злагоженості.
- За характером своїх повноважень опікун може бути єдиною особою в мережі постачальників послуг, якій доручено врахувати всі аспекти історії, особистості та майбутніх перспектив дитини. Таке інтегроване бачення має важливе значення для сприяння розвитку, добробуту та соціальної інтеграції дитини.
- Таким чином, опікун має найкраще місце для сприяння спілкуванню та сприяння зв'язку між дитиною та всіма державними службовцями та фахівцями, які відіграють певну роль у системі опіки, чи то в закладах розміщення, соціальному забезпеченні, освіті та системі охорони здоров'я або в процедурах надання притулку чи імміграції.
- На попередніх сесіях обговорювалася роль опікуна, який зв'язує дитину з іншими учасниками (сесії 2.2 і 2.3). Ця роль також стосується посередництва в спілкуванні з дитиною, опікунами дитини, постачальниками послуг і, можливо, з їх сім'єю.
- Слухання та почуття розповіді дитини є можливим і ефективним, якщо визнаються різні компетенції всіх залучених учасників. Компетентність опікуна полягає саме в тому, щоб знати, як використовувати спеціальні знання, зберігаючи при цьому загальне бачення дитини. Вони також повинні підтримувати інтегроване бачення системи, яка сприяє благополуччю, розвитку та соціальній інтеграції дитини.

6. Закриття навчальної сесії: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

Перший крок: оцінка різноманітності опікунів як ресурсу

- На завершення програми тренінгу тренер просить учасників придумати два ключові слова, які описують їхні очікування щодо хорошого опікуна. Тренер дозволяє обговоренню тексти і закінчує, вказуючи на різноманітність якостей, які визначають учасники. Тренер зазначає, що різноманітність є джерелом збагачення. Це цінно для служб опіки в країні та/або регіоні чи місті/муніципалітеті, де відбувається навчання.
- Тренер нагадує учасникам, що єдиного способу надання послуг опіки не існує. Опікуни мають власний підхід, досвід і унікальні якості. Вони вільні цінувати свій власний спосіб існування та виконання своєї ролі опікунів, так само як вони самі навчилися цінувати інших постачальників послуг, державних службовців та дітей без супроводу як осіб з унікальними історіями та ресурсами.
- Опікун повинен створити гармонійний баланс між особистою мотивацією, очікуваннями від опікунів і професійними стандартами якості. Національне законодавство, міжнародні стандарти та стандарти ЄС забезпечують спільну основу та структуру для дій кожного опікуна. Опікун повинен поважати ці стандарти, дозволяти стандартам керувати своїми

діями та сприяти їх застосуванню. Якщо вони це зроблять, вони можуть вільно використовувати свій спосіб бути опікуном.

Другий крок: збір відгуків учасників про курс

- На завершення програми тренінгу тренер просить учасників поділитися своєю думкою про курс.
- Тренер кидає одному з учасників кола клубок вовни, тримаючись за один кінець нитки. Тренер передає слово учаснику, який ловить шерсть. Учасник висловлює своє бачення курсу. Потім вони передають іншому учаснику, кидаючи клубок вовни і тримаючись за нитку.
- Таким чином учасники створюють мережу потоків, надаючи свої відгуки. Мережа є символом їхньої співпраці протягом курсу. Це також означає їх постійний контакт і співпрацю, а також мережі, з якими вони працюватимуть як опікуни.
- Під час онлайн-сесії цю діяльність можна виконувати так само з уявним клубком вовни. Тренер просить усіх учасників увімкнути камери та мікрофони. Тренер починає вправу, ділячись своєю думкою про курс. Потім вони передають нитку учаснику, називаючи своє ім'я; учасники повторюють цю вправу один за одним.

Додаткові посилання на ресурси для сесій:

- Тематичні вправи Модуль 4: [посилання](#)
- Презентації до модуля 4 (з приміткою або без) : [посилання](#)
- Самооцінювання результатів навчання Модуль 4 : [посилання](#)

Модуль 5: Інструменти роботи з дітьми під опікою

Вступна замітка

Тренінги для майбутніх опікунів, описані в Модулі 5, пропонують комплексний підхід до догляду за дітьми-мігрантами, зосереджуючись на їхньому цілісному благополуччі. Ці сесії надають як теоретичні знання, так і практичні інструменти, які є корисними для професіоналів, які працюють з уразливими дітьми, особливо з тими, хто пережив міграцію через конфлікт чи катастрофу. **Навчання наголошує на розумінні подорожі дитини, створенні сприятливого середовища та забезпеченні наявності в опікунів необхідних навичок для задоволення складних психосоціальних та емоційних потреб. Завдяки методології, орієнтованій на дитину, ці заняття спрямовані на те, щоб надати учасникам можливість розширювати можливості дітей, виховувати стійкість, зміцнювати їхню автономію та ефективно вести справи у відповідній манері.**

Сесія 5.1: Цілісний догляд за дітьми-мігрантами за допомогою інструменту «Подорож до життя».

Сесія 5.1 заглиблюється в «Як» опіки, доповнюючи основоположне розуміння з попередніх модулів 1-4, розроблених FRA (Агентством з основних прав), які зосереджені на «Що» потрібно зробити. Ця сесія знайомить із ключовими методологіями, зокрема інструментом «Подорож життя» (JoL - Journey of Life), «Активне слухання», «Оцінка дітей у міграції» та «Кейс-менеджмент», які є важливими для надання психосоціальної підтримки дітям-мігрантам.

Інструмент Подорож Життя служить основною психосоціальною методологією, яка допомагає дітям чітко формулювати свій життєвий досвід у безпечний і не загрозливий спосіб. Завдяки таким заняттям, як малювання та створення книг пам'яті, діти можуть відстежити свою траєкторію, визначити сильні сторони та джерела страждань, розвинути стійкість і відновити контроль над своїми оповіданнями. Цей інструмент наголошує на розширенні можливостей та формуванні особистості, що є критично важливим для дітей, які були вигнані зі своїх домівок.

Активне слухання виділяється як основна навичка спілкування, яка допомагає встановити довіру між опікуном і дитиною. Зосереджуючись на вербальних і невербальних сигналах і виявляючи емпатію, активне слухання створює середовище, в якому діти відчувають себе почутими та зрозумілими, що особливо важливо для тих, хто пережив травму. Активне слухання гарантує, що голос дитини займає центральне місце в процесі догляду, зміцнюючи її почуття волі.

Заняття також зосереджено на **оцінці дітей у міграції**, надаючи цілісне уявлення про оточення дитини. Це включає врахування сімейної динаміки, культурного контексту та ресурсів громади, які відіграють вирішальну роль у відновленні та адаптації дитини. Оцінка полягає не лише у визначенні ризиків, але й у розпізнаванні сильних сторін дитини та факторів стійкості, які можуть допомогти їй благополуччю.

І, нарешті, **Кейс-менеджмент** пропонує структурований підхід до задоволення багатограних потреб дітей-мігрантів. Опікуни вчаться координувати послуги, керувати ризиками та гарантувати, що найкращі інтереси дитини завжди є пріоритетними. Ця структура допомагає опікунам орієнтуватися в складності ситуації кожної дитини шляхом планування, моніторингу та реалізації стратегій догляду у співпраці з кількома зацікавленими сторонами.

Інтерактивна групова робота на сесії 5.1 підсилює ці концепції, дозволяючи учасникам застосовувати інструменти в реальних сценаріях. Групові обговорення поглиблюють розуміння, залучаючи різноманітні точки зору та досвід, гарантуючи, що учасники вийдуть із практичними ідеями, які можуть бути реалізовані у своїх професійних умовах.

Сесія 5.2: Зміцнення благополуччя, стійкості та безпеки дітей

Сесія в модулі 5.2 продовжуватимуть спиратися на попередні заняття, зосереджуючись на **участі та добробуті** та підтримці дітей-мігрантів з **обмеженими можливостями, травмами та залежностями**. Ці заняття підкреслюють важливість створення середовища, де діти можуть активно брати участь у прийнятті рішень, які їх стосуються, процес, який значно покращує їх добробут.

У сесії 5.2.1 тема **участі** розглядається як центральний елемент опіки. Опікунів навчають, як забезпечити, щоб голоси дітей були почуті, особливо дітей-мігрантів, які можуть зіткнутися з додатковими перешкодами через мову чи травму. Ця сесія підкреслює зв'язок між змістовною участю та емоційним і психічним благополуччям дитини.

Заняття 5.2.2 стосується конкретних проблем, з якими стикаються діти-мігранти з **обмеженими можливостями або травмами**, пропонуючи стратегії надання індивідуальної допомоги. Учасники дослідять, як травма може проявлятися у дітей-мігрантів і як підтримувати їх цілісно, поєднуючи емоційну, психологічну та фізичну допомогу. Ця сесія особливо актуальна в контексті дітей, які зазнали серйозних порушень у своєму житті, допомагаючи опікунам краще зрозуміти та реагувати на унікальні потреби цих дітей.

Нарешті, **сесія 5.2.3** про втручання в **кризові ситуації та позитивну дисципліну** озброїть опікунів інструментами для ефективного управління кризами, одночасно гарантуючи, що дисципліна залишається співчутливою та конструктивною. Методи кризового втручання допомагають опікунам зберігати спокій і надавати підтримку в моменти сильного дистресу, тоді як позитивна дисципліна сприяє розумінню та спрямовує дітей до більш здорової поведінки, не вдаючись до каральних заходів.

Висновок

Разом ці заняття пропонують цілісну та інтегровану основу для надання допомоги дітям-мігрантам. Поєднуючи психосоціальні інструменти, як-от інструмент JoL, такі комунікаційні методи, як активне слухання, і практичні стратегії ведення випадків і втручання в кризові ситуації, майбутні опікуни отримують можливість підтримувати дітей у деяких із найскладніших переживань у їхньому житті. Комплексний підхід, який викладаються в цих навчальних модулях, гарантує, що опікуни добре оснащені для задоволення різноманітних потреб дітей-мігрантів, сприяючи стійкості, безпеці та благополуччю дітей, які перебувають під їх опікою.

Сесія 5.1: Цілісний догляд за дітьми-мігрантами за допомогою інструменту «Подорож життя».

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення:

- Цілісний догляд передбачає розуміння складних психосоціальних потреб дітей-мігрантів, як зазначено в модулях 1 і 2.
- Інструмент Journey of Life (**Подорож Життя**) допомагає дітям відображати життєвий досвід, зміцнювати довіру та емоційно зцілюватися.
- Активне слухання, оцінювання, орієнтоване на дитину, і ведення справ є критично важливими для забезпечення благополуччя та потреб дітей.

Очікувані результати навчання:

- Зрозумійте, як використовувати інструмент «Подорож до життя», щоб розширити можливості дітей і сприяти їхньому емоційному відновленню.
- Розвивайте навички активного слухання, які виховують довіру та співпереживання.
- Навчіться цілісно оцінювати потреби дітей-мігрантів, особливо тих, хто переміщений через конфлікт чи катастрофу.
- Отримайте практичні знання щодо ведення справ у сфері захисту дітей, зосереджуючись на співпраці та віддаючи пріоритет найкращим інтересам дитини.

Приготування:

- Перегляньте інструмент Подорож Життя і ознайомтеся з його цілями та методами. Розробіть свою власну **Подорож Життя** і попрацюйте з колегою в дискусії навколо Подорожі Життя, використовуючи активне слухання.
- Переконайтеся, що ви ознайомилися з ключовими поняттями: активне слухання, оцінка та кейс-менеджмент.
- Підготуйтеся до проведення дискусій щодо особистих і професійних проблем під час роботи з дітьми-мігрантами.
- Упорядкуйте матеріали: нотатки, фліпчарти (для особистих сесій) або інструменти віртуальної дошки (для онлайн-сесій).

Роздаткові матеріали

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [тут](#).

- [Роздатковий матеріал 28](#) Інструмент «Подорож життям» (JoL).
- [Роздатковий матеріал 29](#) Активне слухання
- [Роздатковий матеріал 30](#) Оцінка дітей під час міграції через конфлікт чи катастрофу
- [Роздатковий матеріал 31](#) Управління справами

Б. Посібник сесії

1. Відкриття сесії (15 хв.)

Мета: привітати учасників, задати тон і підсумувати ключові теми.

- **Ласкаво просимо та вступ:** Тренер вітає учасників, коротко описує цілі заняття та пояснює важливість розуміння життя дітей у роботі опікунів та використання орієнтованих на дитину методологій, таких як інструмент Journey of Life (JoL) у роботі з дітьми-мігрантами з обмеженими можливостями.
- **Підсумок попередньої сесії:** група учасників представляє 5-хвилинний підсумок попередньої сесії. Вони висвітлюють основні моменти навчання, особливо зосереджуючись на тому, як попередні обговорення сприяють сьогоднішньому заняттю, яке зосереджується на психосоціальній підтримці, навичках спілкування, методах оцінювання та веденні випадків.
- **Цитата для роздумів (необов'язково):** Тренер представляє пронизливу цитату дитини, яка була витіснена через конфлікт, підкреслюючи важливість надання дітям можливості висловлюватись у розповіді власних історій. Це задає емоційний тон і підкреслює акцент сесії на розширенні можливостей і активному слуханні.

- **Вступ до «Колеса опіки»:** тренер пояснює, як сьогоднішні теми — інструмент «Життєва подорож», «Активне слухання», «Оцінка дітей у конфлікті» та «Кейс-менеджмент» — вписуються в ширшу структуру цілісного захисту дітей. Колесо опіки допомагає учасникам візуалізувати взаємозв'язок цих тем у ролі опікуна чи соціального працівника. Основна проблема полягає в тому, що модуль 5 – це «Як» ми можемо щось робити, тоді як модулі FRA 1-4 зосереджені в основному на «Що» потрібно зробити (хоча межа між цими двома не є чіткою).

2. Вправа на біографічну розповідь (30 хв.)

Мета: Сприяти особистим роздумам і встановити зв'язок між досвідом учасників і змістом сесії.

Основна діяльність:

- Тренер пропонує учасникам поміркувати над наступним питанням:
  - *«Згадайте час, коли ви несли відповідальність за підтримку вразливої дитини через важкий життєвий досвід. Які інструменти чи підходи вам допомогли, а що виявилось складним?»*
- **Особистий формат:** учасники пишуть ключове слово, яке відображає їхню відповідь, на листку Post-it і розміщують його на фліпчарті.
- **Онлайн-формат:** учасники пишуть своє ключове слово в чаті або використовують віртуальну дошку.
- Тренер зачитує вголос ключові слова та пропонує кожному учаснику коротко пояснити свій вибір. Це сприяє груповій рефлексії щодо різних підходів до роботи з вразливими дітьми.
- **Обговорення:** Тренер фасилітує обговорення емоційних і професійних проблем, з якими стикаються учасники під час роботи з дітьми-мігрантами. Учасникам пропонується подумати, як їхній досвід може бути пов'язаний із темами сьогоднішньої сесії. Ця вправа дозволяє глибше залучитися, спираючись на особисті історії та професійні ідеї.

3. Вступ (15 хв.)

Встановіть тематичне поле, визначте ключові терміни та надайте чітку дорожню карту сесії.

Огляд ключових тем:

Тренер представляє чотири основні теми сесії: Інструмент «Подорож життя», «Активне слухання», «Оцінка дітей у міграції» та «Кейс-менеджмент». Кожна з цих тем відіграє важливу роль у наданні комплексної допомоги дітям-мігрантам.

1. Інструмент «Подорож життя» (JoL):

- Інструмент Подорож Життя — це психосоціальна методологія, яка допомагає дітям безпечно скласти карту свого життєвого досвіду, сприяючи емоційному зціленню та формуванню особистості. Він включає такі дії, як малювання, книги пам'яті та карти життя, які допомагають дітям формулювати свої історії в безпечному просторі, що сприяє розширенню можливостей.
- **Основні цілі:** сформувати розуміння траєкторії та поточної ситуації дитини, зміцнення довіри, розширення можливостей дітей, визначення сильних і вразливих сторін і допомога дітям проектувати майбутнє.
- Тренер пояснює, як інструмент Подорож Життя особливо корисний у зміцненні довіри між дітьми та соціальними працівниками, дозволяючи дітям відновити відчуття контролю над власною розповіддю.

2. Активне слухання:

- Активне слухання має вирішальне значення для створення сприятливого середовища, де діти почуватимуться почутими та цінними. Ця навичка передбачає приділення пильної уваги як вербальній, так і невербальній комунікації, рефлексії та прояву емпатії.
- **Ключові характеристики:** повна увага, невербальні сигнали, рефлексія, емпатія та зворотній зв'язок. Активне слухання особливо важливо під час роботи з дітьми, які пережили травму, оскільки це створює довіру та покращує спілкування.

3. Оцінка дітей під час міграції через конфлікт або катастрофу:

- Оцінка дітей-мігрантів виходить за рамки традиційних заходів, включаючи цілісне уявлення про соціальне, культурне та психологічне середовище дитини. Оцінка повинна брати до уваги сімейну динаміку дитини, ресурси громади, захист і фактори ризику, а також власні знання та життєві навички дитини.
- **Ключові сфери оцінки:** спроможність сімей і громад, культурна динаміка, фактори стійкості та ресурси для відновлення.

4. Ведення справ:

- Управління випадком передбачає структурований спільний підхід до забезпечення задоволення всіх потреб дитини. Цей процес включає оцінку, планування, реалізацію та постійний моніторинг заходів.

- **Ключові елементи:** аналіз ризиків, залучення багатьох зацікавлених сторін і забезпечення найкращих інтересів дитини. Управління справами особливо важливо для дітей, які перебувають у вразливому становищі, наприклад, переміщених через конфлікт, і допомагає координувати послуги з багатьох секторів.

Тематичні цілі: Тренер підкреслює, що сьогоднішнє заняття надасть учасникам практичні інструменти та навички для вивчення цих тем, допомагаючи їм краще підтримувати дітей-мігрантів у складних ситуаціях. Вони дізнаються, як ці підходи працюють разом, щоб сформувану комплексну структуру догляду.

4. Інтерактивна робота в групах (60 хв.)

Поділіться [роздатковими матеріалами 28-31](#) з групами, щоб вони могли прочитати та використати їх у своїх обговореннях.

Заохочуйте учасників досліджувати ключові теми шляхом практичного застосування та спільного обговорення.

Учасники діляться на чотири малі групи, кожна з яких зосереджується на одній із основних тем (кожна група може опрацювати лише одну тему або спробувати кожну або декілька тем, якщо є час). Кожна група детально дослідить призначену їй тему та доповість про це більшій групі. Тренер буде чергуватися між групами, пропонуючи керівництво та відповідаючи на запитання.

1. Група 1: Інструмент «Подорож життя».

- Ця група обговорить, як інструмент Подорож Життя можна адаптувати для використання з дітьми в різних контекстах (наприклад, переміщені через конфлікт, діти-сироти, діти в прийомних сім'ях).
- Вони будуть зосереджені на вправах з малювання, сімейних картах та/або книгах пам'яті. Група розгляне переваги використання цих невербальних засобів спілкування, особливо для дітей, яким може бути важко висловити свої почуття словами.
- **Теми для обговорення:** як інструмент JoL можна використовувати для побудови довіри? Які ризики та проблеми виникають під час використання інструменту з дітьми з різного культурного середовища?

2. 2 група: Активне слухання

- Ця група практикуватиме техніку активного слухання в парах. Один учасник буде виконувати роль дитини, а інший – соціального працівника.
- Вони зосередяться на таких техніках, як підтримка зорового контакту, використання невербальних сигналів, рефлексія над словами мовця та надання емпатичних відповідей.

- **Вправа:** після рольової гри учасники обговорять, що спрацювало добре, що було складним і як активне слухання може допомогти дітям відчути розуміння та підтримку.

3. Група 3: Оцінка дітей у міграції

- Ця група розгляне приклад дитини, переміщеної через конфлікт. Вони обговорять, як оцінити психосоціальні потреби дитини, враховуючи такі фактори, як спроможність сім'ї, фактори ризику та захисту, а також власні знання та навички дитини.
- **Завдання:** визначте ключові сфери, які необхідно розглянути під час оцінювання, такі як психічне здоров'я дитини, безпека та підтримка громади. Група також обговорить, як залучити дитину до процесу оцінювання та забезпечити, щоб її голос був почутий.

4. Група 4: Управління справами

- Ця група працюватиме над розробкою плану ведення випадку гіпотетичної дитини, яка нещодавно була переміщена.
- Вони використовуватимуть структуру **6 запитань** (хто, що, коли, де, чому та як), щоб розбити потреби дитини та розробити план їх вирішення.
- **Теми для обговорення:** як ви збалансуєте найкращі інтереси дитини із зовнішніми обмеженнями (наприклад, обмежені ресурси, правові бар'єри)? Якими етичними принципами слід керуватися при прийнятті рішень у веденні справи?

Пленарне обговорення: після 45 хвилин групової роботи кожна група представить свої висновки більшій групі. Тренер буде фасилітувати обговорення, попросивши кожную групу пояснити, як їхня тема вписується в ширшу структуру захисту дітей.

Примітка. Фасилітатор має підкреслити, що кожна з тем взаємопов'язана: JoL пов'язаний з якісним активним слуханням, хорошим розумінням того, що і як оцінити ситуацію дитини, а також переваги використання методології кейс-менеджменту.

5. Заключні зауваження (25 хв.)

Підведіть підсумки заняття, уточніть ключові моменти навчання та зв'яжіть їх із майбутнім навчанням.

- **Підсумок ключових моментів:** Тренер підсумує основні моменти кожної з чотирьох тем, пов'язавши їх із цілями сесії.
  - **Інструмент «Життєва подорож»:** важливо дозволити дітям розповідати власні історії в безпечному та сприятливому середовищі.
  - **Активне слухання:** як ця техніка зміцнює довіру та створює атмосферу підтримки.
  - **Оцінка дітей-мігрантів:** важливість цілісного підходу, який враховує всі аспекти життя та оточення дитини.

- **Управління випадками:** наскільки структуровані процеси співпраці допомагають задовольнити складні потреби дітей у вразливих ситуаціях.
- **Порівняння початкових цілей і результатів:** Тренер порівнює початкові цілі сесії з тим, що було досягнуто під час обговорень і групової роботи. Чи були чітко зрозумілі ключові терміни та визначення? Чи отримали учасники практичні знання щодо використання цих інструментів і методологій?
- **Посилання на попередні та майбутні сесії:** Тренер розмістить сьогоднішню сесію на **Колесі опіки**, пояснюючи, як вона пов'язана з попередніми сесіями (наприклад, про захист дітей) і чого очікувати на наступних сесіях (наприклад, робота з травмою чи виховання стійкості).
- **Ресурси та наступні кроки:** Тренер спрямовує учасників на платформу **електронного навчання FRA**, де вони можуть знайти додаткові матеріали, тематичні дослідження та тести для посилення свого навчання. Учасникам пропонується продовжувати практикувати інструменти та техніки, які обговорювалися під час сесії, у своїх професійних умовах.

6. Закриття сесії (30 хв.)

Підготуйтеся до наступної сесії та замотивуйте залучення учасників.

- **Волонтери для повторення:** Тренер запрошує групу волонтерів представити підсумок для наступного заняття, заохочуючи їх висвітлити, як сьогоднішнє навчання вплинуло на їхнє розуміння роботи з дітьми-мігрантами.
- **Підсумкове завдання:** учасникам пропонується надіслати роздуми на одній сторінці щодо наступного:
  - Які нові знання або ідеї ви отримали про використання інструменту Подорожі Життя?
  - Як кожен із цих інструментів вплинув/вплинув на ваш підхід до догляду, орієнтованого на дитину?
  - Які труднощі ви передбачаєте під час оцінювання та ведення справ, пов'язаних із дітьми-мігрантами?

Ці підсумки будуть представлені та обговорені під час наступної сесії.

Сесія 5.2: Зміцнення добробуту, стійкості та безпеки дітей

А. Огляд сесії

Ключові повідомлення:

- Участь дітей є ключем до сприяння добробуту та стійкості.
- Створення безпечного інклюзивного середовища, де чути голоси дітей, покращує їхнє загальне психічне та емоційне благополуччя.
- Діти-мігранти, особливо ті з обмеженими можливостями чи травмами, потребують індивідуальної психосоціальної підтримки.
- Кризове втручання та позитивна дисципліна є корисними інструментами для підтримки безпеки та сприяння конструктивним змінам поведінки.

Очікувані результати навчання:

- Дізнайтеся, як створити середовище, яке сприятиме значущій участі дитини та благополуччю.
- Отримайте уявлення про підтримку дітей-мігрантів, які пережили травми, мають інвалідність або інші вразливі умови.
- Зрозумійте важливість кризового втручання та як ефективно застосовувати позитивну дисципліну.
- Розробити стратегії цілісної підтримки дітей у кризовій ситуації, зосереджуючись на довгостроковій стійкості.

Приготування:

- Перегляньте матеріали щодо участі дітей, благополуччя та позитивної дисципліни.
- Ознайомтеся з проблемами, з якими стикаються діти-мігранти з обмеженими можливостями чи травмами.
- Підготуйтеся до обговорення особистого досвіду кризового втручання та дисципліни.
- Організуйте ресурси сеансу, такі як листочки або віртуальні дошки для групової роботи та вправ на рефлексію.

Роздатковий матеріал

Усі роздаткові матеріали до цього модуля (повний список) знаходяться [ТУТ](#).

- **Роздатковий матеріал 32** Участь і добробут дитини
- **Роздатковий матеріал 33** Підтримка благополуччя дітей-мігрантів з обмеженими можливостями
- **Роздатковий матеріал 34** Травма
- **Роздатковий матеріал 35** Залежність
- **Роздатковий матеріал 36** Кризова інтервенція та перша психологічна допомога
- **Роздатковий матеріал 37** Позитивна дисципліна

Б. Посібник сесії

Сесія 5.2.1: Участь і добробут

- Поділіться та використовуйте **Роздатковий матеріал 32** Участь і добробут дитини

1. Відкриття сесії (15 хв.)

Мета: вітання та підведення підсумків

- **Введення тренера:**
  - Привітайте учасників і надайте огляд програми навчання та того, як вона пов'язана з цією сесією.
  - Поясніть, що сьогоднішня сесія охоплюватиме **участь і благополуччя**.
  - Підкресліть важливість створення середовища, де голоси дітей будуть почуті та сприятимуть добробуту.
- **Основна діяльність:**
  - Використовуйте **Колесо опіки**, щоб показати, наскільки **участь** є центральною для взаємопов'язаних тем опіки.
  - Підсумок попередньої сесії (необов'язково – це залежить від того, як ви організуєте три наступні сесії): попросіть волонтерів підготувати та представити 5-хвилинний підсумок. Роздайте резюме всім учасникам.
  - Повідомте, що підсумкові підсумки будуть скомпільовані в онлайн-ресурс для подальшого використання (необов'язково) і/або пов'язані з папками, створеними для сесій, а також онлайн-доступом до відео FRA про опіку.

2. Вправа на біографічну розповідь (30 хв.)

Мета: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- **Очні тренінги:**

- Поставте запитання: «Чи можете ви пригадати момент, коли ви відчували, що ваш голос не чуто? Як це вплинуло на ваше самопочуття?»
- Попросіть кожного учасника написати на листочку ключове слово, яке фіксує їхню відповідь.
- Нехай учасники розмістять свої листочки на фліпчарті та попросять пояснити своє слово.

- **Онлайн-тренінги:**

- Попросіть учасників поділитися ключовим словом у функції чату та прокоментувати своє слово. Зафіксуйте відповіді на віртуальній дошці, а потім поділіться знімком екрана.

Основна діяльність:

- Сприяти обговоренню того, як особистий досвід того, що тебе чують або ігнорують, впливає на благополуччя.
- Попросіть учасників подумати про те, як це пов'язано з їхніми професійними ролями у відстоюванні інтересів дітей та для дітей.

3. Вступ (15 хв.)

Мета: Встановлення тематичного поля

- **Ключові терміни:**

- **Участь:** процес, коли діти беруть активну участь у прийнятті рішень щодо проблем, які їх стосуються.
- **Благополуччя:** цілісний стан, коли діти почуваються в безпеці, підтримуються та здатні виражати себе.

- **Основні теми для обговорення:**

- Як ми можемо створити середовище, де діти почуватимуться в безпеці та зможуть повноцінно брати участь?
- Як значима участь впливає на благополуччя дитини?

- **Питання до сесії:**

- Які методи ми можемо використати, щоб забезпечити участь усіх дітей, у тому числі дітей з обмеженими можливостями?
- Як розширення можливостей дітей через участь покращує їхнє психічне та емоційне благополуччя?

Перерва (15 хв.)

Сесія 5.2.2: Підтримка дітей-мігрантів з обмеженими можливостями, травмами, потрясіннями та залежністю

Приготування:

- Поділіться та використовуйте **роздатковий матеріал 33** «Підтримка благополуччя дітей-мігрантів з обмеженими можливостями».

1. Відкриття сесії (15 хв.)

Мета: вітання та підведення підсумків

- **Trainer's Introduction:**
  - Вітайте учасників і поясніть, що сьогоднішня сесія присвячена підтримці **дітей-мігрантів з обмеженими можливостями, травмами та залежностями**.
- **Цитата:**
  - *«Було важко говорити про свою подорож, але коли я нарешті зміг, здавалося, ніби тягар зняли».* (Дитина розмірковує про травму міграції)
  - *«Я не розумів, що зі мною відбувається, але нарешті хтось це пояснив, і я почувався менш самотнім».* (Дитина-інвалід описує свою подорож)
- **Підсумок:**
  - Повторення попередньої сесії групою учасників. Волонтери представляють своє резюме на одній сторінці, яке буде додано до онлайн-ресурсного центру.

2. Вправа на біографічну розповідь (30 хв.)

Мета: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- **Очні тренінги:**
  - Поставте запитання: «Чи працювали ви коли-небудь з дитиною, яка пережила травму чи глибокий дистрес? Як ви реагували?»
  - Попросіть учасників написати ключове слово, яке описує їхні почуття чи проблеми, коли вони мають справу з цією ситуацією, на листочку. Обговоріть ключові слова.
- **Онлайн тренінги:**

- Запропонуйте учасникам поділитися своїм ключовим словом і прокоментувати його. Використовуйте віртуальну дошку для компіляції відповідей.

3. Вступ (15 хв.)

Мета: Встановлення тематичного поля

- **Ключові терміни:**
  - **Травма:** психологічна реакція внаслідок глибоко тривожних переживань, таких як насильство чи міграція.
  - **Залежність:** компульсивна поведінка, яка використовується як механізм подолання емоційного болю чи стресу.
- **Основні теми для обговорення:**
  - Як може проявлятися травма у дітей, особливо дітей-мігрантів?
  - Які конкретні потреби дітей-мігрантів з обмеженими можливостями?
  - Як ми можемо допомогти дітям відновитися від травми та залежності цілісним шляхом?

Перерва (15 хв.)

Сесія 5.2.3: Кризове втручання та позитивна дисципліна

- Поділіться та використовуйте [Роздатковий матеріал 34](#) Травма, [Роздатковий матеріал 35](#) Залежність, [Роздатковий матеріал 36](#) Кризова інтервенція та перша психологічна допомога та [Роздатковий матеріал 37](#) Позитивна дисципліна.
- Примітки. Будь ласка, зверніть увагу, що незважаючи на те, що втручання в кризові ситуації та позитивна дисципліна представлені та використовуються разом, оскільки вони можуть доповнювати один одного, вони також дуже відрізняються і зазвичай використовуються в дуже різних ситуаціях. Позитивна дисципліна використовується в педагогічних ситуаціях, пов'язаних із (поведінкою) дитини та її оточенням (важливим компонентом якого ми є).

1. Відкриття сесії (15 хв.)

Мета: вітання та підведення підсумків

- **Вступ тренера:**
  - Поясніть важливість **кризового втручання та позитивної дисципліни** в опіці.
- **Цитата:**

- *«Коли у мене була панічна атака, мені потрібно було, щоб хтось був спокійним і показав мені, що все буде добре». (Дитина розмірковує про кризове втручання)*
- *«Мені не потрібне було покарання; мені потрібен був хтось, щоб зрозуміти, чому я так поведжуся». (Дитина розмірковує про позитивну дисципліну)*
- **Основна діяльність:**
  - Повторення попереднього заняття волонтерами.

2. Вправа на біографічну розповідь (30 хв.)

Мета: Створення особистого зв'язку з тематичним полем

- **Очні тренінги:**
  - Поставте запитання: «Як ви впоралися з кризою, пов'язаною з дитиною? Що для вас було найбільш складним?»
  - Попросіть учасників написати ключове слово, що описує їхній підхід чи завдання, на листочку.
- **Онлайн-тренінги:**
  - Попросіть учасників поділитися своїми ключовими словами в чаті та обговорити відповіді.

3. Вступ (15 хв.)

Мета: Встановлення тематичного поля

- **Ключові терміни:**
  - **Кризове втручання:** негайні дії, вжиті для підтримки дітей під час емоційних або фізичних криз.
  - **Позитивна дисципліна:** милосердний освітній підхід, який зосереджується на навчанні, а не на покаранні.
- **Основні теми для обговорення:**
  - Як ми можемо ефективно реагувати на напади паніки та інші кризи у дітей?
  - Які методи ми можемо використати, щоб забезпечити повагу до дисципліни та сприяти позитивним змінам поведінки?

Перерва (15 хв.)

Усі групові заняття 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3.

4. Інтерактивна робота в групах (60 хв.)

Мета: Вивчення тематичного поля

Учасники діляться на малі групи та починають групову роботу

- **Сесія щодо участі та благополуччя:** групи обговорюють сценарії, коли участь дітей або заохочували, або придушували. Обговоріть вплив на самопочуття.
- **Травма та підтримка дітей-мігрантів:** групи створюють стратегії підтримки гіпотетичної дитини-мігранта з інвалідністю, яка зазнала травми.
- **Кризове втручання та позитивна дисципліна:** кожна група окреслює план кризового втручання та стратегію позитивної дисципліни для дитини, яка перебуває під її опікою.

Тематичні дослідження: [посилання](#)

Ви можете використовувати тематичні дослідження з нашої папки або створити власні. Примітки в тематичних дослідженнях є лише орієнтовними. Ви можете і повинні якомога більше розширювати та використовувати на повну силу роздаткових матеріалів для цього заняття, а також спиратися на інший матеріал з інших модулів.

5. Заключні зауваження (25 хв.)

Мета: підсумовування ключових моментів і відкритих питань

- **Основна діяльність:**
  - Узагальніть ключові моменти, зокрема:
    - Як участь впливає на добробут.
    - Методи підтримки дітей з травмою або інвалідністю.
    - Ефективне кризове втручання та методи позитивної дисципліни.
  - Обговоріть, як сьогоднішня сесія пов'язана з попередніми за допомогою **Колеса опіки**.

6. Закриття сесії (10 хв.)

Мета: Заключне слово, підготовка та оголошення наступної сесії

- **Основна діяльність:**
  - Визначте волонтерів для наступного підсумку.
  - Нагадайте учасникам про онлайн-ресурси та платформу електронного навчання FRA.

- Переконайтеся, що опікуни отримали відповіді на всі запитання, які можуть виникнути.

Додаткові посилання на ресурси для сесій:

- Самооцінка результатів навчання Модуль 5: [посилання](#)

ДОДАТОК 1: МЕТОДИЧНІ ПРИМІТКИ

Методологічна примітка 1: Заохочення прав дитини як основа для послуг опіки та навчання

Посібник представляє Конвенцію ООН про права дитини як ключову довідкову інформацію для служб опіки для дітей без супроводу. Це посібник для оцінювання та аналізу ситуації дитини, а також для прийняття рішень відповідно до найкращих інтересів дитини. Опікуни навчені використовувати Конвенцію ООН про права дитини під час оцінки потреб дитини та захисту її прав і найкращих інтересів. Вони також використовують його, коли захищають дитину та підтримують зв'язок між дитиною та залученими державними структурами та постачальниками послуг.

Усі країни-члени ЄС ратифікували Конвенцію ООН про права людини, як і майже всі країни. Це стосується всіх дітей на території ЄС.

Крім того, існує спільна законодавча база, яка регулює надання послуг і процедуру надання притулку для дітей без супроводу. Це передбачено Хартією та законодавством ЄС щодо захисту дітей та надання притулку. Хартія застосовується до держав-членів ЄС, які імплементують право ЄС (стаття 51 (1)).

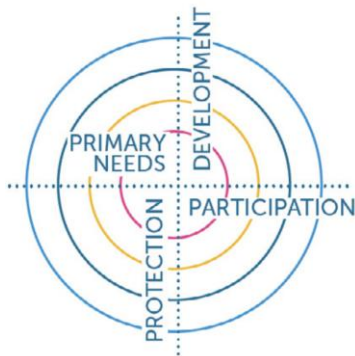
Ці правові стандарти створюють спільну основу для навчання опікунів. Вони застосовуються незалежно від різноманітності послуг опіки, умов прийому та контексту навчання опікунів у кожній державі-члені ЄС.

Навчальна програма представляє чотири виміри Конвенції ООН про права дитини як інструмент для навчання, аналізу та дії. Вони розглянуті в сесії 1.1. Навчання стосується їх усіх.

Малюнок 3 є інструментом для навчання, аналізу та дії. Він представляє чотири виміри Конвенції ООН про права дитини, а саме:

- Реагування на основні потреби дитини, щоб забезпечити виживання дитини та дати їй можливість жити здоровим життям.
- Сприяння розвитку дитини, а також її ресурсів, потенціалу та здібностей, що розвиваються, для підтримки її переходу в доросле та самостійне життя.
- Надання можливості та сприяння участі дитини в усіх питаннях, що її стосуються, водночас захищаючи її право бути почутою та враховувати її думку відповідно до її віку та зрілості.
- Забезпечення захисту дитини від усіх форм зневаги, насильства та експлуатації.

Figure 3: The four dimensions of the UNCRC

Методологічна примітка 2: сприяння трансдисциплінарному підходу для забезпечення того, щоб послуги опіки базувалися на правах, орієнтувалися на дитину та враховували індивідуальні потреби дитини

Конвенція ООН про права дитини має широку сферу дії. Таким чином, заходи з впровадження Конвенції ООН про права дитини вимагають співпраці між різними державними установами, дисциплінами та постачальниками послуг.

Посібник навчає опікунів зосереджуватися на правах, потребах та найкращих інтересах дитини. При цьому посібник пропонує орієнтований на дитину підхід до послуг опіки. Впевнені та вмілі дії опікуна мають важливе значення для мобілізації підтримки дитини з боку низки учасників.

Навчання вчить опікунів, що почути історію та погляди дитини важливо при прийнятті рішення, які послуги та підтримка потрібні дитині. Навчання стосується різних навичок і методів, які допомагають опікуну досягти цього на практиці. До них відносяться спілкування, чутливе до дитини, і активне слухання.

Опікуни навчаються методам захисту прав та найкращих інтересів дитини в процесі прийняття рішень. Опікуни також повинні набути впевненості у збереженні незалежної ролі та зосередженості на дитині під час балансування прав.

Навчання підвищує обізнаність опікунів про різноманітність дітей, яких вони можуть утримувати. Опікуни дізнаються, що важливо адаптувати методи роботи та спілкування до віку дитини; стать; мова; сімейне становище; національне, соціальне та культурне походження. Вони також повинні брати до уваги стан здоров'я дитини, її здібності, обмежені можливості та досвід або ризик насильства та експлуатації.

Методологічна примітка 3: Розширення можливостей опікунів захищати права дитини

Незалежність і неупередженість є основними принципами опікунської служби. Існує широкий консенсус щодо фундаментальної важливості цих принципів для служб опіки в різних керівних документах, виданих Комітетом з прав дитини, Радою Європи та міжнародними неурядовими організаціями (див. «Посилання та списки для читання» на <https://e-learning.fra.europa.eu/>).

Опікуни повинні бути готові діяти незалежно та неупереджено, представляючи інтереси дитини та захищаючи її права та інтереси. Ця частина повноважень опікуна є особливо складною, коли національні або місцеві системи прийому та опіки для дітей без супроводу є слабкими. Також складно, коли ці системи не повністю відповідають стандартам прав дитини.

Згідно з дослідженням FRA, послуги опіки в ЄС дуже різноманітні. Є сфери, де опікунські послуги ще не надаються системно, виявлено в дослідженні. Існують також прогалини або недоліки в службах, які залишають дітей без допомоги та піддаються ризику.

Посібник прагне бути значущим для всіх контекстів, незалежно від того, наскільки систематичними, ефективними чи відповідними є послуги опіки в конкретному місці. Не можна очікувати, що програма навчання усуне структурні чи системні недоліки. Однак він спрямований на те, щоб дозволити опікунам і надати їм повноваження визначати й аналізувати відмінності в наданні місцевих послуг для дітей і права дитини, передбачені міжнародними стандартами та законодавством ЄС.

Здатність виявляти прогалини та ризики в місцевій практиці має фундаментальне значення для розуміння опікунами ситуації дитини. Це допомагає їм розвивати свою позицію захисника прав дитини по відношенню до державних органів та постачальників послуг.

Методологічна примітка 4: Заохочення опікунів шукати та мобілізувати підтримку

Надання послуг опіки над дітьми без супроводу є дуже складним і делікатним. Деякі проблеми може бути важко вирішити через обмеження, які накладає імміграційний статус або досвід дитини. Деякі переживання чи прагнення дитини можуть залишитися невідомими. Можливі розбіжності між потребами дитини та доступними послугами.

Підтримуючи дитину, опікун повинен діяти самостійно. Однак не можна очікувати, що опікуни знатимуть і вирішуватимуть усі питання самі, і вони не несуть за це ані відповідальності, ані компетентних для цього.

Навчальна програма має на меті привернути увагу опікунів до важливості мобілізації підтримки дитини та опікуна. Дитині може знадобитися підтримка адвоката, медичних або освітніх служб. Їм також може знадобитися спеціалізоване консультування або позитивний контакт із групою діаспори чи людьми в їхній країні походження.

Опікун може скористатися юридичними порадами, наглядом, навчанням і наставництвом. Вони також можуть отримати користь від обміну з іншими опікунами, щоб обмінятися досвідом і підтримати один одного. Навчання привертає увагу опікунів до доступної допомоги. Це спонукає їх шукати та використовувати допомогу на благо дитини та підтримувати свою роль опікуна.

Методологічна примітка 5: Сприяння інтерактивному та дослідницькому процесу навчання

Тренер взаємодіє з учасниками в поєднанні лекцій або презентацій, пленарних засідань і огляду, а також групової роботи. Навчальний підхід збалансовує теоретичний внесок із практичними вправами та активно залучає учасників. Ця методологія участі прагне оцінити та інтегрувати досвід і знання кожного учасника.

Спираючись на теорії освіти дорослих, метод навчання залучає учасників до емпіричного аналізу, щоб пов'язати їхні нові знання та навички з реальним світом. Люди краще навчаються, якщо обмінюються досвідом і беруть участь у дискусіях. Отже, досвід навчання не обмежується лише засвоєнням наявних знань. Навпаки, це залучає учасників і тренера до процесу навчання, у якому вони разом створюють нові знання.

Відповідно до цього підходу навчальні заняття навмисно не організуються навколо лекцій з метою передачі інформації. Замість цього вони використовують дослідницький підхід, за якого учасники та тренер досліджують і створюють навчальний контент разом. Це включає в себе оповідання історій і обмін знаннями. Тренер – або, бажано, команда тренерів – які є обізнаними та досвідченими, але не претендують на те, щоб знати все, сприяє цьому.

Шлях навчання на кожному навчальному занятті організований відповідно до наступних основних кроків.

- Налаштування тематичного поля. Ознайомлення з основними фактами, визначеннями та питаннями, що стосуються тематичної галузі.
- Вивчення тематичного поля. Інтерактивна групова вправа, яка досліджує значення цих фактів, визначень і запитань і порівнює їх із реальністю. Тренер направляє учасників у зв'язку з тематичним полем на основі їх особистого та професійного досвіду.
- Підбиття підсумків основного вивченого. Тренер підсумовує ключові моменти, які підняла група під час інтерактивної вправи. Разом вони визначають основні спостереження та уроки, отримані під час сесії.

Методологічна примітка 6: сприяння особистісно орієнтованому навчанню шляхом використання біографічних оповідей

Кожне тренінгове заняття починається з біографічної розповіді. Ця повторювана початкова вправа та вправа для розминки сприяє залученню учасників на технічному рівні та в їхніх професійних якостях. Це також залучає їх у світлі їхніх особистих історій та досвіду.

Вправа на біографічну розповідь просить учасників підключитися до навчального змісту з певної точки зору. Це може бути той, який розглядає їхні особисті життєві історії або об'єкт, який є для них цінним. Крім того, він може враховувати спогади людей, з якими вони спілкувалися професійно чи приватно. Учасники вчать пов'язувати зміст навчання з періодами свого дитинства, підліткового або дорослого життя.

Цей навчальний підхід спрямований на виховання взаємної поваги, визнання та довіри між учасниками та тренером, між опікуном і дитиною, а також у взаємодії опікуна з державними органами та постачальниками послуг.

Біографічна розповідь ставить запитання про особистий досвід і спогади. Однак він уникає нав'язливості та утримується від висвітлення делікатних питань, які можуть засмутити або турбувати учасників.

Готовність поділитися особистими історіями чи спогадами в середовищі професійного навчання може відрізнятись в різних країнах і культурах. Він також може відрізнятись в залежності від складу групи. Таким чином, вправа може бути адаптована у світлі динаміки групи. Це пояснює, наскільки учасники знайомі один з одним, наскільки комфортно їм працювати разом і ділитися особистими історіями.

Методична примітка 7: Посилення транскультурної компетентності опікунів

Розгляд культури та культурного розмаїття має важливе значення для опікунів дітей без супроводу. Під час надання допомоги дитині та захисту її прав та найкращих інтересів культурна ідентичність дитини може потребувати особливої уваги. Опікуни повинні бути готові зрозуміти, як культура впливає на потреби дитини. Вони повинні розуміти, як культура впливає на адаптацію надання послуг, яка може бути необхідною для забезпечення благополуччя дитини.

Дитина без супроводу, швидше за все, познайомиться з різними культурами під час руху до Європи та всередині неї, між країнами транзиту та країнами призначення. Мова, традиції, соціальні норми та культура мають особливо важливий вплив на розвиток особистісної ідентичності в дитинстві та підлітковому віці. Залежно від міграційного досвіду дитини

конструкція її ідентичності може бути порушена. Причини включають, наприклад, тривалу та нестабільну міграцію; досвід насильства; дискримінація або відчуження на основі національних, релігійних або культурних стереотипів.

Культура впливає на питання повсякденного життя, такі як харчування та гігієна. Культура впливає на соціальну взаємодію та спілкування між дітьми та дорослими, дівчатами та хлопцями, жінками та чоловіками. Це також впливає на структуру сім'ї та позицію дитини в сім'ї.

Опікуни підтримують дитину у здійсненні її культурних прав. Вони повинні не лише підтримувати особисту ідентичність дитини, а й розвивати та відтворювати її у світлі досвіду міграції. Для цього опікуни потребують міжкультурної компетентності та чуйності.

Навчальна програма готує опікунів до цього складного завдання, зміцнюючи їхні навички аналізу та дій. Культурно чутливе спілкування може скеровувати опікунів у спілкуванні та обговоренні цих обмежень в окремих ситуаціях.

Триетапний метод Пінто, наприклад, пропонує довідковий посібник для опікунів, які спілкуються про культурне розмаїття з точки зору прав.

Крок 1. Усвідомте свої норми, цінності та кодекси поведінки.

Крок 2. Ознайомтеся з нормами, цінностями та кодами поведінки іншої людини, відрізняючи думки від фактів і ставлячи уточнюючі запитання.

Крок 3. Визначити, як впоратися з виявленими відмінностями в нормах, цінностях і поведінкових кодексах у конкретній ситуації. Кожна сторона повинна визначити свої межі щодо адаптації та прийняття норм, цінностей і поведінкових кодексів іншої сторони. Вони повинні пояснювати ці обмеження один одному.

Опікун повинен допомогти дітям без супроводу подолати суперечності між культурними нормами в їхніх країнах походження та проживання. Вони можуть зробити це, наприклад, за допомогою:

- Обговорення цікавих, збагачувальних і терпимих аспектів культури походження та культури, де зараз перебуває дитина.
- Обговорення індивідуальної поведінки або соціальних норм, які не відповідають правам людини та правам дітей. Тут опікун і дитина повинні визначити індивідуальні поведінкові або соціальні норми, які становлять ризик або загрозу для дитини. Це такі норми, як тілесні покарання чи дитячі шлюбів.
- Спілкування дитини зі старшими дітьми або дорослими з тієї самої громади, які можуть допомогти дитині подолати культурні відмінності.

Методологічна примітка 8: Сприяння комунікації та взаємодії на основі ресурсів

Протягом усієї програми навчання комунікація є наскрізною проблемою.

У посібнику приділяється увага якості спілкування на різних рівнях, наприклад між опікуном і дитиною. Він розглядає спілкування між опікуном і відповідними особами, які контактують з дитиною. Це стосується таких суб'єктів, як органи державної влади, постачальники послуг або сім'я дитини. Він також приділяє увагу спілкуванню між опікуном та органом опіки або еквівалентним компетентним органом для послуг опіки.

Крім того, посібник приділяє увагу якості спілкування між тренером та учасниками навчальної програми.

Спілкування та слухання є основою, на якій опікун створює стосунки з дитиною. Вони також є основою їхніх стосунків з усіма відповідними суб'єктами, пов'язаними з дитиною. Для цього опікун має бути відкритим і чуйним до різних культур, методів роботи та підходів, рівня знань, мислення та досвіду. До них належать посадові особи, професіонали та приватні особи, які мають відношення до дитини.

Програма навчання відображає це розуміння. Це заохочує спілкування, взаємодію та слухання між учасниками та тренером(ами) у процесі спільного та дослідницького навчання. Він звертає увагу на особистий і професійний досвід, знання та роздуми кожного учасника.